

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תולדות תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 **אסורין** ואבא מותר. ביש – ברבנן, דלית לוד נדר שדותר מקצתו דותר כולו, וביה
 2 – כרעי. דכין דרבא איבא תרתי; דאי דאיבא טעת גמור לגבי האב, ולגבי אחריני גיב
 3 יש טעת בלשון, שהוא אומר שאילו היה יודע שאביו בנינים – אפי' האחרים לא היה
 4 אסור אותן באותו לשון שאסור, לפי שהיה מקפיד שיאמר מונח מדבריו אפי' נתנו במשמיה
 5 שיהא אבא בכלל האיסור, ולפיכך הוא אומר
 6 שלא היה אומר "כולבם" אלא "פלוגי ופלוגי"
 7 וכין דאיבא תרתי, הייתי טעת גמור לגבי אביו,
 8 וטעת בלשון לגבי האחרים – ס"ל כ"ה דבי
 9 האי גונא מקרי' נדר שדותר מקצתו דותר כולו.
 10 **ורבא** אמר הכל מודים באומר אילו הייתי יודע
 11 שאבא בנינים הייתי אומר פלוגי ופלוגי אסורין
 12 ואבא מותר כולן מותרים. כלומר, דאיבא תרתי,
 13 וכפרישטא. דס"ל לרבא דביש נמי מודו דכל
 14 היבא דשריק' לנמינר דותר מקצתו – דותר נמי
 15 כולו. **לא** תחלקו אלא באומר אילו הייתי יודע
 16 שאבא בנינים הייתי אומר כולבם אסורין חוץ
 17 מן אבא ביש כברי לה כמי דאמר תפס לה
 18 ראשון. דס"ל לרבא פלוגתיהוה במעמיד לשונו
 19 הראשון. ותעמידוהו דביש משום דסביר לה כרימי.
 20 דאמר (מנחם ס"ה) גבי "הו' המורת עלה" דחור
 21 ואמר "הו' זו המורת שלמים" – תפס לה
 22 ראשון, דהו' היא המורת עלה ואין בה שלמים
 23 כלל. ו"ו ס"ל דהו' זו המורת שלמים, שבגמר
 24 דבריו אדם תפס. וביש כברי לה כרימי. דאמר
 25 תפס לשון ראשון, הלכך, כיון דבתחלה דבריה,
 26 הייתי "כולבם אסורים" הרי קו כמו שאנחנו בתחלה, אף על פי שבגמר דבריו שאומר
 27 "חוץ מן אבא" מושי טעות דבריו דראשונים – לא קפדין דבר, ועיקר דבורו של אדם
 28 הוא תחלה דבריו. דכי הכי היתם כשבריו הראשון סותר דברו האחרון – אין חוששין
 29 למה דאמר בסוף כלל, דהיינו "המורת שלמים", הבא נמי שאף שדבריו האחרון, הייתי
 30 "חוץ מן אבא" קיים. לפי שאינו סותר דברו הראשון אלא במאב, כמי כיון דסבדיא לן
 31 דבסותרין זה את זה תופסין לשון ראשון – בשאין סותרין גיב ששים עיקר מתחלה
 32 כרי יסי, דאמר דכסותרין דבריו זה את זה – דולקין אותן גמור דבריו. והבא נמי, כשאין סותרין – שיש לעשות עיקר מגמור דבריו, הייתי מה שאמר "חוץ מן אבא", ונמצא
 33 שיש בנדב טעות, וכיון שכל מקצתו – בטל כולו. **איתוביה** רב פפא לרבא וכו'. **בשלמא** לרבא מוקף לה לרישא דאמר לה לזוהי, ומציעתא נמי לרישא דאמר לה לזוהי וטעם בלכולהו.
 34 ד"שא" קרי תיביו קמאי, ורישא" קרין בתא ברייתא, ודכי פירושא בשלמא לרבא מוקף לה לתריביו קמאי במשנה דבריו הראשונים, ומשום דרבא קמיתא נקט, שאמר
 35 בתחלה "שאני נתנה לכולבם" – קאמר דמוקי לה שאמר "לזוהי". כלומר, הדשאה שידוע שאביו בנינים, אומר שאילו היה יודע קו מתחלה היה אומר "לזוהי", ומשום
 36 דכי לר' עקבא דותר אחז מון – הותרו כולן, כיון דאיבא תרתי טעת לגבי האב, וטעת בלשון לגבי האחרים. ומציעתא נמי ד"שאני נתנה לזוהי" – במשנה הוא.
 37 וד"ה, לפי שמי שאומר "לזוהי" מאחד הרבה לכאור שלא פירט את אביו, שמי ששומע שהוא מתחיל ואומר "לזוהי" אפשר שיהא סבור שלמקום זכיר את אביו גיב,
 38 ולפיכך הוא בחר לבגור אביו שידיר האחרים בלשון "כולבם" כדי שיבאר לאלתר שאין אביו בכלל. הלכך, בבא קמא דברייתא קמשעת לן דבמשנה מבטל לפרט חיי שני,
 39 וכשדורען שאביו בנינים לומר "לזוהי" כדי שלא יהא אביהם נכלל בכלל דגמור אפילו רגע, ואיבא אינשי קפדי אפכא, לומר "כולבם" כשאביו בנינים, ולא לומר "לזוהי"
 40 וד"ה, לפי שמי שאומר "לזוהי" מאחד הרבה לכאור שלא פירט את אביו, שמי ששומע שהוא מתחיל ואומר "לזוהי" אפשר שיהא סבור שלמקום זכיר את אביו גיב,
 41 ולפיכך הוא בחר לבגור אביו שידיר האחרים בלשון "כולבם" כדי שיבאר לאלתר שאין אביו בכלל. הלכך, בבא קמא דברייתא קמשעת לן דבמשנה מבטל לפרט חיי שני,
 42 וכשדורען שאביו בנינים לומר "לזוהי" כדי שלא יהא אביהם נכלל בכלל דגמור אפילו רגע, ואיבא אינשי קפדי אפכא, לומר "כולבם" כשאביו בנינים, ולא לומר "לזוהי"
 43 כלומר, אף חוץ – והותר כולן, וסיפא דקמיה הותר האחרון, האחרון מותר וכולן אסורין – דאמר "כולבם" בן בתחלה בן בסוף. אי נמי, דאמר בתחלה ולבסוף "לזוהי".
 44 דכיון שהוא מעמיד דבריו – הכל אחד. ומשום הכי קמיה דותר האחרון, כלומר, האחד מון – האחרון מותר וכולן אסורין. והשאה קס"ד דראשון אחרון לאו דוקא, אלא
 45 אחד

1 דכ"ל. לא תחלקו באומר תחלה בכלל דהו' זה עליכם קרבן? ושבו אמה אילו הייתי יודע
 2 שאבא בנינים הייתי אומר "פלוגי ופלוגי אסורין ואבא מותר", ואלו ולבסוף פירט –
 3 אפילו ביש מודו דהו', ואלו הותרו מקצתו בתוך דבורו – הותר כולו. לא תחלקו. אלא
 4 דהו' כולל, דאמר "כולבם אסורים חוץ מנאבא". דכ"ל שפאי כברי לה כרימי דאמר תפס
 5 לשון ראשון. דאולתין בחר החוץ רובא, דאמר
 6 "כולבם אסורין", ולא אמר' משדותר מקצתו
 7 הותר כולו. ובה כברי לה כרימי יסי דאמר בגמר
 8 דבריו אדם תפס. דאמר "חוץ". דאמר "כולבם אסורים חוץ מנאבא" – הותר כולו.
 9 הותר מקצתו, דאמר "חוץ מנאבא" – הותר כולו.
 10 כיצד ארע עין נדר שדותר מקצתו חוץ כולו. והו'
 11 כביה. ופלוגי רבנן עליה. דאמר' לא הותר כולו,
 12 דהיינו בבית שמאי. שאני נתנה לזוהי ופירטין,
 13 דחורו כולן, מפרש ברייתא לקמן, בשלמא לרבא.
 14 דאמר ד"כולבם" לא פלוגי, אלא בפינוי
 15 ופלוגי – לא קשיא ליה דק ברייתא, דמתוך לה
 16 לרישא סיפא וסיפא כרישא. דקמיה רישא: ר'
 17 עקבא אמור הותרו כולן – מיירי בהיבא דפירט.
 18 שאמר "שאני נתנה לזוהי וזהו", ולא ב"כולבם",
 19 ור"ע הוא דאמר כביה. והיינו דקאמר: לא תחלקו
 20 אלא בדיחיה אומר פלוגי ופלוגי אסורין ואבא
 21 מותר, ופלוגי רבנן עליה דר"ע. דקסברי כביש.
 22 וסיפא וסיפא קמיה כיון אסורין – מוקף לה
 23 דאמר "כולבם", ודברי הכל היה, ד"כולבם
 24 אסורים" לא פלוגי ר"ע ורבנן, כדאמר' דבול
 25 עלמא היבא דקאמר "כולבם" – כולן אסורין.
 26 והשאה סיפא דרישא דתני הותר הראשון והותרו כולן – לא דייק אלא לסיפא דסיפא
 27 כדקאמר. אלא לרידך, לרבא דאמר ב"כולבם פלוגי – הכי מוקמתי לה בברייתא. בשלמא
 28 רישא דקמיה, דאמר ר' עקבא: הותר אחד מון והותרו כולן, דפלוגי רבנן עליה. מוקף לה
 29 דקאמי מילבם. ולא אפיק אלא כדקמיה ר' עקבא וכו'. ופלוגי רבנן עליה דר' עקבא כביה.
 אלא

דבריו, וכיון שתחלה דבורו מטכס עם מה שאמר בתחלה גמור – מתקיים לגבי האחרים, ולכאור האב הותר מקצתו כלל, דאביו לעולם לא היה בכלל גמור. ובה כברי לה
 כרי יסי, דאמר דכסותרין דבריו זה את זה – דולקין אותן גמור דבריו. והבא נמי, כשאין סותרין – שיש לעשות עיקר מגמור דבריו, הייתי מה שאמר "חוץ מן אבא", ונמצא
 שיש בנדב טעות, וכיון שכל מקצתו – בטל כולו. **איתוביה** רב פפא לרבא וכו'. **בשלמא** לרבא מוקף לה לרישא דאמר לה לזוהי, ומציעתא נמי לרישא דאמר לה לזוהי וטעם בלכולהו.
 ד"שא" קרי תיביו קמאי, ורישא" קרין בתא ברייתא, ודכי פירושא בשלמא לרבא מוקף לה לתריביו קמאי במשנה דבריו הראשונים, ומשום דרבא קמיתא נקט, שאמר
 בתחלה "שאני נתנה לכולבם" – קאמר דמוקי לה שאמר "לזוהי". כלומר, הדשאה שידוע שאביו בנינים, אומר שאילו היה יודע קו מתחלה היה אומר "לזוהי", ומשום
 דכי לר' עקבא דותר אחז מון – הותרו כולן, כיון דאיבא תרתי טעת לגבי האב, וטעת בלשון לגבי האחרים. ומציעתא נמי ד"שאני נתנה לזוהי" – במשנה הוא.
 וד"ה, לפי שמי שאומר "לזוהי" מאחד הרבה לכאור שלא פירט את אביו, שמי ששומע שהוא מתחיל ואומר "לזוהי" אפשר שיהא סבור שלמקום זכיר את אביו גיב,
 ולפיכך הוא בחר לבגור אביו שידיר האחרים בלשון "כולבם" כדי שיבאר לאלתר שאין אביו בכלל. הלכך, בבא קמא דברייתא קמשעת לן דבמשנה מבטל לפרט חיי שני,
 וכשדורען שאביו בנינים לומר "לזוהי" כדי שלא יהא אביהם נכלל בכלל דגמור אפילו רגע, ואיבא אינשי קפדי אפכא, לומר "כולבם" כשאביו בנינים, ולא לומר "לזוהי"
 כלומר, אף חוץ – והותר כולן, וסיפא דקמיה הותר האחרון, האחרון מותר וכולן אסורין – דאמר "כולבם" בן בתחלה בן בסוף. אי נמי, דאמר בתחלה ולבסוף "לזוהי".
 דכיון שהוא מעמיד דבריו – הכל אחד. ומשום הכי קמיה דותר האחרון, כלומר, האחד מון – האחרון מותר וכולן אסורין. והשאה קס"ד דראשון אחרון לאו דוקא, אלא
 אחד

גורים. ארבעה גורים – פרק שלישי דף כו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 אלא סיפא. דרישא. דאמר "לזה ולזה" – הותר הראשון והותר כולו, כדקתני לה. ורבי
2 עקיבא היא ולא רבנן, כדקתני: כיצד איר עקיבא וכו', ומשמע דפליגי רבנן עליה. והא
3 אמרת. דיבא דאמר הייתי אמר 'פלוגי ופלוגי אסורין' – כולן מותרין. והשתא לא דייק
4 סיפא אלא סיפא דרישא. והשתא לא מצי רבא לאתקמא דרבירי לבבא. רבי'כולן אסורין'
5 ליבא מאן דפליגי. אפילו ר'ע, אבל הבא דקתני
6 והותר תרלו' – רבנן פליגי עליה. אמר ליה רבא
7 לרב פפא ולרבא מי ניהא סיפא. דסיפא, דקתני
8 'כולן אסורין', במאי מוקים ליה – דאמר
9 'לכולבם'. הדין הוא ראשון והדין הוא אחרון.
10 הא 'לכולבם' קתני, תסם, ומאי ראשון ומאי
11 אחרון איבא. דקתני: האחרון מותר וכולן
12 אסורין; אלא אמר רבא. אנא מותרנא להרדי
13 דלא קשיא כלל. דסיפא דקתני 'אסורין'
14 ר'אחרון – לא משמע כדקתני: שאני נהנה לה
15 ולזה. אלא כגון שתלאן אז כזה. דמעיקרא אמר
16 'קנס שאני נהנה לה', והדר אמר 'פלוגי יתא
17 אסור כשני'. הותרת שדדתי, ופלוגי עליה יתא
18 אסור כשני. לפיכך קתני: הותר הראשון –
19 הותרו כולן, שכולן תליין בו. הותר האחרון –
20 האחרון מותר וכולן אסורין. שדרי הראשון
21 האמצעי לא נתלו באחרון, לפיכך לא הותרו
22 העניים בתחתיו של אחרון. וקא נמי. דכבי הא,
23 דקתני הדיא ברייתא. הותר האמצעי היטב
24 ולטבת מותר. והדינו הוא. האחרון שתלה בו –
25 מותרים. כמטו ולמקלה. היינו הראשון – אסור.
26 לפי שזו תליין בו והוא אין תלו בו. והלא
27 הכופרי. בצל של אותו מקום. הותר בכופרי.
28 שלא נדר אלא מאותו שהוא רע ללב ולא
29 כופרי. והתירו רבי מאיר. דקסבר: נדר שהותר
30 מקצתו – הותר כולו, מאי לאו דאמר אילו הייתי
31 יודע שהכופרי יפה ללב הייתי אומר כל הבעלין
32 אסורין וכופרי מותר. הדינו דמיא ד'כולבם אסורין חזן מאבא, ואפי' התירו ר'מ בכל
33 הבעלים, וקשיא בן לרבה בן לרבא. דאילו לרבה – ב'כולבם' לא פליגי דאסור, והבא
34 קא שרי רמ הכא דאמר ב'כולבם'. ולרבא קשיא, דאמר ב'כולבם' פליגי, דבי דאסור
35 סביר לה ברמי. תיין לה באופי אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב הייתי אומר בצל
36 פלוגי ופלוגי אסור וכופרי מותר. הדינו 'פלוגי ופלוגי', ולהכי קא שרי ר'מ. והיינו דרבא
37 דאמר: 'פלוגי ופלוגי' – דברי הכל מותר. דר' מאיר איליבא דרבי עקיבא ארליבא דרבנן
38 קא שרי, כלומר אילבא דדה, דהא דר' מותר. ותרווייהו גריס הגמור.
39 בנות

1 אחד מתן קאמר. אלא ליריך בשלמא רישא דאמר לכולבם. ודפליגי רבנן, כלומר
2 במעמיד. ומשום הכי דוקא לרבי עקיבא הותר אחד מתן הותרו כולן, אבל לרבנן כיון
3 שא דאמר לזה ולזה, כלומר שחולתהו אמר 'לכולבם' ובגושי אמר 'לזה ולזה',
4 וכי קתני בברייתא 'לזה ולזה' ארבריו אחרונים
5 קאי – ר' עקיבא והיא בתמידי, הא במשנה אפי'
6 רבנן מרודו וליבא לומר ר' הכי ור' לרבה הרי
7 בני קנאי במשנה לרבא נמי הרי בני קנאי
8 במעמיד, אלא דרישא כשאומר בתחלה ולבסוף
9 'כולבם', ומציעתא כשאומר בתחלה ולבסוף 'לזה
10 ולזה' – דליבא למיטר הכי. דבשלמא לרבה –
11 תרווייהו עריבי, לאשמעוין דבין כמלל פליט
12 או מפרט לכלל – שני ותי. אלא לרבא דלית
13 ליה אקוטאא אמר במעמיד, תרתי במעמיד לרבה –
14 לז' אלא דואי רישא במעמיד ומציעתא במשנה
15 וכן כיון – קשיא מציעתא. דהכי קאמר דר'ע
16 היה ולא רבנן דקתני 'כינא אמר ר'ע' הא
17 במשנה – אפילו רבנן מרודו הוא הדין הוה
18 ליה לאקשויי מסיפא. דקתני: האחרון מותר וכולן
19 אסורין, והדין משכחת לה לר'ע; הא אמרת
20 דאפי' מותר שריו אלא דכיון דמציעת קשיא
21 ליה – לא נטר ליה ע' סיפא. ונהא בעיני
22 דהיינו טעמא דכי אמריי בשלמא לרבה קרינא
23 למציעתא רישא, וכי אמרין אלא ליריך קרינא
24 למציעתא סיפא – משום דלרבה מציעתא ורישא
25 בחד גונא. דהיינו במשנה. ומשום הכי קרינן
26 לזה לתרוייהו אמר, דלירידיה ליבא אלא תר
27 בני בברייתא, הדינו תרי גונו, קנאי במשנה
28 וסיפא במעמיד, אבל לרבא לא אפשר לאקושי
29 מציעתא דהויא דרישא במעמיד, דאם כן חקשי
30 לך: תרתי במעמיד למה לי – קרינא למציעתא
31 סיפא. אמר (לך) רבא ולרבה מי ניהא סיפא במאי מוקים לה דאמר לכולבם.
32 כלומר, במעמיד, וכדפירשתי. אי הכי ודין הוא ראשון ודין הוא אחרון; כלומר,
33 הדין שייך למותר ראשון ואחרון, ומוציא קרי ליה במציעתא ראשון ובסיפא אחרון;
34 הזה ליה למיטר תרוייהו 'הותר אחד מהם!' אלא רישא דאמר לכולבם, כלומר,
35 בן ליריך בן לרבה, רישא דאמר 'לכולבם', וסיפא, כלומר, מציעתא ובתרייתא –
36 בשתלאן אז כזה וכו'. אלא ולירידי רישא במעמיד, ולרבה במשנה. 'איתרבייה' רב
37 אדא לרבא וכו'. כלומר, וקשיא לרבא דאמר: במעמיד פליגי, ומוקי ב'ש כרבי מאיר.
38 ומראיתו כרמי – משמע דרמי נמי סיל בתויהו דאביו מותר וכולן אסורין, וכאן
39 התיך רמי כל הבעלים. וכל שכן כדקתני לרבה דאמר במעמיד דין כולותן אסורין
40 ואביו מותר, דאי' רמי שהתיר כל הבעלים דאמר כמאן? אלא דמשום דדך' מתני' תני רמי בהדיא, ורבא הוא דארכייה לר' מאיר – אקשי ליה לרבא, ובדין הוא דהמי
41 לשניי נהו דביש סביר לה כרבי מאיר – ואבל רבי מאיר! לא סיל בתויהו, אלא כבי', ואפילו במעמיד שרי. ונהו דאמר רבי מאיר תופס לשון ראשון – דמי שסוחר
42 זה את זה, כעולה ושלמים, בלא בשאטו סוחר, כאומר 'חזן כן אבא', סיל דבגמר דבריו אדם נתפס. אלא ל'פסם טעמיה דמקשה. דמוקי רבי מאיר בכיש מחרץ לה.
43 ולא במעמיד דהוא אלא במשנה. לרבה רבי מאיר אילבא דרבי עקיבא, והא רבא לא סיל דביש כרמי – הלכך מציען לאוקמי לרבי מאיר אילבא דרבי עקיבא. ולרבא
44 דאמר דבמחרץ דבריו דברי הבל מותר – קאי רבי מאיר דברי הבל. 'ש' נדר שמקצתו מותר ומקצתו אסור. נראה לי דבמקצתו מותר בלא שאלה קשנה, כיון שיש
45 טעת בעיקר הדרה, שהו לא נתבון לבנות שזו לעולם.' ר' עקיבא היא ופליגי רבנן עליה. בתמידי. אמר לרבה רישא לזה ולזה ור' עקיבא. כלומר במשנה, וסיפא –
46 דאמר 'כולבם', הוה כלומר במעמיד. 'לרבא. רישא לזה ולזה ורבי הבל. כלומר, במשנה. וסיפא 'כולבם' ורבנן – כלומר, במעמיד. ולענין הלכה, קיל ר' עקיבא
47 אילבא דבי', נדר שהותר מקצתו – הותר כולו. ופולגנא דרבה ורבא, כיון דאיכא למיטר הדלתא כרבה משום הוה רביה דרבא, ואיכא למיטר הדלתא כרבא משום
48 בתרתיא הוא – נקטינן כרבה לומרנו. במעמיד – כולותן אסורין ואביו מותר, ובמשנה, בין מפרט לכלל ובין כמלל לפרט – כולן מותרין. וכן פסק הרמב"ן מדי. והוה
49 איכא מיד רבי מאיר דבמעמיד כולן אסורים – דוקא דומיא דמתני', שלא היה יודע שאביו ביעדים. הלכך, כיון שהוה מעמיד – אין כאן נדר שהותר מקצתו, לפי שאביו
50 לא היה לעולם בכלל הותר. אבל בשמולן בכלל ונשאל על אחד מהן, ובמתניתין דפתחין, כיון שהותר אחד מהן על ידי שאלה – הותרו כולן. ואין כן דעת הרמב"ן דל
51 בהלכותיו

1 בהלכותיו, שהוא שורב דאפי' בדיג לא אמר נדר שדחור מקטנו ודחור כולו אלא במשנה,
 2 אבל במעמיד – לא. וכבריו ליל דבכרעי, דאם איזא דתמני פדחחון, כיון דמיס
 3 סוכים מותרין ע"י שאלה – אפי' מעמיד ידיו ומש במשנה, דאם איזא דחבל
 4 מודים בדמשנה כולן מותרים – אפלוטא דביש ידיו כדילוד קאי, ולא אמרנא דרבי
 5 עקיבא ורבנן. דהא אמרין במתניתין פדחחון
 6 אפילו מעמיד במשנה הוא. ופליגי רבנן, ואי הכי –
 7 מאי עקיבא ליה רבינא? אפלוטא דבכרעי
 8 דרבי עקיבא שויא ופליגי רבנן? אפלוטא דבכלכל
 9 ה"ג. דהא לידידה רבנן פדחחון לית ליה
 10 אפילו במשנה נדר שדחור מקטנו דחור כולו.
 11 דאי תתי ליה ממשנה לבי מתני' פדחחון, הוה
 12 ליה למעשרי אפי' במשנה, דהא אמר דמעמיד
 13 פדחחון במשנה כמתניתין דתאניס אלא דאי
 14 רבא אפלוטא דביש ידיו כדילודא קאי אלא
 15 אפלוטא פדחחון. דרבי עקיבא אפילו אמשה
 16 פליגי. ואי הכי מאי קא משעת לרבא? ר' עקיבא
 17 דהא ופליגי רבנן? לימא ליה אן דינא אלא דאי
 18 מתני' פדחחון במתני' דתאני, למר כדאית ליה
 19 ולמר כדאית ליה. ומשה"כ אפלוטא דבמשנה
 20 דכל מודים דכולן מותרין – פקטנא רבא דרבנן
 21 עקיבא ומי קאי, ומשום חיי פירי ליה רבינא
 22 שפיר. כדיל. וכתב עזר הירש"ל דאפי' במשנה
 23 דוקא בנדר שדחור ע"י פתח, שדומה קצת
 24 לנדרים טעוה, וכיון שיש טעם בנדר – בטל כולו.
 25 אבל דתירוהו בחיטה – אן כל הנדר נהי,
 26 אלא מה שהוא מותרו בו בלבד. אבל בחסות
 27 כהנה דאפילו נהי בחיטה. כיון דחבב עוקר
 28 הנדר מעיקרו, מכיון שדחור מקטנו – הותר
 29 כולו. דאמא דחור מקטנו דחור כולו – דוקא
 30 בשללכל כולם כגון דאמר "כולכם" או לזה
 31 ולזה בודי, אבל אם אמר לזה, לזה, דחור אוד
 32 מן – הוא מותר וכולן אסורים. דבמדי קובב לכל
 33 אחד ואחד זמי, וכדומה בפקד דאיש חקיש
 34 (קומי טו) גבי "בו ובור", ושב"כ פסותה חקיש
 35 (מטת לת) גבי "שבעה כל לך לא לך". דדוקא
 36 בדתרת חבל הוא דאמר נדר שדחור מקטנו
 37 דחור כולם, לפי שהם עוקר דנדר מעיקרו. אבל
 38 בדתרת דרם או נידה, אם דתרי או נידה י בני
 39 אדם, דחור אוד מן – הוא מותר וכולן אסורים. וכן הדין בחפרת בעל דקילי בעל
 40 מינ גיז. **מתני'** נדרי אונסין חבירו שדחור אצלו וכו' או שדחה כלו.
 41 דאע"ג דלאו אונס גבור הוא. **הרי** אלו נדרי אונסין. לפי שלא עלה על דעתו לאמור
 42 אלא ליתא שדחור אצלו וכו'. וכן הדין לנדרים – דלאו אונסין חבירו אדריה. **גמ'**
 43 חששו שמא לא אמר כן אלא להשטת מן, ועשו עמי שחיסו שטר וכויתו שיש לו על חבירו בידם, ואמר להם: אם לא באתי מכאן ועם יום פלוני – וכויתו הללו וביטלו. וכי
 44 תמא קטלא שאני. כלומר, דבמקום קטלא איכא טענת אונס. אבל במידי אחריתי לא – התקן נדרי אונסין וכו' דהי אילו נדרי אונסין, לפי שלא עלה ועל לכל חדר להחריב או
 45 יאמר על לך. דהא בני לא מתיים בותיה – נענא דלא עלה על דעתו לזיבילת וכויתא כל דהא דלא מעי למיזוי וכו' אלא שני ליה מדי – משמע דלא חדר לפריכה
 46 משום דרמה לל לזמירי לאתניו, דמאי איפת ליהא אבא חבא. כיון דהיל לאתניו ולא אתני – איזו דאפסי אונסיה. **דלמא** שויא רבא דאי דודי דע דמתיא כן אלחר
 47 נגר דהיב נענא. שדרי לא נתן על אלס משום דלא נענא ליה דחיסול קמי יבם, וכי' דאי דיע דמתיא – נגמ ומגשרה. כי דהיב ללא חיסול קמי יבם. **דלמא** אונס
 48 דמגלי שאני. כלומר, דכיון דשכיח טובא – היל לאתניו. והיה דהמי לשוני דרבא היינו טעמא משום דאין אונס בגישין משום צנועה ומשום פירוטה, כדאיתא בפי' דכדכותב
 49 (ף כז). אלא לפום טעמיה דמוקשה ט"ל ריש טענת אונס בגישין, משני לה. **ולרבי** דנא מדי אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא. דהא גברא לא אפסיס בותיה אלא משום
 50 דסמך אדתי' דלתי' וכל ביה' אפילו בלא אונס – לא קני. אע"ג דרב תנא אמר בני' (ף כז) דאסמכתא קניא – קים ליה לחיסי' דהוד ביה רב תנא כדודיה ביה רב טעמן
 51 דתם, דנעמי' אדחריה. **שאני** הא דמתפסן ובותיה. שכיון שיצאו מרשותו והתפסין ביד ב' – ליכא אסמכתא. **והשלישי** שטר. שנתנו ביד שלישי. רבי יוסי אומר: יתן
 52 דסל אסמכתא קניא. רבי יודה אומר: לא יתן, וסבדיא ליה אסמכתא לא קניא. **שאני** הא דאמר לזיבילת וכויתא כלומר, שדחור מן כח הותש שכל באותן סודות.
 53 דכיון

1 שות. שנת שבע. הייתי אומר תאנים שחורות ולבנות אסורין. ודיעתי 'פלוני ופלוני',
 2 ובנות שוח מותרות – ודיעתי נמי מין תאנים. ודיעתי נדר שדחור מקטנו ומקטנו אסור,
 3 דהניאס אסורות ובנות שוח מותרות. ורבי עקיבא אומר: רבי עקיבא אומר: ר' עקיבא ולמר
 4 וכו'. ופליגי רבנן לית. דאמר: ההכלכלה אסורה ובנות שוח מותרות. וקשיא לרבא, דאמר:
 5 דכולי עלמא היבא דאמר 'פלוני ופלוני אסורין
 6 ואבא מותר' – וכולן מותרין רבוי רבלי. תרי' 1
 7 לה נאשיר אחרתי אופי' כל הכלכלה אסורה ובנות
 8 שוח מותרות. היינו דהניא ד'כולכם אסורה ובנות
 9 מנאב' דפליגי, ור' עקיבא היא ולא רבנן. נדי
 10 מהמשה בני אים הותר א' מן. כגון דאמר 'פלוני
 11 ופלוני אסורין ופלוני מותר' – ודחור כולן. ותי' 2
 12 מאדו מיה. ודיעתי דהניא ד'כולכם אסורים ותי' 3
 13 מנאב' – הוא מותר וכולן אסורין. ויבי איכא
 14 למשמע מיה דתיק סיפא ד'כולכם' ממידי,
 15 דמתקני 'וחי' – משמע דאמר 'כולכם',
 16 ומרסיפא קמידי 'כולכם' – לא פליגי רבנן. ותי' 4
 17 בילה ולזה. ורשא דקתני דחור לאחד מן
 18 דחורו כולן – ר' עקיבא היא ולא רבנן, דלרבי
 19 עקיבא נדר שדחור מקטנו דחור כולו. ורשא
 20 דקתני ותי' מותר ותי' אסורין – דרבי הכל אסור
 21 ודבא נמי קאמר רבה ד'כולכם' – כולן אסורות
 22 דרבי הכל. **ואי לרבא**, אמר 'לזה ולזה' –
 23 דרבי הכל מותר, וביכולכם פליגי, ורשא
 24 דקמידי בילה ולזה – דרבי הכל, דהכי נמי
 25 אמר לזה ולזה ד'הא מותר. וסיפא: הוא מותר'
 26 ותי' אסורין – רבנן היא. דרבא טעמיה דאמר
 27 ב'כולכם' פליגי, ורבנן אסורים. מ"מ בין לרבא
 28 בין לרבה ורשא בילה ולזה וסיפא ב'כולכם'.
 29 **מתני'** וזהו חלוף הא המידי. **גמ'** דאית
 30 וכוותא. שביא שדחור וכויתו לבי, וזהו דמי
 31 לחורו לביתו. ואמר: לבי וכלעל רינא אי לא
 32 אתניא וכו'. ולענין לא תעשה דבר, משום
 33 דאונסה היא, ובי תופס קטלא שאני. דמי
 34 קטלא דחיס ותי' חטמנא עלה כי אונסה, אבל בשאר
 35 אונסין דליכא חיוב קטלא – לא נפטר משום
 36 אונס. והתנן וכו' ופטר. ולרבא, דאמר: אונס
 37 הוא ופטר. מאי שדחור דתני וכו' דבית
 38 בתוך שנים בעד חודשי, דאיני' דאדכסה מיתה –
 39 הוי גט, ופטורין מן הייבום. אמרי. משום הכי הוי גט אע"פ שמת בתוך חנומן.
 דא'

דכיון

נרדים. ארבעה נרדים – פרק שלישי דף כז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

דכין ומודלה היא - לית בה אסמכתא. דמיד ובה בה חבירו. וכן במוסר ליד חבירו. ואמר לו 'אם לא אעשהך כך וכה במוה שבידך' - קנה. דליכא אסמכתא אלא באומר 'אתך או 'אשליש' ויביצא בתי. וכן ביה דעתי רש"י דל. בפרק 'חובבי' (נ"מ דף סח) גבי אר דתיא דהם. עתון עירובן לבחירו דאין לו 'אם אני חורב ב - אמתול לך רעובני. והלא אומר 'אם אני חורב ב - אפילו לך רעובני' נתקינוהו תרמיא. דרבי ר' יוסי. ורבי יוסי לטעמיהו

דקסבר אסמכתא קניא. רבי ירודה אומר. דרזי 7 שיקנה בגדי רעובנו. פירש רש"י לו שם. לא זה או יכפול ולא זה ויעולל. משום דאסמכתא היא. 8 אלאמא אפילו במחילה שייבא אסמכתא. הוא גמי דמי שפרע מקצת חובו. דאיתיה לעיל בסמוך. 9 מוכח הכי. דהוא יהא תנאי מותרת מחילה הוא. 10 דאי לא. דרזי לרבי יוסי דירדה אומר. לא יתן - אלאמא 11 הדיך יבנה זה כל השטר. והלא בעי באסמכתא מקצת שערבוהו. ושבו חינו איתו ונבחה אלא דראי מתחלה 12 כל רהתה. אם לא נתתי לך השאר במאן עתו 13 שלטת סים - לא היא המעלה את פרעון אלא מנתה ואפיה. רבי ירודה אומר. לא יתן - אלאמא 14 אסמכתא אפילו גבי מנתה ומחילה לא קניא. אלא 15 הדי. שאני האב דאמר ליבטל וכוותאי. כלימור 16 שדוא מודה שאם לא בא לאותו גמן - שראיתיה 17 בעולה. כלומר שדום שקי. והולכתי 18 אסמכתא קניא. והוא דלא אית איהו דקט מניה 19 בבדי שטר. והוא ולא אית. כלומר. אפי דומיא 20 דהלה בנו. שאינו אונס גמרי. דאי אנוס גמור 21 קאמר - פשיטא. אלא כי דאי אונסא קאמר. דהא 22 מומתנה לא לעיל למתנתין ונדרים. כד רבי 23 דאמר במתניתין דארעתא דהלה בנו לא הדירו - 24 האב גמי. כי אפסיס וכוותיה לא עלת על דמי 25 שיניה בנו חלה היה לריב. והוא ידוע בענין

בבדי חשוב. כלימור. אלוים לאפקועי מנוגא. בןו בר דינא דרב אמר יבר אסי. ושלא כדרי 31 דרמיב' דל שדחריך סמוך. ואם כדברי - היה לו למי רב בדי מומתה. הקשה הראשונה דל: 32 ביד חשוב למה ליד הוא אמר בפרק 'איחוד נשך' (נ"מ דף סו) דכל האב דאמר 'מעבשתי - 33 ליכא משום אסמכתא. וקני עור חרבי כ' במעבשתי הוא. דאי 'מעבשתי לא קני - ברח הכי 34 נמי לא קני. והא דהו סודל למיניה. והיל באומר לחברי. משוך פרעו זה ולא תקנה לך אלא 35 לאר לך יום. דלא קנה כל האב דכל קיימא דחבר. אלא הויא דאיל 'מעבשתי (נסיות 36). 37 וכן וכל קנה בר כרתי כ' במעבשתי הוא. ו'מעבשתי' מני לבטולי אסמכתא. ביד חשוב למי 38 לז' הדיך ר' תל דבי רבי אמר דר'מעבשתי מבטל אסמכתא - הימ כי הדיא דרפי' 'איחוד נשך' 39 נרשכין לו בית משכין לו שדח. שמשור לו שדוח. אבל הוא. שאל סור ליד מי שדחתה עמו 40 כלום - שריך קניו ביד חשוב. ולפיכך אמר דרב לז' שכן הדין בבחלוהו אסמכתא בעלמא. דכל שאינו מוסר ליד חבירו - אין 'מעבשתי' מוטעל ביה. אלא קניו בבדי חשוב. ואין כן דעת האן 41 דל. שכתב דהאי פסיקא לתיחא אלא במתפיס וכוותיה בלחור. וכתב דרבי אלפסי דל בפרק 'גט פשוט'. וכדבירוי נראה. וספק עסק לביד חשוב בתנאי שבוין איהו לחבירו. אלא האב דקא קאמר 42 משום דהאי גברא לא מתעיה לבדו אמר דאי לא אתי לבטל לחיובי. אלא ביד וקייחודו לכך. ומשיה דוקא כי קנו מניה ביד חשוב מותגי. אינ' ע'ג אמר 'מעבשתי'. דביד' חשוב אית 43 לאפקועי מנוגא. אי תימנא אפקועי מנוגא דביד' חשוב למי לז' הדין. וכל קניו מניה מעבשתי הוא. דאי חשתי לא קני - ברח הכי לא קני. והא דהו סודרא למיניה. וכדבירי ר' תל 44 דל' אף. דאי קושטא קאמר שדח שדקנה שדח לחבירו סתם. וקנו מידו - לאלתר קנה. אבל כי אתני 'אם לא באתי' - לא מעבשתי אפילו לברתי אלא לברתי וימנא. ונמנא שאינו קנה 45 כלל. אלא שיהא סני אבא בקנין סתמא. משום דביד' אילמי לאפקועי מנוגא. הדי כ'מעבשתי'. ו'נמנא' בעשיו ספקן של דברים. דכל הדיבא דאיכא 'מעבשתי' לית ביה משום אסמכתא. 46 ומתפיס וכוותא - אין קנו מניה ביד מניח. ר'מעבשתי לחדיה גמי מניה ביד. והל' גל כן. דאי משום אפקעותא דביד גננה בה - קנין למה ליה אלא האב הכי קאמר. והוא דקנו מניה. 47 כלומר. דאי תמנא כין דאמר לבטל וכוותיה. כלומר. שהוא מודה שאם לא בא לאותו גמן ראיתו בעלות - לא שריך קנין. משום דהודאב בביד' היה ולא בעיא קנין. דליחתי. דאילו וזהו 48 כן בלא שום תנאי - הוא. אבל כיון שחלה ב'אם' - אין כאן הודאה גמורה. הלכך. אפי' אמר 'מעבשתי' לא מותגי. דאפי' תמנא. כיון דאיכא 'מעבשתי' ליכא אסמכתא - אפי' הכי. במוה יקנה 49 הלה שטמלו וכוותיה. והלכך בני קנין בן היכי דליקעי חבירה. והן דין. דאי אמר 'מעבשתי' וקנו מניה - לא בעינן ביד' חשוב. דבקנין קני תרביה. ו'מעבשתי' ליכא למיחש לאסמכתא. אלא 50 דכיון דבביד' עסקתא אשמעתין דינא חריגי. וכל היכא הדין ביד' חשוב לא שריך 'מעבשתי'. דאן סודי' ולא מחוי' בבי דינא ומנאן דאמר בפ' 'מעבשתי' רסי. וכיון דביד' חשוב הוא סמי 51 דאמר 'לבטל' כדודאא גמורה משויין ליה. ונמנא לפירושו זה שאין אנו צריכים כאן להפקעת מנון ולא נשתנה דין זה משאר דיני אסמכתא. והוא דבר נכון ועולה כהוון. כן נראה לי. 52

דאי היו ידע. בשעת התנאי דמית בתוך חנון - לאלתר נמו ורודי גטא מעבשתי. הלכך 1 הוי גמי. והלכך גמיר בלביה למיחיה גמי. אבל האי. אי היה ידע ארתינס - לא היה מבטל 2 וכוותיה. ולא גמיר ומקני. ואפי' לית שפואל' אל' שיהא מתייא' אע"י דאניס. והא מינס 3 אניס ולא ליהוי גטא ולא אונסא ויפגיליא שאני. ומעברא אונסא דמגיליא הוא. דדמנתי 4 ורלא ומשתבחא באני דינא. ומביצי ליה 5

ד'א יתה ידע דמית - מן לאלתר יתה גמיר ויהיב 6 ג'מנא. מ"ש מוהיהו ד'אמר יהוה: אי לא אתניא מ'אן 7 עד דתתין יומין? - יתהו יג'מא. אהא. ומסקיה מעבדא. 8 ד'אמר יהוה: הווי ד'אתאי? א'מאי? והא מינס א'ניס! ד'ל'מא 9 אונסא ד'מגיליא שאני. ומעברא מ'מני' אונסיה. ו'ר'ב 10 הונא. מ'כדי אסמכתא היא. ואסמכתא לא קניא? 11 לא אסמכתא הוא. דברים בעלמא. ומסק' על דעתה. 12 כסבור שהוא. יכול לבא מוננו. לחכי קאמר הכי 13 ו-אסמכתא לא קניא שאני אהא. לחכי קני. 14 ד'אתפיס' וכוותיה ל'ב'י. וכדבירי דמי. ולא הוא 15 אסמכתא. מי שפרע מקצת חובו והשליש את 16 שפריו. שתיחא השטר שהיה לו לבעול חוב עליו 17 כיד נאמן. ואמר לה: אם אני פרעתי חובו במאן 18 עד לי יום - תן לו שטרך למלוה. ויחזור ויגבה בו 19 כל מה שכתוב בו בתודעה. ולא נתן. ולא פרע. 20 רבי יוסי אומר יתה. והשליש השטר למלוה. 21 ואע"י אסמכתא הוא. דסבור היה לפרעו 22 באותו חנון - קנה המלוה את השטר. אין הלכה 23 וכו'. ואי האב. אע"י דרפסיס השטר ביד 24 והשליש - דריא אסמכתא. ולא קניא לטעמיהו 25 דרבו שאני האב דאמר ליבטל וכוותיה. שלא 26 היא בתן ממש. הווי תמור מיתין לו שטרך. 27 והלכתא אסמכתא קניא. ואע"י דלא מתפיס. 28 והוא דלא אניס. באונסא דמוכחא לאניסי. כי 29 האי דלעיל. דפסיקא מעברא. והוא קניי פניה. 30 שלא יחזור בו. ובבדי' חשוב. שדא ממוחא 31 לרביס. וכל דתי חלי מילי בעינן ביה. דאי וזהו חזי בלא אידיך - לא קני. אלא בחלוו ג' 32 בעינן. ולא אניס. וקנין. ובבדי' חשוב. 'מתני' לחדיה. שדוא הווי על עסקי מנון. שאם 33 בא לחורו - יכול לדור על זה שדוא של תרומה. ויאמר 'זרז זה עלי אם אינו של 34 תרומה' דאע"פ שאינו של תרומה. כדי שלא יטעל. לפי שחוב מיתה ליה. והגדר מותר. 35 ודעתי נמו דמי נאטקן. ולחדיה. שדוא לסיסטי בעלמא שאינו הווי. ולפיכך. נטיל מסכ 36 ומקל. והוצא ליטול פירותיו בעי. אפי' קני פ' שאני' של תרומה. יכול לדור שוקן של 37 תרומה כדי שלא יטעל. ומתני' לא זו אף זו קתני. בכל נרדמים. להם.

חן

חן - שריך קניו ביד חשוב. ולפיכך אמר דרב לז' שכן הדין בבחלוהו אסמכתא בעלמא. דכל שאינו מוסר ליד חבירו - אין 'מעבשתי' מוטעל ביה. אלא קניו בבדי חשוב. ואין כן דעת האן 41 דל. שכתב דהאי פסיקא לתיחא אלא במתפיס וכוותיה בלחור. וכתב דרבי אלפסי דל בפרק 'גט פשוט'. וכדבירוי נראה. וספק עסק לביד חשוב בתנאי שבוין איהו לחבירו. אלא האב דקא קאמר 42 משום דהאי גברא לא מתעיה לבדו אמר דאי לא אתי לבטל לחיובי. אלא ביד וקייחודו לכך. ומשיה דוקא כי קנו מניה ביד חשוב מותגי. אינ' ע'ג אמר 'מעבשתי'. דביד' חשוב אית 43 לאפקועי מנוגא. אי תימנא אפקועי מנוגא דביד' חשוב למי לז' הדין. וכל קניו מניה מעבשתי הוא. דאי חשתי לא קני - ברח הכי לא קני. והא דהו סודרא למיניה. וכדבירי ר' תל 44 דל' אף. דאי קושטא קאמר שדח שדקנה שדח לחבירו סתם. וקנו מידו - לאלתר קנה. אבל כי אתני 'אם לא באתי' - לא מעבשתי אפילו לברתי אלא לברתי וימנא. ונמנא שאינו קנה 45 כלל. אלא שיהא סני אבא בקנין סתמא. משום דביד' אילמי לאפקועי מנוגא. הדי כ'מעבשתי'. ו'נמנא' בעשיו ספקן של דברים. דכל הדיבא דאיכא 'מעבשתי' לית ביה משום אסמכתא. 46 ומתפיס וכוותא - אין קנו מניה ביד מניח. ר'מעבשתי לחדיה גמי מניה ביד. והל' גל כן. דאי משום אפקעותא דביד גננה בה - קנין למה ליה אלא האב הכי קאמר. והוא דקנו מניה. 47 כלומר. דאי תמנא כין דאמר לבטל וכוותיה. כלומר. שהוא מודה שאם לא בא לאותו גמן ראיתו בעלות - לא שריך קנין. משום דהודאב בביד' היה ולא בעיא קנין. דליחתי. דאילו וזהו 48 כן בלא שום תנאי - הוא. אבל כיון שחלה ב'אם' - אין כאן הודאה גמורה. הלכך. אפי' אמר 'מעבשתי' לא מותגי. דאפי' תמנא. כיון דאיכא 'מעבשתי' ליכא אסמכתא - אפי' הכי. במוה יקנה 49 הלה שטמלו וכוותיה. והלכך בני קנין בן היכי דליקעי חבירה. והן דין. דאי אמר 'מעבשתי' וקנו מניה - לא בעינן ביד' חשוב. דבקנין קני תרביה. ו'מעבשתי' ליכא למיחש לאסמכתא. אלא 50 דכיון דבביד' עסקתא אשמעתין דינא חריגי. וכל היכא הדין ביד' חשוב לא שריך 'מעבשתי'. דאן סודי' ולא מחוי' בבי דינא ומנאן דאמר בפ' 'מעבשתי' רסי. וכיון דביד' חשוב הוא סמי 51 דאמר 'לבטל' כדודאא גמורה משויין ליה. ונמנא לפירושו זה שאין אנו צריכים כאן להפקעת מנון ולא נשתנה דין זה משאר דיני אסמכתא. והוא דבר נכון ועולה כהוון. כן נראה לי. 52

חן

נדרים ארבעה נדרים – פרק שלישי דף כח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שינויוֹלֵךְ)" קצא ר"ב

1 חוץ מבשבועה, שלא יאמר: יאסרו פירות שבועים עלי בשבועה אם אינן של תרומה. לא
 2 יפתח לו בנדר, אם הליטסים אינו מוזקין שידור – לא יפתח לו הוא בעצמו. כמה שהוא
 3 מירוד, בלבד יודע, ולא דבר אחר, כדמפרש: כיצד אמר לו וכו' אשתו מותרת לו. והיית
 4 במה שהוא מירוד. ובני אומרים. הייתי במה שלא מירד. גמ' דינא דמלכותא דינא.
 5 ולא נרד אונסין נעוה, ואמאי נדרין למוסכין
 6 לבריהי החכם של מלכות? שאין לו קצבה.
 7 שנועל כל מה שרודעה. מוכס העופר מאילוי.
 8 שאינה של מלכות. כיון דאמר יאסרו. לא אמר
 9 מילתא דהערמה – איתוסר ליה. באופי יאסרו
 10 הוים. הייתי הערמה, דההוא יומא לחדר אסר
 11 נפשתי. אי דאמר הוים לא מקבל מינה מוכס.
 12 ואינו נעוהו בשביל אותו דבר שלא טעל הפירות
 13 שהיו שומע דבערמה נדה באומר בלבו הוים
 14 אינם נפשתי. בעלמא לא יפתח לו בשבועה.
 15 שלא יאמר לו אם תרצה אשבע לך. אם בנדר
 16 יפתח לו. שיאמר לו: אם תרצה – אדור לך נרד.
 17 הא מינרד נרד ליה בשבועה. אם הליטסים
 18 מוזקין לכך, וידור לו כן בלשון שבועה, כדאמרן
 19 וברייחא משום ביה נשית, ולא דוקא הוים, ולא
 20 יפתח לו בשבעוהו היכי תנא במתני' בנדר
 21 להודיע' כיון דבית שטאי אפילו בנדר גרידא
 22 לא, וכי' בנדר שבעוהו, וברייחא תנא בשבועה
 23 להודיע' כיון דבית, דאפי' בשבעוהו יפתח לו.
 24 וברייחא משום ביה נשית, ולא דוקא הוים, ולא
 25 מניח למימר: הוים בשבעוהו הוא דלא יפתח
 26 וכו', ולא מקשינן דביש ארביש. רב אי אפי' אפי'
 27 הכי קתני. האי 'לא יפתח' דברייחא לא יפתח
 28 בדאמרין דבאונסין קאי, אלא האי 'לא יפתח'
 29 – דביש סביר לא יפתח לו החכם פתח לחישה
 30 להשאל על שבעוהו, דאין שאלה לשבעוהו לפני
 31 החכם. וליכא למידק מינה שום קושיא. מתני'
 32 אפי' הרי נשיות האילו קרבן, כלומר שיהו
 33 הקדש. אם אינן נקצעות, הוים, מוקד לה בגמרא.
 34 ועבר הוים ולא נקצעו ולא נשף חטלית – הרי
 35 דין הקדש, ויש לזון פרוין, והדמים יבסלו להקדש
 36 וחס יצאו לחלוץ, אבל אם אפי' הרי נשיות
 37 האילו קרבן עד שיקצעו
 38 הוא דיקא יפתח לו בשבועה, לא יאמר: יאסרו פירות שבועים עלי בשבועה אם אינן של תרומה. לא
 39 בכל נדרין חוץ מבשבועה! תנא מתנינן בגדר להודיע' פתח דב"ש, תנא ברייתא
 40 בשבועה – להודיע' פתח דבית הולא. רב אשי אמר: הכי קתני, ב"ש אומרים:
 41 אין שאילה בשבועה, ובית הולא אומרים: יש שאילה בשבועה. מתני' "הרי נשיות
 42 האילו קרבן אם אינן נקצעות" "מילתי זו קרבן אם אינה נשפת" – יש קרבן
 43 פרוין, "הרי נשיות האילו קרבן עד שיקצעו" "מילתי זו קרבן עד שפתערה" –
 44 אין
 45 ובגמרא מפרש לנוה לי למימרא, ומפרשין נמי אמאי תנא האי לישנא דיש לזון פרוין, ולא תנא ברייתא קדושה.

קצב

נדרים. ארבעה נדרים – פרק שלישי דף כח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (טשינז'קין)" ר"נ

1 **אין** לום פרוין, בנדרא פפוש, איאב מיד רבי קנטי 'קרבן' – כשהקדושת לרמי קרבן מיירי,
2 ותינו דאמר 'יש לום פרוין', ואיבא דמפרש קדום הווא ודק: הרי הגטעית הללו אמרות
3 כקרבן, וכי תימא: איכ הויבי שייך במקום פרוין – ריל לדומתי' רמי הא, קסבר וכל דיבא
4 שהוא קום כלי, ענאטר על הכל הקדש – יש לו פרוין, וכדתיא לקמן בפ' אין בין המודר'
5 (ף ק:). קנטי כבר דו רבאבל, כן הוא בין הבזר

6 מעל, לפיכך יש לה פרוין, יכבר דו עלי קדושת'
7 אבלה הוא – מעל, הבזר – לא מעל, לפיכך אין
8 לה פרוין, **גמ'** וליתני קדושתן, כן הוא עייך
9 גורסא, הדי' הוא עייך חרשהי' דתנא לומר
10 שאני' שחלה קדושתן בתנאי זה לא קציעה
11 – קדושה הלה עליהן, ואיצטרך לאשמועינן
12 הדי כדמפרש לקמן: אם כן ליתני 'קדושות'.
13 וקשה לך תינח למאי דמפרשנן במתני דקרבן
14 דקנטי – כשהקדש נטעית דלמי קרבן עסקנן,
15 וכזן שכן – כן דקדושתן טעמיה ליה חלה
16 לאשמועינן קדושה הלה עליהן, ודאי מלמא
17 פשיטא הדי, דביין קדושות – יש לום פרוין,
18 ומשה פריך פשרה: ליתני קדושות, אבל לא לייך
19 פירוטא, דמפרש דבדקום נמש עסקנן – מאי
20 פריך: ליתני 'קדושות' דלמא אנב אורחיה ותי
21 יש לן פרוין, ודסתא לך 'בן מניא דאמר קנטי
22 כלי' יש לו פרוין, דהא פליגי רבנן עליה לקמן בפרק 'אין בין המודר' ותיחא ל'י' הדאי
23 תנא אל למתנות, דהא כד לרמי' אתא, דאי' למח ליה ליתני, האני דאי קציעה לשמעין
24 דבי בני בטומא, דביין דתנא אימטורי' דככי הוא נתנא ותיילא קדושה עלייהו
25 ברשא הוה ליה לאשמועינן הדי ולמתני 'קדושות', ובתר הכי אי סבידא ליה כרמי –
26 לשותם מודה היה או בעלמא, אבל מקמי לילשמעין קדושה הלה עליהן – לא שייך
27 על בני בטומא, ודאי תנא דמבעט פשיטא ליה דיחילא קדושתיהו עד על הוטרך
28 להשמענו ודאי שיש לום פרוין, ואורבא, צריכה רבה כדמפרש לקמן, משרה פרוין וליתני
29 'קדושות', ואיבא גורסי: ליתני 'קדושות ואבן קדושות', ולא ידיקי, ומתריך: אידי דביעי
30 למיתנא סיפא אין לום פרוין – תנא גמי רישא יש לום פרוין, כלומר, כדמסיפא ל'א' מיני מתני
31 ליה אין קדושות' – והוא דתי קדושות יש שיקצצו. וכן גמי לא מיני' אתי 'קדושות', דאם
32 כן היא דידנא וסיפא כרינא דרישא, וליתא, כדמפרש לקמן, **חלכ'ן** נדא אמר רב רב, **פ'י**: לפי שיש לום פרוין, ודאי חיל עליה
33 איסור: דהא סופן קציעה חן עבודתיה הווא קדשיה ליה, אבל סתיה אם אינה נשפת – לא קשיא ליה, ודעית לאו לשריפה קיימא, ואפשר שלא תשרף לעולם, ומשהו מחשאת חיילא
34 איסורא עליה, ואיבא סבחי גורסי: בהרידא: לא קציעה הווא, **אם** כן למח ליה למעמר. כדמפרש דרבי הקשה, וכי תימא: לא יך פירוש דמפרש דמנתי' רמי הא, ודעית לקנטי כדכיל
35 יש לו פרוין, מאי קפריך? למח ליה למעמר אורבא, צריכה רבה – לאמפי קדושתן לאו קדשיה הוא, שכבר פירשהי' דתנא לאו לחכי איכון, אלא לאשמועינן קדושה הלה עליהו, וכמו
36 שבחתיב למעלה, ומפריקנן: לא צריכא כוון דאיבא ויקא נפשא, ואי לאו רתיי במתני' קדושה נחאת בוד – האי דביין דמסיק ארעיהו ליה מתחילא, ולא גמר ברעושו שידו קרבן, שאילו היה
37 ודעי על בני יקצצו – לא הוה דמקושין, וכוון כן הוה מליק ארעיהו דלא קדשי, קגיל. **וגלילית** לשריפה קיימא. בתמיא, כלומר, הדיכ בני תנא גמרי, ודאי שייך בהו: אלא ודאי ברשייך
38 בה עסקנן, כגון דאיבא לייקה. **ולעולם**, פירושה בתמיא, כלומר, היאך אפשר שלא היא לום פרוין לעולם? **אמר** ר' פרא פרא חזרת וקדושות וכו'. כלומר, כי קתני. אין לום פרוין –
39 היינו כי' שלא קצצו. ולאו למימרא שלא היא לום פרוין בכלל, כלומר שלא היא פרוינם נתפס בקדושתן – דאם כן מאי חזרת וקדושות? אלא הדיכ קאמר. אין לום פרוין לחוציאן מקדושתן
40 לגמרי, אלא כיון דאמר 'עד שקדושות' – היא ונתא באומר ברפושיה הדי גטעיות האלו קרבן מעתה, וקרבן כלבשפיה. כל זמן שיש יקצצו, ומנא פרוינם קדוש כל שעה, לפי שראתא חן
41 לחולין' – אלא שלחנתא חרות קדושות. **נקצצו** חן פום פתח דרתי. וסבידא ליה לבר' פרא שאני' שלא הקדושין אלא עד שיקצצו, אפי' הדי בני יקצצו – לא פקעה קדושתן בבדי,
42 **ועליא** אמר כיון שיקצצו שוב אין פרוין, וסבידא ליה שאן קדושתן נמשכת בלא עד אותו חן שהקדושין, אבל מאתו זמן ואליך – פקעה קדושה בבדי, **ורבא** דרשבאי' דיל, דעילא כל
43 פליג אדבר אחר אלא בלארשי שיקצצו, ולבר אחר לא פקעה קדושה בבדי, ולעילא פקעה, אבל עד שיקצצו – לכי' פראן חזרת וקדושות, ותינו דקתני: אין לום פרוין, וכוון שכן דיל:
44 נהא שמעין לדיני ממונות, שואמר בחבירו 'לך חוק וקני שדה' – או שיהא נהונת לך מנעשיי עד שאלך לירושלים' חזר וקנא ממונה קודם שנעלה לירושלים – חזר ונחבא בו מבקבל, שכן
45 א'ל: לעולם לא שלך עד שאעלה לירושלים. ומנעשיי אלאו חן זמן שקנה אותו מנתנו לו. מיהו, דוקא ברמא ליה 'מנעשיי', אבל לא אמר לו 'מנעשיי' – לא קני, ובדין דקושין בחוק
46 הוא, ודוקא זו שהוא מחוייב עבשיי כבר כלתא לארשי שקנא ממו – דהוה ליה כ'מישן' פרה זו ולא תנהן לך אלא לארשי ל' יום' דאי לא קיימא ברשותיה לארשי ל' יום – לא קני. אבל כמי, כיון
47 דארזא קני עני לא כל מהשתא, אלא לארשי שחוקא ויקנה אותו ממו, והדתי שנתת אותו חזקתו. וזו אפי' לו שיקנה. מיהו, כי אמרינן דהדיכ רבא ודאי אלא ר' מעשיי' שאל קנה –
48 דוקא בקנה בחוקא, אבל בקנה בבסק, אפי' ר' לא א'ל 'מנעשיי' קנה, לפי שעבדו המעות עדין הוא קיים, ודעה ליה באומר לאשה' דרית את מקדשת ל' לארשי שלשים יום' דמקדושת,
49 אינ' פשתאבלו המעות, משום דהיי' חזי לאו למלח ודתי ולא לפקדון דמו, וברוכיאת בפרק 'דומי' דאמר' בקדושין (ף ק:). הלכך, מיהו, שנהקדש בבסק עד שיקל לירושלים, כן דאמר ליה
50 'מנעשיי' כן דלא אמר ליה 'מנעשיי', אינו אמר בחוק ואמר ליה 'מנעשיי', אם חזר וקנא ממונה קודם שנעלה לירושלים – לא חזר ונחבא בו מבקבל, ודתי בני מילי – ותיבא שקנא אתא, אבל
51 קנא אחר מן הלוהק, אפי' על פי שחור והקנהו לנוכר – לא קנה לוקח, דהא אתא ארשי ואפקסיה, וכדאמר ר' יוחנן לקמן (ף ק:). לא שנו אלא שפראן הוא, אבל פראום אחרים – אין חזרתו
52 פקעה, ומשעת דהיא רבאלו חזר מקדשה וזו וקנאן מן הפדח – אין חזרתו קדושה, דהא אתא ארשי ואפקסיה, אלו ברורי דיל, ודחובס הגיור ל' משה קטובי ל' זיל חלק עליה, ואמר ר' יוחנן
53 על קדושת פלתי' חזרתו, דהיא באת תליא, דמשתום וסבידא ליה לבר' ארשי לא פקעה לה בבדי – קאמר דרפאן חזרתו וקדושות, דאי לאו הכי – למח ליה לזאמי נפשושי' עד
54 שיקצצו? אם לא לומר שלארשי חזרתו קדושה? ודמשתום ומילא אי אפשר, קדושה לא פקעה לה בבדי, וכוון שכן – למח ליה לקדושת לחלוטין, ואמר 'עד עלמי' עד כררף לומר שאמר
55 ישרם קודם שיקצצו – חזרו קדושתן עליהן, הלכך, כי קתני 'אין לום פרוין' – לא בא לומר שיש חזרת פרוין שביקצצו, דאי אפשר, קדושה לא פקעה בבדי, אלא לומר שאן פירוקן

1 אין לום פרוין, לעולם כל זמן שלא נקצצו. ואין יוצאין לחולין, אלא קדושות הן, שחן
2 בקדושת הגוף לעולם ואין לום הקנה שלמית, שאפילו פראן – חזרותו וקדושות. דביין
3 דאמר 'עד שיקצצו' – אין לום פרוין לעולם כל זמן שלא נקצצו. משמע ולעולם יהיו
4 קרבן, עד שיקצצו. **גמ'** וליתני: נהאי לישנא ברשא, דהדיכ דאמר 'הרי הפירות האלו
5 קרבן אין אינם נקצצו' – קדושות וכו'. קדושות וכו'.
6 קדושות. קדושות – דהלך קדושה עליהו, ואין
7 קדושות, דיש לחן פרוין, דלפי הווא עניין
8 דקנטי סיפא חזרתו וקדושות ואין קדושות, דאילו
9 כסיפא דרתם דאמר 'עד שיקצצו' – הוי קדושה
10 גנורה, שדרי חן בקדושת הגוף, שאין לום
11 פרוין כל זמן שאין נקצצו, אפי' דקדושת
12 דמיס הוא, ואילו כל אמר 'אם אין קנטי' –
13 ליכא קדושה מבורה, שהיי יש לום פרוין,
14 ולהכי כל אמר 'אם אין קנטי' – לענין כי
15 אמר 'עד שיקצצו' – קדושות ואין קדושות חן
16 תרתי: אין הדיכ בני הוה ליה למחני, אלא אידי
17 וכו', אפי' למח ליה לשימר. דהל קדושה עליהו,
18 כיון שעבר היום ולא נקצצו, לא צריכא כוון
19 דאיבא ויקא נפשא, שנמשכת רוח הקשה בעולם.
20 דמסיק ארעיהו דמתברר לנו ויקא, ודתי
21 נקצצו. וס'דא: לא קנטי לבלו וקדושתא אלא
22 ארעתא דמתברר להו ויקא אמר הדי, ולא חל עליהו קדושה, וכחולין
23 דמי – קגיל דהל קדושה עליהו, דהקדש גמור מתכין, ודאי וכו', כלומר, הדיכ מית
24 אמרת דאיבא ויקא נפשא ותימא ותימא לה דומיא דתלמי, ומלתי מי קיימא לשולמי' בתמיא
25 אין כוון דאיבא וליקה, ומסיק ארעיהו דלא מתצל, ולהכי קאמר, או אינה נשפת
26 חכי בני וכו', וס'דא לא מתכין להקדש כלל, כדפרשינן קמ'ל, דהל קדושה עליהו,
27 וליעלה. בתמיא, דמתני' אין לחן פרוין – נמשע שלולמא אל לום פרוין, אפי' לאר
28 קציעה, אמר ר' פרא כל זמן שלא נקצצו עדיין – חזרתו וקדושות. **נקצצו** פרוין
29 פקעה אחת דרתי, ורצא לחולין, ושוב אין פרוין, דהא חולין חן.
30 א"ל

31 ארעתא דמתברר להו ויקא אמר הדי, ולא חל עליהו קדושה, וכחולין
32 דמי – קגיל דהל קדושה עליהו, דהקדש גמור מתכין, ודאי וכו', כלומר, הדיכ מית
33 אמרת דאיבא ויקא נפשא ותימא ותימא לה דומיא דתלמי, ומלתי מי קיימא לשולמי' בתמיא
34 אין כוון דאיבא וליקה, ומסיק ארעיהו דלא מתצל, ולהכי קאמר, או אינה נשפת
35 חכי בני וכו', וס'דא לא מתכין להקדש כלל, כדפרשינן קמ'ל, דהל קדושה עליהו,
36 וליעלה. בתמיא, דמתני' אין לחן פרוין – נמשע שלולמא אל לום פרוין, אפי' לאר
37 קציעה, אמר ר' פרא כל זמן שלא נקצצו עדיין – חזרתו וקדושות. **נקצצו** פרוין
38 פקעה אחת דרתי, ורצא לחולין, ושוב אין פרוין, דהא חולין חן.
39 א"ל

1 א"ל רב הנוטא. ועלוא: היאך ורואן לחלוץ בלא פרייה: ובי קרישה שלחן לחיוב הלבט.
 2 כלומר: היכי פקעה בברי אע"פ שנקצצו. והלא אושרי לאשה חיות את אשתו. שהיא לי
 3 שפילויה יסדם יחורו לקדושתו עד שקיצצו. אלא לומר שידו קדושה עד אותו זמן, ומאוחו
 4 זמן ואילך תפקע קדושתו. והא דלא פליג עלא בהדיא אמאי דאמר רב פרא דאמר תורת
 5 קא פרטיה קדושתו וכו'. והנ לנדרים

6 קדושי פלתייה – קדושי קדושת דמיס, והלחי
 7 פקע מנאר שנקצצו. אבל אשה – קדושת הנון
 8 היא, ולהכי לא פקעת בברי. והתניא: מי שאמר
 9 שדו זה עולה כל' ל' יום, שאם יקרב בתוך ל' יום
 10 – עולה, ואם לאורז ל' יום יקרב – היא שולמים.
 11 כל' ל' יום זה עולה. כמו שאמר, לאורז ל' יום
 12 מקדושת עולה דהוי שלמים, ואמאי נפקא
 13 מקדושת עולה דקדושת הנון גיטו, ופקעה
 14 בברי, וקשיא לעלמא דאמר. קדושת הנון לא
 15 פקעה בברי. אמר רב עולא חבא מבאי עסקינן,
 16 דפקעה קדושת עולה. דאמי לבי. דאמי הכי
 17 תורת דמיו עולה כל' ל' יום לאחר שאפרזו ואקח
 18 ברמיו עולה – להכי לאחר ל' יום פקעה בברי,
 19 קדושת דמיס היא. אבל קדושת הנון אבתי לא
 20 פקעה. א"ל. ומתקמל לה דמיס. אימא סיפא.
 21 דהדיא: אמר "שדו זה לאחר שלשים יום עולה ומעבשיו ועד שלשים יום שלמים" – הכי
 22 הוי כדאמר אידו. א' אפרת בלמלא. ירשא בקדושת הנון, וסיפא בקדושת דמיס.

היני
 היני

1 פריזן מוציא לחלוץ עד שקיצצו. ועולא פליג עליה. ואמר: לראור שנקצצו אן עריבין
 2 פריזן, וקדושה פקעה בברי. ובין שכן, ועולא זה שאמר "עד שקיצצו" – אל בא לומר
 3 שפילויה יסדם יחורו לקדושתו עד שקיצצו. אלא לומר שידו קדושה עד אותו זמן, ומאוחו
 4 זמן ואילך תפקע קדושתו. והא דלא פליג עלא בהדיא אמאי דאמר רב פרא דאמר תורת
 5 קדושתו – משום דלא איצטריך. רב פרא דאמר

6 לא אמר הכי אלא משום דס"ל דאפילו לאחר
 7 שקיצצו עריבין פריזן, ודורפרישתי. ובין פליג
 8 עליה עלא דהאזי דינא. ואמר רבין שנקצצו שבז
 9 אן פריזן – ממילא אבולה מילתא פליג. ועלוי' כי
 10 תנן במתני' אין להם פריזן – היא נטא אתא
 11 לאשמועינן, שהמקדש דבר עד זמן דיוע – מאוחו
 12 זמן ואילך נפקעה קדושתו ואין עריץ פריזן. ומצא
 13 גרלים לפירושו בירושלמי, והללו פלוגתא דרב
 14 פרא ועלמא בחזקתו ור' יוחנן. גרסי' תהם. חזקה
 15 אמר. פראן חזרו לקדושתו, רבי יוחנן אמר: פריזן
 16 – פריזן. מתני' פליגא עליה דר' יוחנן. אין להם
 17 פריזן. פטר לה לבשקיצצו – אין להם פריזן.
 18 כלומר, אין עריבין פריזן. אלאמא בחרתי פליגי.
 19 והיינו דלקמן בסמוך אמר "לבר פרא דאמר פריזן
 20 תורתו וקדושתו" – אלאמר רב פרא בלחוד פרא
 21 דאמר רבי. וכו'. מודה ליה עלא. הלכך, יפא ממצא דהולמא בבר פרא. מושקל ומיר
 22 רבי יוחנן אליבתי. ואמר. לא שנו אלא שפראן הוא וכו', ואפי' – דוקא בקדוש הוא דאמר
 23 הכי, משום דקדושה לא פקעה בברי. אלא דיני ממונת, כיון דרואי וביה דאשמועינן פקעה
 24 בברי, ודבארמינן "כבי לך וארויך לפלוגי" – אין לעיני אלא מה ששייך דמונתו. ומה ששייך

25 ראשון מיהא את ליה דפקע וכוותה דראשון בברי. הני כי אמר "שדו נתונה כל' עד שאלעה לירושלים" מבי ערה לירושלים פקע וכוותה. הלכך למאי נמיא דבר אמר "עד שאלעה", שנתבון
 26 לומר שאפילו יקנה אותה מננו תחור לזות קנה למקבל – את דאי לית לן למינר הכי, כיון דאת לן לפרישי ליעשה בפשטיה. לומר שנתבון לקנותה לו עד שיעלה לירושלים בלבד.
 27 עד לאחר מכן, אלו דבריו וכו'. ואם הרשב"א ידל היה חובך בברי לומר דאין רין. וכו' בלא במקדיש בלבר, משום דהקדש חל בקדושת פה ובאמריה בלחוד, ויהי לאמר ידוק קנה או לעשים
 28 עד שאלעה לירושלים – דאמריה בממריה. אבל במקדש לחיבורי בעלמא – וכו'. ובדאי קני' זה אפילו א"ל "ומכרתי א"ל לקנות אלא כשכר ובחוקה, ויחא קני' או חוקה
 29 שנעשה על כתר זה או מנתנו זו ואשונה, כשחור זה וקנה – כבר כלחה קנייתן של אלו, ולבסוף ממה יקנה? וכו'. קדושה שבחן לחיוב הלבט. דלא כדברי ר' יהודה דתפקע בברי. ואי' תינה למאי
 30 דתפרשינן במתני' דבהקדש ממש עסקין – איכא למפרך הכי. אבל לא ידוק פירושה דתרישנא דקדושת עסקין, היכי סילק ארתיה דקדושת לא פקעה בברי? והתנן בפרק "הערוד מן הדק"
 31 דהדיא: אמר "שדו זה לאחר שלשים יום עולה ומעבשיו ועד שלשים יום שלמים" – הכי
 32 קובען פריטי כי תהם, שאינו אל על אשתו, ומשה' קליש אסוריה תפקע בברי. אבל קובע כללי כי היא דמונת, ודעינותה דהלו אסר להו אבולי עלמא, וכו' היכי דאליס דתפיס פרוינם
 33 בהקדש, כדאמר ר' מאיר לקמן בפרק שיש אין בין הוטרדי" – הני כדברי לן דדמיירי ולא פקע בברי. אמר' לאי הוי קדושת הנון לא פקעה. אפשר דאמרי דמוקשה הכי פליגי נמי, ובסביא
 34 ליה דהאומרן ידועים את אשתו ולמחר את את אשתו ולמחר נפקא בלא נט. ואפשר דהני דסביא ליה לאבי דאפילו קדושת הנון פקעה בברי, כדאומרן לאשה מודה ולמחר לא נפקא
 35 בלא נט. והיינו טעמא, משום דכל שני שאינו עולמית – קנין פירות בלחוד מקרי, כדמוכח בסוף פ' "השולח" (גיטין 10) וכו' מבי שדה לחיבורי במונ שדויכל נוהג. הלכך, גבי הקדש, כיון דרואי
 36 חיל עילי הקדש דמיס שאינו עולמית – בדין הוא נמי דהיחידיל קדושת הנון למונ דיוע בלבר, שאפי' לא תהא אותה קדושה אלא קדושת דמיס – תרי מצעו קדושת דמיס גבי הקדש. אבל
 37 באשה, כיון דאי לא היא אשתו לעולם לא קני בהיך הנון, וקנין דמיס באשה לא אשכחן – אי אפשר שתהיה אשתו למונ דיוע בלבר, שכל כיוונא בהו אנו קנין נוף. ויש לה הוכחה
 38 בירושלמי בפ' "דאומרן קדושיך, גרסי' תהם: ר' אבדו בשני רבי יוחנן: "הרי זו עולה שלשים יום" – כל שלשים יום הרי זו עולה. לאחר שלשים יום יצתה לחלוץ מאלוהי". הרי את מקדשת
 39 שלשים יום" – הרי זו מקדשת. מה בין וקדש מה בין אשה? מצעו הקדש יוצא בלא פריזן, ולא מצעו אשה שיוצאה בלא נט. דהכין מצעו הקדש יוצא בלא פריזן – תפרז רביי הכל בשדה
 40 מקנה. אלאמא דאפילו למאי דאמר קדושת הנון פקעה בברי, באשה מודה. הני מנסתרא, מאור דמוקשי' לעיל בסמוך כל כך בפשטות "אילו האומר לאשה וכו' – דאלמא דהא ליכא
 41 מנא דפליג' הרשב"א. אמר' **הכא** דמיס דאמר ליה, וקדושת הנון לא פקעה בברי. וכו' שכן – נמיא דאפי' לאחר שפראה לקדושת עולה לא תחול קדושת שלמים, קמ"ל וקדושת שלמים מתלה תליא
 42 מיד דהאי פרוקא סילק לרבא, דסביא ליה דקדושת דמיס פקעה בברי, אבל לבר פרא – אבתי לא נוצא, והא דלידיה אפילו קדושת דמיס נמי לא פקעה בברי, ואיכא מנא דאמר דאפילו
 43 לבר פרא נוצא, כיון דמוקשי' למי עסקין מוקי לה רב פרא כשפראו, ומשה' חיליא עליה לאחר ל' יום קדושת שלמים, וכי תמוא: אי' פשה שישאו! נראה לו יסדאי: כיון שבשעה שאמר
 44 "לאורז ל' שלמים" לא היה ראוי לחול, וקדושת עולה לא פקעה בברי. ובין שכן – נמיא דאפי' לאחר שפראה לקדושת עולה לא תחול קדושת שלמים, קמ"ל וקדושת שלמים מתלה תליא
 45 וקינאו, וכי משבת רוחא חיליא. אמר' בשלמא דהא בקדושת הנון והיא בקדושת דמיס היינו קדונו תרתי וכו'. כלומר, דתנא סיפא ללוי' ירשא, שלא תאמר דוקא קדושת דמיס
 46 פקעה בברי, קדושת הנון לא פקעה – לחיוב תני תרתי, לאשמועינן דאפי' קדושת הנון פקעה בברי. אלא לודוך, דסביא לך דקדושת הנון לא פקעה בברי, ומתקמל לה דקדושת דמיס –
 47 תרתי ליל' וחתא וכו'. והיא שמעיתן מנא דאפילו קדושת הנון פקעה בברי. הלכך לרבא לא היא ליה לאחודיזי לרב הנוטא "מאי קדומיה לברד קדושת הנון לקדושת דמיס", דאלמא ס"ל
 48 דקדושת הנון והקדש לא פקעה בקדושת הנון דאשה, אלא היה היה ליה למינר. דלא דמי אשה להקדש, משום דאין אישות לחצאנא, ובמו שכתבתי למעלה. אבל הקדש איתיה למונ דיוע,
 49 ואפילו קדושת הנון פקעה בדין בברי. הלכך פריכה רוב הנוטא ליתא. דאמר ברייתא אמיתא מוכחא דאפילו קדושת הנון פקעה בברי – כ"ש קדושת דמיס, ומשה'
 50 אמר: לימא תרתי וכוותה דבר פרא דאמר לא פקעה קדושה בברי, כלומר, דבין ר"ב כיריטא אפי' בקדושת הנון פקעה בברי, אלא מצי לאוקנאו כנון שפראו – דקדושת הנון
 51 אין לה פריזן, אבל אי זה מצעין למינר דתרישנא בקדושת דמיס – דאיכא תקשי ליה, דאיכא למינר ולאקמינורו בפריזן.

1 היינו דא'צטריך וכו'. דאמטא: להכי תני תרתא, דבין קדושת הגוף כן קדושת דמים פקעה
 2 כבדי. למה לי למתני תרתי השתא מקדושת חמורה לקדושת קלה פקעה. עולה שהיא חמורה,
 3 לקדושת שלמים שהיא קלה. מקדושת קלה כלומר שלמים קלה, לקדושת עולה שהיא
 4 חמורה, מבועאי: אלא לאו, חד לקדושת הגוף וחד לקדושת דמים, ותרתייהו חשבי
 5 ותובטא דעולה, ולכיאי פירוקא. נימא תיחי
 6 חיבתיה וכו' פרא. והבא אמר דאפי' קדושת הגוף
 7 פקעה כבדי, ובר פרא אמר נקצבו - פרוץ פנים
 8 פקעה. דאפי' קדושת דמים לא פקעה כבדי, חשבי
 9 מסיסאי וכו' קניי: האומר 'שור' זה עולה כל ל'
 10 יום ומעבשו לאחר ל' יום שלמים' - כל ל'
 11 עולה לאחר ל' יום שלמים. והדאיל ואמר
 12 'מעבשוי' - חל עולה שם שלמים מעבשוי,
 13 ומשם הכי הוי שלמים לאחר ל' יום. ומקדושת
 14 הגוף פקעה בכיאי כבדי, דאמטא 'מעבשוי'.
 15 אבל אם לא אמר 'מעבשוי שלמים לאחר ל'
 16 יום' - עולה היה, אפילו לאחר ל' יום, ומקדושת
 17 לאר ל' יום, וחד לקדושת דמים, וחד לקדושת הגוף
 18 פקעה. דאמטא 'שור' זה שלמים כל יום' ודבגוהו ל'
 19 קדושת שלמים מתפשטת והולכת, שאיל ל' חודש.
 20 אלא אפילו כשתפסו בו לארד מכן קדושת
 21 עולה, סדיא חיללא, רבי האי גונא לא מקרי
 22 פקעה כבדי, דאדבריה קדושת בורא מעליא וכו'.
 23 הוי מן קדושת קלה לחמורה. ועדי, שקדושת
 24 שלמים מיד שחלה על בהמה זו מצאה קדושת
 25 עולה אפילו מנתפת מתפשטת לארד שלמים
 26 יום, וסדיא רכל כי האי גונא לא תהא בהמה זו
 27 נתפסת בקדושת שלמים אלא עד שלשים יום -
 28 קמיל אפילו כי האי גונא קדושת שלמים לא פקעה כבדי. ולא תמא המ כשהקדים
 29 קדושת שלמים לקדושת עולה כגון שאמר 'כל שלמים יום שלמים וארד שלמים יום
 30 עולה' - רבבי האי גונא דין הוא שתהא קדושת שלמים מתפשטת והולכת, אלא אפילו
 31 הכי שהקדים ואמר 'ליתא שלמים יום עולה' - סדיא קדושת שלמים לא משכבטא
 32 ורוחא 'אלא שלמים יום', ולא תחיל יתור - קמיל ריבון שבחון ביי דבר אמר 'מעבשוי
 33 שלמים' - חיללא ליה קדושת שלמים, טובא אן מקום לקדושת עולה לחיל כלל. ולא
 34 דמשבטנה לא לברייתא, אלא דק: מי שאמר 'לארד שלמים יום עולה ומעבשוי שלמים'
 35 ראי הוא שתהא לארד ל' יום עולה, אלא אמר שאמר 'מעבשוי שלמים' וחו שנתנו
 36 לקדושת עולה שלא תחיל. משום קדושת שלמים לא פקעה כבדי, שלא האמר שיה שאמר
 37 אמרסיש קדושת שלמים מתפשטת והולכת היינו משום שזה שאמר 'לארד שלמים יום
 38 עולה איך דבבריו כלל, רבין קדושת עולה לא חיללא, השתא בהר שלמים יום נמי
 39 לא חיללא ולא ליהוי טעמא משום דלא פקעה קדושת שלמים כבדי - דליתא, דאילו לא
 40 אמר 'מעבשוי שלמים' לארד שלמים יום עולה היא, הלכך ראי טעמא דבאי דאמר
 41 השתא אלא ויה עולה - היינו משום קדושת שלמים לא פקעה כבדי, בגיל, ומנוקף
 42 דרבה מן הראשונים למדויה. וכתי: מאי קמיל סיפא דלארד שלמים מהני? הא גונא ליה
 43 ויהי שכל שלמים עולה לארד שלמים יום שלמים יום: ר' אליהו ארד דרובא כי לא
 44 חדר ביה, קמיל סיפא דרבי חייא רביה נמי לא מצוי למיחד, ובתסמיך. מדרש: הוה על
 45 האמר לאשה וכו'. דלמי, ר' אלכסנדר, אפי' לארד רבתי קדושת השתא - חיללא
 46 פריא נמא, דג' אפי' לארד חיללא קדושת השתא - חיללא בהר נמא. פשיטא, כלמרה
 47 שבתא מהני כי ההם, ולמה ליה לתנא לאשמעוניהו ואי: מאי מקשה פשיטא: אורבא,
 48 צריכא דבתי דמי יומי, התא אפי' שנתעבלו ובעות, מימא הוא איכא בהר שבעינא דספק
 49 ובדאמייהו התם פריא 'דאמטא' (הקמין ט:.) וזו הוי לאו למלה דמיין ולא לפקדון דמיין,
 50 ומשום דכי מקדושת, דהא ומקשה בשטר נתקיעו חשתי קודם ל' - אינה מקדושת,
 51 משום דהוה אפילו כהו - ליכא שטרא. והבא נמי, כיון דבדיבורא בעלמא אקשה, כי חילי הקדש -
 52 להריות, הלכך פשיטא ליה דלא גרעה אמירה לגבה מכסף קדושי דאשה, משה מקשי פשיטא. הניחא
 53 יוחן קמין ב' (קמין ב' ד' דאמטא' קדושתו י' ט:.) הכא
 54 כהני, אמריתו לגבה כמסירתו להריות, ולכך, אפילו למד אינה חזרת - הבא על מיני חדר ביה, ואית' ותחיני נמי
 55 במסירתא, אבל אמאי לא מצוי חדר ביה ולא חילי הקדש עד שלשים יום. נדרו דאמרי' כבתובתו (ט:.) ומבועאי: משוך פרה זו ולא תקני' ק' עד לארד שלמים, דמי
 56 קיימא באגם - לא קנה, ובעומדת בחצרו - קנה, הווי דוקא בשלא חור בו ביתנים, אבל חור בו,
 57 ולגבה נמי, נדרו דהוי כמסירה, כיון דהשתא לא חילי אמאי לא מצוי למיחד ביה? וי'ל: דכי אמרי' כמסירתו להריות - בקצין ממש של הדיוט קאמר, ומכיד 'מעבשוי לאחר
 58 שלמים'

1 היינו דא'צטריך ליה ליתאנא צמיטאנא תרתיה, דס"ד אמינא:
 2 קדושת הגוף - לא פקעה כבדי, קדושת דמים - פקעה
 3 כבדי, אמטו: להכי תנא תרתיה? אלא אי אמרתי אידו ואידו
 4 קדושת דמים, קמה לי צמיטאנא תרתיה? השתא יש לומר
 5 מקדושת חמורה לקדושת קלה - פקעה, מקדושת קלה
 6 לקדושת חמורה צריכא צמיטא? למה תיחי תיבבא
 7 דבר פרא דאמטא: לא פקעה קדושת כבדי? אמר רב
 8 פרא, אמר ק' בר פרא: הכי קאמר: אם לא אמר
 9 'מעבשוי שלמים' - אחר ל' יום עולה היה. מיד דנתנה
 10 האומר 'לאשה' 'התקדשתי ל' יום' 'מקדושת',
 11 ואע"פ שנתעבלו ובעות. פשיטא: לא צריכא, דהדר
 12 ביה, הניחא למה? אינה חזרת, אלא למד' חזרת מאי
 13 אמינא צמיטא? אפי' למד' חזרת חזרת - הכא שאנא,
 14 אמינתו? קבומה כמסירתו? קבוי. ותיב ר' אבין ורב
 15 זיקא ברבי קמה דר' ירמיה, וקא ממנמם ר' ירמיה.
 16 תיב' ותאמרי: כבר פרא, דאמי' פראן חזרות וקדושת,
 17 תשטבו

1 יום שלמים, דלארד ל' יום הוה עולה ופקע קדושת שלמים, אפי' דלא אמר 'מעבשוי'
 2 חתם משום קדים ואמר ברישא 'לארד שלמים יום עולה, דכיון שהוכיז עולה תחלה
 3 נעשה כסאמר 'מעבשוי', הלכך לארד שלמים יום עולה הוי. והבא הוה אית' משום דאמר
 4 'מעבשוי' פקעה קדושת בריהויה, כיון בקדושת דמים כן בקדושת הגוף, אבל בעלמא -
 5 אפילו קדושת דמים לא פקעה כבדי, ולא קשה לבר פרא. ויתבטא דעולה ובעלמא
 6 קיימא. פשיטא. כלומר כיון ומסרת לתמיני' ותרתי' הדיק 'שור' זה עולה כל שלמים
 7 יום ומעבשו לאחר שלמים יום שלמים, דלארד שלמים יום שלמים הוי, ולמה לי
 8 למינר שוב הדיק: אם לא אמר מעבשוי וכו? פשיטא, דכיון דאמר צריך למינר
 9 'מעבשוי', מניילא דיעבא דאם לא אמר 'מעבשוי לאחר שלמים יום שלמים' - הוי עולה
 10 תיין לא צריכא, דהא קמיל אי ארד ביה. ראי דהוה קניי בקראמתה, ולארד שאמר 'שור'
 11 זה עולה כל שלמים יום לארד שלמים יום שלמים, אפי' דהשתא ארד ביה ואמר
 12 'מעבשוי', הואיל ומיעקרא כסאמר 'כל שלמים יום עולה' לא אמר 'מעבשוי' קודם
 13 שאמר 'לארד שלמים יום שלמים' - ולא כלום קאמר, ואפי' לארד ל' יום עולה הוי.
 14 דהא קמיל, דרובא בענין שיאמר בתחלה 'מעבשוי' קודם שאמר 'לארד שלמים'
 15 שלמים, כראמנר לעיל. תניחא לפי' אינה חזרת. שאם עמדה ונתקדשה לשני בתוך
 16 שלמים יום אינה מקדושת לשני - מצי למינר: מיד דהוה האומר לאשה וכו', אלא לפי'
 17 חזרת, שאם עמדה ונתקדשה לשני בתוך ל' יום - מקדושת לשני, היכי מצי למינר דכי
 18 לא אמר 'מעבשוי לאחר שלמים יום' עולה הוה תריק? אפי' למד חזרתא, אפי' הוה
 19 אי לא אמר 'מעבשוי' מעקרא - הוי עולה לארד שלמים יום. דאמיתו לגבה כמסירתו
 20 להריות. וכיון דאמר 'מעבשוי עולה' ולא אמר 'מעבשוי שלמים' - לא פקעה כבדי,
 21 ולעלה הוי עולה. לבי פרא דאמי' פראן חזרות וקדושת, ואפי' לארד שלמים לאחר
 22 תשטבו

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55

1 תפשו דבני רב הושעיא וכו' ה"ג קודשין קודשין. דבי הכי דרתם אמר לה 'לאדר
2 שאגרשין' שיצאה מרשותו שתקדש – היינו דומיא לאדר שנקבע. שיצאנו מרשות
3 הקדש, ומצדדיו להו פרייה. **פראן** הוא. ומקדשין קודם שנקבעו – חזרות וקדושת לאדר
4 שנקבעו. הדואלי הוא קדושין, איצ' דחור ופראן – חזרות וקדושת לאדר שנקבעו.
5 **פראם** אחרים קודם שנקבעו – אין חזרות

1 תפשו דבני רב הושעיא: הנותן שתי פרוטות לאשה
2 ואמר לה "באתת התקדשי לי היום ובאתת התקדשי
3 לי לאחר שאגרשך", ה"ג דהו קדוש. איתער כהו
4 ר' ירמיה אמר להו: מאי קא מדריתון פראן הוא
5 קדושות, פראם אחרים – אין חזרות וקדושות. ואשה
6 כפדארה אחרים דמיא. איתמר נמי, אמר ר' אמי אמר
7 רבי יוחנן: לא שנו אלא שפראן הוא, אבל פראם
8 אחרים – אין חזרות וקדושות. **מתני'** הנודר מיידי
9 תהו – מותר ליהנות מיושבי היבשה –
10 תהו – מותר ביושבי היבשה, מיושבי היבשה – אמר
11 מילדי תהו, שיהיו תהו הם ככלל יושבי היבשה. לא פארו
12 שהולכין מעכו לפרו, אלא בני שרדו פשר. **גמ'** רב
13 פפא ורב אחא בריה דרב אקא, חד מתני ארישא וחד מתני אפיסא. מאן דרני ארישא
14 מתני הכי: הנודר מיידי תהו מותר ביושבי יבשה, הא בירידי תהו – אמר, רבא
ההולכים

1 שלשים הם דמי כלמר ולא מצי הדר בית. חיינו ומתרחשין השואא: מעקרא מן הזה סביא מן
2 דאמירה לגבה מנסירה לחיינו, ומשום דבי מקטשין פשיטא, וכמו שבחבר למעלה. יאלא מעקרא
3 לא הוה סביא מן דעמיא מפי אמירה לגבה מנסירה לחיינו, אבל במסמא מחושב דאמירה
4 לגבה אפילו בלא "מעכשיר" מצינא כמסירה ומגורה לחיינו, דהיינו במעכשיר. ומא
5 שפתי דאמור ס'לע ו' למגוק לאדר שפתי.

6 יום – ולא מצי הדר בית, דאמירה לגבה
7 מנסירה ומגורה לחיינו ומי, אבל תרשיבא ול
8 בתנא: דאפשר דבי אמר הכי – ותי מילא אילכא
9 דבר פרא, דס'ל וקדושת דמיא לא פקעה כבדי.
10 אבל לכרא אבוי דס'ל וקדושת דמיא פקעה
11 כבדי – מוקמי בירידי פקשה. ונדי דהכי
12 לכרא: תרווייהו קדושת דמיא למי לה – אפשר
13 דרדיק נפשיה למיטו ו' ואצ' לומר ו' קטני
14 כראשית דברותה בהש"ס טובא. הלכך, לדידהו
15 אפשר דבין דאמירה לגבה מנסירה לחיינו –
16 דמי מנסירה גיראד. בלא "מעכשיר", אבל
17 מנסירה ד"מעכשיר" – דאי, לא אפשר שתקנה
18 יותר אמירה מנסירה. הלכך לדידהו האומר "דבי
19 ו' עולה לאדר ל' יום" – כול לחורב ו' ומלמגא
20 היא בירושל. הרשב"א דל. **תפשו** ו' רב
21 אשעטא וכו' גד דחור קדשה. דבי הכי דאמר
22 מבתי' שיכול להקדש טעיות הללו לאדר
23 שפתי, וחיילא קדושת עלייהו, איצ' לא
24 אקדישנהו לאדר פרוין – דין חילי קדוש כי אמר

25 "לאדר שאגרשך", איצ' שאגר שיגרישה לא חור וקדשה. **לא** שנו אלא שפראם הוא. דכין דפראם הוא. ולעולם לא יראו טעיות הללו מרשות הקדש או מרשותו – דין שיהו חזרות
26 וקדושות. אבל פראם אחרים, אפי' בהנסים אחר כך לישתו – אין חזרות וקדושות. לפי שמדי שפראם אחרים מסתלק רשות בעלים דראשונים מתן, ויכין דהיהא עשה א"א להקדש
27 שחילו עליין – בטר עשה נמי, כבדנסים אחרים לישתו – לא חיל. **ואשה** נמי כפדארה אחרים תמיא. לפי שמדי שנתרשה יוצאת מרשות הבעל לרשותו, ואין קדושין חלין עליה.
28 וקל: ארובה, תהו – פראן הוא דמיא, שבסעם שנועיתו הללו לא שפתי יוצאת מרשות הקדש או מרשותו וכו' לא קדושת לאדר שפתי, וכו' כהו שאתיה יוצאת מרשות הבעל
29 או מרשות עצמה – כין הוא שנתה יכילה להקדש טעיות אפילו לאדר שנתרשה ונרא לי, דאי מציא אשה לקדש עצמה לאש – דין דהיה אהו דומיא ומקדש טעיות משנו. אלא
30 כין כדחזרה אמרה: "וי יקח איש אשה" ולא אמרה: כי תלקח אשה לאיש – כל כל דומנה שנתבסע עצמה לרשות הבעל, ומשה אמרי' בפי' קדושין (ק' 2) דאי אמרה היא "דריני מאורסת
31 לך" – ויכין כהו שדא מסמכא לקדוש ארישא – היא מבטלת דעתה ורעה, ומשוי נפש אהו אבעל כדבר של חפק, והבעל מבטלת לרשותו. הלכך אין אהו נדין אמר
32 מצד האשה. אלא מצד הבעל, ולגבי בעל – כפדארה אחרים תמיא. דכין דקדושת דראשונים היא ברשותו, ולאדר גרושין יוצאת מרשותו. ומשה לא מצינו למיפשט גבי קדושין דחיליה, מפראן
33 הוא. ולא דמיא ודכרובא. ומפראם אחרים נמי לא מצינו למיפשט דלא חילי, משום דלא דמי נמי לגמרי, דהא דהא אשה ג"כ מבטלת עצמה לרשותו מבוקעת. ואיכא לדמיין לפראן הוא.
34 דהיינו לויכא למיפשטא מחד כלל. כיל. ודרשבאי דל בעל דנדי דרעין לא איפשטא הבא, אפי' איכא למיפשטא מדאמרן מבחבותה בפרק "איני' (ק' 2) ובפרק בריא מביבולין (ק' 2) ש
35 נמי אית דאמרי: הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו "שדה זו שנינו מוכר לך לכשאקנה ממך קדוש" – דקדשה. וטעמא. משום דכין דבדיו להקדישה עבשי, איצ' שיבא זמן שלא היא
36 רשות בידו כהו – ויכל עתה הוא להקדישה לכשייהא רשות בידו. ה"ג גבי אשה. היאיל הוא יכול לקדשה עכשיו – ויכול הוא לקדשה ג"כ לאדר זמן. ויתא: איכא אמאי לא משפוטן לה
37 מתחמי' מ' דהיא רבי אילא הוא דקאמר לה מסכרא דנפשיה. ורבי ירמיה אל ידע לה ומשה מבטיא ליה – דלא מצי למיפשטא ממנינין וממתינא. וכו' בריה דרבי הלל. ר' שבב
38 ומקדושת – משום דפשיט לה מחדיא. הלכך, כי אמר רבא כפדארה אחרים אין חזרות ומתקדשות. ודי הונגה בשעת הקדש שחילו על אמ בתא לך אחר קדושת מננו – מצינ. אבל כל
39 דיכא דלא אתי, אפילו באה לידו אחיב – אינה קדושה. כין דאפקסא אחר. אלו דבריו ולי. ואינם נוחים אע"פ, דשאני דרבי אילא עבדיו להקדישה עבשיו, וכן עבדיו להקדישה
40 עבשיו – יכול רבי ג' להקדישה לאדר זמן. לפי שאותו קדש עצמו שהוא מקדש לאדר זמן אף מעכשיו הוא יכול להקדישה. משא"כ בגניעותו ובקדושי אשה, שאותה קדשה שניה היא
41 אפשר לה שתחול עבשיו. שכין שהוא מתפיש כון קדושת ראשונה – א' אפשר לאותה קדושה שנה לחול עבשיו. וכן כין איכא למיטר לאדר שנה נמי. דהיינו לאדר שחיינו גרושין
42 לא חיליא. כיל. **מתני'** מותר ביושבי היבשה. באותן שאין יורקין ליהודי יורד הם באניות. **מיושבי'** יבשה אסור בירידי הם. אפי' הם עבשין בים. שסוף לעלות ליבשה. כדפרש
43 טעמא בגמרא. **ולא** כאלו ההולכים מעכו ליפו. מפרש בגמרא היבא קאי. **אסור** אף בסומין. דבי קאמר מרואי תמו – לא שיהו הם רואים תמוה קאמר. דאיכא ה"ל מן הוראין בלחוד,
44 שדרי כל הוראין דהו ארץ וכן ג' חזמה. אלא ודיא מרמזת תמו – שהומגא רואה אותה קאמר. ולאפקין דגים ועבשין תבונן. כדראיתא בגמרא. **אסור** בקדושן ובבעלי שביבות. אלא סבין בקריתין
45 איצ' שפן אהן שער, ובבעלי שביבת ואיני' ששטרין לבן. **שאין** נקראים שחייזי ארישא אלא אנשים. בגמרא מפרש טעמא. **מן** הלוהים. שגלדים כבר. מותר בגלדין. בעתידיו להולד.
46 **מותר** אף בילודים. ופרסינן בגמרא: ויכ' שגלדין. אין אביב קאמר אסור בירושאל – ואסור בכותים. שישראל כותים מנווחן על השבת ומקמינן אותו. הלכך שפן שביבין שומתי
47 שבתות. **מאובלי** השום. מתקנת ערוא הוא אלמנו שפן כפילי שפן. **שדשום** מרוב אה חורע. עותם ח"ח מניש לעיש. **ואסור** בכותים דאיתו נמי אכאלע נמי אכאלע שבתות.
48 **מעולי** יושלים אסור בירושאל. דמונחין לעלות ועלין. **ומותר** בכותים. דנדי דמונחין אינם עליהם. **גמ'** דהא חני לה ארישא. לזא דתני: לא כאלו ההולכים מעכו ליפו. דס'ל דארישא
49 קאי. ולקלא. **הר"ן** יושבי יבשה ניהו. משום הודא פראת. ודידיה מעכו ליפו שון קרובין זה לזה – לא מיקר יורדי הם. **וחי** דל לא ספסא. ולתומיא. דאפי' מי שדרכו לפי –
50 בכלל יושבי יבשה. וכן נמי אפילו ההולכים מעכו ליפו בכלל יורדי הם. מולא פירש מדיי ארישא. וקילי' מנאן דמותני לא אספא לתומיא. וכתב הרשב"א דל סתמא דאסור אסור בכל
51 מי שירד פעם אחת מעכו ליפו. נמי שפתי שירד לירון שם חורדי. אין נמי שפתי שירד בשעת נודו מעכו ליפו. ומרובלי אביעאי לזה. הנודר מיידי חיי' לאדר שלשים הם וקדשם ודמיא
52 וימ נעשו יושבי יבשה. אין בת שעת אמירה הנודר אולקין וחסותא יורדי הם ניהו. וא בתר חילת הנודר אולקין ודחו ליה ויכסי יבשה. ודא מותר בהו. ותלי ליה בפלוגתא דר' שמעאל ר"ע.
53 דפליגי בהו ברבא ומכילתין (ק' 2) באשה שאמרה "דריני נוארה לאדר שאנשא", דר' שמעאל סבר דבתר חילת הנודר אולקין, ובעל מייפ. ר"ע סבר דבתר שעת אמירה אולקין, ואין הבעל
54 מפר בקדומו. וקיימאן ק"כ ברי', הלכך אסור באותן שכן עבשיו יורדי הם. איצ' שפתי חלון נעשו יושבי יבשה. דבתר השתא

נדרים. ארבעה נדרים – פרק שלישי דף ק עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" ר"נ

1 החולבים מעכו ליופ. אסור בלבה. אלא אפי' מפי שרובין לפרים. אסור, דואלו וסופן
 2 לעלות ליבשה – הו' בכלל יושבי היבשה. **מתני'** אסור אף במשין. דלא נתבין זה אלא
 3 במי שחמתה וזרחת עליו. **גמ'** מדלא אסר מן הריאון. דאילו אמר הכי, היה מותר
 4 בסומקין. ומדאמר "מראי' המה" – משמע נמני שחמה וזרחת עליו, לאפוקי דגים שבים
 5 ועברין שבבעי אמן שאין חמה רואה אותן,
 6 ששומר בהן. **מתני'** תערור שמחור הראש
 7 אסור בקריוס ובעלי שבות. רישורו הראשי
 8 משמע שנדר מראש שחורו הראש. ומותר
 9 בנשים. מפרש בגמרא. **גמ'** מאי טעמא. אסור
 10 בקריוס. מדלא אסר בעבלי שיער. דאילו אמר
 11 "בעבלי שיער" היה מותר בקריוס. ויזנין מיכסו
 12 רישורו ויזנין מינלו. דהו' שחורו ראש. אבל
 13 נשים לעולם מיכסו. שאינם שחורו הראש,
 14 ועוספת כל שעה בלכנים. וקמנים לעולם מינלו
 15 רישורו. כלומר, איהו כי נדר ארעטא דגדולים
 16 נדר. והני, כיון דלאו נדרים ניתו, ולא נהני
 17 מנהג גדולים – להכי ליתנהו בכלל גדולים.
 18 ומותר בהן. **מתני'** תערור מן חילודים. משמע
 19 שכבר באו לעולם, כנה דכתיב "דילודים
 20 במדבר" (דחשע ה). מותר בגדולין. באותן
 21 העתידים להולד. והבנים אומרים. אסור
 22 בשניקין. דלא נתבין זה אלא מכל מי שדרכו
 23 להולד. הבנים דסיפא הינו תיק. **גמ'** לרבי
 24 מאיר. דמתיר אף בחילודים. ולא מיבעיא בגדולים.
 25 נמי דמתיר. אלא מפאן אסור. כלומר, איכ ממה
 26 נדר? חסורי סיחסיא וחבי קתני מן הגולדים
 27 אסור בחילודים. דכיון ששדר באותן שעתידים
 28 להולד – כש שאסר עצמו עמו באותן שכבר נולדו.
 29 רבי מאיר אומר אף תערור מן הגולדים ורבי כי
 30 היכי וכו'. והא עייין. אפי' מנשה וקניו של
 31 אישורו לא בא לעולם. ובגדולים הלך אחר לשון
 32 בני אדם. דרובן לא בני אדם לקרור "גולדין"
 33 לאותן שיערין לא נולדו. ואם נדר מן הגולדין –
 34 אסור בהן. והכי"א לא נתבין זה וכו'. דבין
 35 בגולדין ובין בילודין אסור. לאפוקי עופות ודגים.
 36 שאין גולדים ממעי אמן. אלא מטילין ביצים
 37 ומתחממין ויוצאין.
 38 מתני' משוכחי

1 אולין. והוא ידוע שביא למנפש נמי היכא דהו' אפיכא להיתרא. אבל נראה לי שאין
 2 הדין כן, ויתבאר בפי ארבע ומכילתין בסוד. וכרושלמי נמי איבעיא ליה באלו שירודים לים
 3 כדי לטייל אם הם בכלל יורדי הים או לא. ולא אשטא. ולחומרא. **מר"א** קתני מבעלי
 4 שער. אלאמא. אפילו קריוס בכלל. ובין שחוריו הראש לגבי קריוס לאו דוקא – לבעלי שבות
 5 נמי דאי דוקא. ומשום דכתי אפר. דכי קאמר שחורו
 6 הראש – לאתום שאדם מתאר אותם בשחורו
 7 הראש נתבון. דהיינו אנשים. דמשום דזמנין
 8 מכסו רישורין ויזנין מינלו. אי אפשר לתאר
 9 אותם לא במכסו הראש ולא במגולו הראש,
 10 ונקראים שחורו הראש. לפי שרובן של אנשים
 11 ראשן שחור. אבל נשים. כיון דלעולם מיכסו –
 12 במכסו הראש אדם מתאר אותם. וקטנים. כיון
 13 דלעולם מינלו – במגולו הראש אדם מתאר
 14 אותם. **ולא** מיבעיא בגולדים אלא מן מאי אסר.
 15 אי שרי בגולדים ובילודים. **גמ'** הגולדים אסור אף
 16 בחילודים. דסיל להבנן נהרי דאמר "מן חילודים" –
 17 אין הגולדים. דהיינו אותם שעתידין להולד.
 18 ככלל – הנימ בחילודים. שהוא לשון מיוחד. אבל
 19 "הגולדים" – כולל שניהם. דהיינו אותן שנולדו
 20 ושעתידין להולד. ורמי פליגי נמי. ואמר דהכי וכו'
 21 נדרה מן חילודים אין הגולדים בכלל – ה'נ נודר
 22 מן הגולדים שאין חילודים בכלל. והיינו "אף"
 23 דקתני. אלא משעה ועתה שני בדין וכו'. והא
 24 מנשה ואפריים כבר נולדו ו**בגדולים** הלך אחר
 25 לשון בני אדם. והבחי פליגי רבי מאיר ורובן,
 26 דרבנן סברי. דכי היכי שגולדים" בלשון תורה
 27 כולל גולדים כבר. שעתידין להולד – ה'נ בלשון
 28 בני אדם. והיינו דהורי רבנן למימר סיפא
 29 דמתני': לא נתבון זה אלא ממי שדרכו להולד.
 30 ולא רעת שלישי הוא. אלא הפרוש קמפרשי
 31 טעמיהו. דאמרי דתערור מן הגולדים אסור בכל
 32 וקידברו טעמא למילתייהו – שלא נתבון אלא מכל
 33 שדרכו להולד. בל להבא בן לשעבר. לפי שאין
 34 במשמעת לשון ה' כוונה אתה מיוחדת, לשעבר
 35 דוקא או להבא דוקא. ורבי מאיר סבר דבני אדם
 36 אדם לא מקרו "גולדים" אלא שתרדים להולד.
 37 ובילודים נמי. דתריוייהו מודו דמותר באותן
 38 שעתידין להולד – טעמיהו משום שישו לבני אדם.
 39 דאילו בלשון תורה כי היכי דמושר – הגבי נמי
 40 כדכתיב "כל העם חילודים ומורש" – הכי נמי
 41 משמע שתרדים להולד. כדכתיב "כל הבן חילוד".
 42 **לאפוקי** דגים ועופות. שהם מטילין ביצים.
 43 ולא מיתעררו מאפי אמן.
 44 אפי'

ערוין מנשה לא פאי! אלא, משמע הכי ומשמע הכי, ובגדורים הלך אחר לשון בני אדם.
 והכי"א לא נתבין זה אלא ממי שדרכו להולד". לאפוקי מאי – לאפוקי דגים ועופות.
 מתני'

1 **אמר** נכרים נמי כלומר היל לתוני אסור ממקומי חשבתי כדי שיהו בכלל כל הנכרים
 2 והנכרים. **אמר** אבי מצוה ועושה קתני. כלומר, שאין בכלל דבוי אלא מצוה ועושה.
 3 **ביתרתי** קפיייתא. היינו שביתת שבת ואבילת שום - ישראל וכוונתו מצוה ועושה.
 4 **מתני** קום שאני נהנה לבני נח מותר בישראל. ואע"ג דישאל נמי בני נח, יתרה, כיון

1 **מתני** הנודר משוכתי שבת - אסור בישראל ואסור
 2 בכותים, באוקלי שום - אסור בישראל ואסור בכותים,
 3 מעולי ירושלים אסור בישראל ומותר בכותים. **גמ'** מאי
 4 "שוכתי שבת"? אילימא ממקומי שבת מאי אריא
 5 בכותים? אפיזו גוים נמי! אלא ממצוה על עץ השבת.
 6 אי הכי אימא סיפא: מעולי ירושלים - אסור בישראל
 7 ומותר בכותים, אמאי? והא מצוה ניהו! אמר אבי:
 8 מצוה ועושה קתני. ביתרתי כבי קפיייתא - ישראל וכותים
 9 מצוה ועושה, גוים, הוא דעקב - עושה ואינם מצוה.
 10 **ב"עולי ירושלים** - ישראל מצוה ועושה, כותים מצוה
 11 ואינם עושה. **מתני** "קום שאני נהנה לבני נח" -
 12 מותר בישראל ואסור באומות העולם. **גמ'** וישאל מי
 13 נפק מכלל בני נח? בין דאיקרי אברהם איקריו על
 14 שמה. **מתני** "שאיני נהנה לירע אברהם" - אסור
 15 בישראל ומותר באומות העולם. **גמ'** והאיאן שמעאל?
 16 **כ"י ביצחק יקרא קד ירע** כתיב. והאיאן עשו! **ביצחק**
 17 **וירע** פל ביצחק. **מתני** "שאיני נהנה מישאל" - לוקח
 18 ביותר ומוכר בפתוח. **שישראל נתיני ל"ו** - לוקח בפתוח
 19 ומוכר ביותר, ואין שומעין לו. "שאיני נהנה לקח ונתן ל"ו"
 20 - הנה לאומות העולם. **גמ'** אמר שמואל: הלוקח כלי
 21 מן האומין בפקודו ונאנס בידו - חיוב. אלא קסבר:
 22 הנאת לוקח היא תנן: "שאיני נהנה מישאל" - מוכר
 23 בפתוח, אבל שוה בשוה - לא. ואי הנאת לוקח היא
 24 אפיזו שוה בשוה! מתני כובינא דרמי על אפיה. אם
 25 מן אימא רישא: לוקח ביותר! ועוד, אימא סיפא:
 26 "שישראל נתיני ל"ו" - [לוקח בפתוח] ומוכר ביותר. ואי
 27 כובינא דרמי על אפיה - אפיזו שוה בשוה! סיפא כובינא
 28 חריפא. ואי הכי, לוקח בפתוח? אפיזו שוה בשוה! אלא
 29 מתני

1 **מתני** משוכתי שבת. אנתון שמשמך שבת. אמר כותים. שם קנו כן משמך
 2 שבת. מאוכלי השום. כלילי שבת. אסור בישראל. וישאל רגילין לאכול שום
 3 (כ"ק ע"ב). מפי ענה שמקיימן מערב שבת לערב שבת ומרבה להם הורע, בדמיה "אשר"
 4 פרו יתון בעת" - אלו תלמידי חכמים המשמטין מנותיהן מערב שבת לערב שבת
 5 (מכות ט"ב). ואסור בכותים. שהם נמי אוכלים

6 שום כלילי שבת. ומותר בכותים. שן אנתן
 7 עולין לירושלים אלא לחר גרויה. **גמ'** אפי'
 8 גוים נמי. אי שממך שבת דאס אסור בך.
 9 אלא, מאי "שוכתי שבת" - אנתן דמצוה על
 10 השבת, היינו ישראל, וכותים חן מצוה על
 11 השבת. דמפי שן גוים. אבל גוים, איפס'
 12 שמשמך שבת - אינן מצוה. ומותר בכותים
 13 וכוונתו יתנו. נמי לעלות לירושלים.
 14 אלא אמר אבי. מאי "משוכתי שבת" - מצוה
 15 ועושה קתני. ביתרתי כבי קפיייתא. שבטת בן.
 16 ישראל וכותים מצוה ועושה. ואסור בך. גוים
 17 עבדי אבל אס מצוה. לופיך מותר. כחך דעולי
 18 ירושלים היינו מצוה ועושה כותים מצוה
 19 ואינו עושה. להכי מותר בך. **מתני** שאני
 20 נהנה לבני נח. שלא יתנה מכל בני נח. שכל
 21 העולם יצאו מבני נח. **גמ'** כיון דאיקרי
 22 אברהם. בחלקו של הקדיש. איקרי. ישראל על
 23 שמה דירע אברהם. אבל על בני נח. דא אימ'
 24 וישמעאל. דרבי אברהם הוא. והוא מן הגוים
 25 יקרא לך ורע. ובאותו ורע עקר. ולא כל יצחק.
 26 ועשו אינו נקרא ורע יצחק. להכי מותר באומות
 27 העולם. **מתני** שאני נהנה מישאל בול
 28 מן ביתר ומוכר להם בפתוח. כלומר, בול
 29 ונמצא שאינו נהנה מן. שישראל. לא ידו
 30 נתן ממנו - מוכר לון בויקר, הדשאת אן
 31 נתן ממנו. ואין שומעין לו. שלא ימצא אדם
 32 שדיא שומע לו ברבר זה, שבשכיל נדרו מוכר
 33 לו בול ויחך ממנו בויקר. **גמ'** הילוקח כלי
 34 מביה האומין לבקור. אם יפה לון דרמי.
 35 ואם לאו - שחידו לו כליה, כמו כלי וכוכית.
 36 ונאנס מיהו. שבשכר, היי לוקח לשלם לו.
 37 אלא התא לוקח היא. והתא לוקח מבקו
 38 יותר משל מוכר. הלכך חיוב. דנמו ומקי נפשיה
 39 בהתא התא שנתנו לבקר, ודמי נבואש שכי'
 40 ונחתיב באנתוסין. אבל שוה בשוה. אינו יכול
 41 ולמכור. ואי ס' דהתא לוקח היא. הקנה חפץ,
 42 ולא התא המוכר - אפי' שוה בשוה נמי דהא
 43 יכול למכור, דהי דהתא מוכר אלא התא לוקח חריף. דמתניתין דמשמע שוה בשוה
 44 לא. כובינא דרמי על אפיה. עסקא בישא דלא קפיץ עליה ובניא. דומה לו בני שמונתת
 45 על פניו. ועביש בשמכרה שוה בשוה - התא מוכר הוא ולא התא לוקח. הלכך מוכר
 46 בפתוח. אבל שוה בשוה - לא. אימא רישא. דהתא לוקח ביתר. ודיקני מנה ויבי נמי,
 47 אבל שוה בשוה - לא. אתי לוקח. אלמא התא לוקח היה. דאי התא מוכר - אפיזו שוה
 48 בשוה נמי התא מוכר דהא ולא התא לוקח. ובהכי יכול ליקח מן. דאבתי לית ליה
 49 נתן בתרנו ויני. ועוד אימא סיפא קום שישראל נתיני לו. כלומר, שלא ידו ישראל
 50 נתן לי ממני - לוקח בפתוח מוכר ביתר, אבל שוה לא. ואי כובינא דרמי על
 51 אפיזו שוה בשוה. נמי ידא יכול למכור, דהא התא המוכר ולא התא לוקח היא. סיפא כובינא חריפא. בסודרה דקפיץ עליה ובניא. דשוה בשוה היי התא לוקח ולא התא
 52 מוכר. הלכך מוכר בויקר. אפיזו שוה בשוה נמי. דהא לוקח המידה. דהא התא לוקח היא ולא התא מוכר, ולא ידא דך נהנה ממנה

דמיה – סוף לך אסונין דברפך דהספידה; הי הכי ודחם נמי לא חש לאקמהו דקא בובינא
חייפא, דברוקי לה בסמוך – משום דהויא סוגיא דהדום אסוייא דרבא נמי סמכא. וא'
הגאון לוקח את אפילו שוה בשוה נמי. דהא אמרת דבמקא ליכא הגאון מוכר. מרתנ'
בובינא דרמי על אפילו דהך שוה בשוה הגאון מוכר הוא. שאינו מוצא לוקחין, ולא'
הגאון לוקח את אפילו דלא פניף עליה ובוגא – מניו

הוא תמיד ללוקח, ואינו נרצה במקחו. ורשומאל'
בובינא חייפא. משה הגאון לוקח את אפילו. שהכל'
קופעין עליו ואין למוכר שום הגאון בבכירתו
דהא כל אימת דבעי מוכין ליה. א"כ אימא'
רישא לוקח ביתר. ובין ובובינא דרמי על אפיה'
הוא למה ליה לית בחרת; אפילו לוקח שוה בשוה
לא מיתניו ביה אידו כלל אלא מוכר, בין ובובינא'
דרמי על אפיה דהוא ועוד, אימא סיפא. דיבא'
דאשר הגאון על ישראל דקתני מוכר ביתר, והוא'
ובוגא דרמי על אפיה דהא – אפילו שוה בשוה –
ליכא הגאון ללוקח כלל. אלא למוכר. סיפא'
בובינא חייפא. כלומר, רישא אשמועינן דינא'
דובוגא דרמי על אפיה. וסיפא אשמועינן דינא'
דובוגא חייפא. ומיהו, אכתי לא מפרקא קושין'
אמאי רישא לוקח ביתר, אלא לפרוקי קושיא'
דיספא אתתן. א' לוקח בפתת אפיה שיש'
בשוה נמי. דהאמר שמואל דבובינא חייפא לוקח'
23 ובוגא דרמי על אפיה ומשום דחייב באונסין לפי'
24 שכל הגאון שוה בשוה. כפי דין פ' מה' מתנתיהו. בובינא'
25 מעינא דרשומאל בובינא חייפא. כלומר, דבובינא'
26 מעינא איבא הגאון מוכר ולוקח ומשה. כשאמר'
27 הגאון ישראל עליו – לוקח ביתר מוכר בפחות. כי'
28 היכי דלא לתני. וכשאמר הגאון על ישראל –
29 לוקח בפחות מוכר ביתר. כי היכי דלא ליתנהו'
30 אינהו. דבובינא מעינא כי מוכן ליה שוה בשוה –
31 תרדוהו מתנתו. ונראה בעיני דרמב"ר דלא כי מוכן'
32 מתני בובינא דרמי על אפיה. איני בובינא חייפא'
33 – מירע דרמב"ר לית לה אוקומטא דהכי, אלא'
34 לגלוי דנין קא בעי. ולאשמועינן דובוגא דרמי על'
35 אפיה הגאון מוכר ולא לוקח. ובוגא חייפא הגאון'
36 לוקח ולא מוכר, ובוגא מעינא הגאון כתיב.
37 דתינו מלי – שבנוכח שוה בשוה, אבל כי נכנס'
38 ביתר – אפילו ובוגא חייפא אמר רבי ולא'
39 לוקח. וכי נכנס בפחות – אפילו ובוגא דרמי על'
40 אפיה הגאון לוקח ולא מוכר. דהייך הוא כללא'
41 דשמעתא. ואלא איני נתון קלי לפי טובה

מתנ' בובינא מיצטא. דלא היי ובוגא חייפא ולא ובוגא דרמיא על אפיה. לפיכך, שוה'
בשוה – לא, ודומינן היי הגאון מוכר ודומינן היי הגאון לוקח. ורשומאל. דאמר חייב'
בובינא חייפא. דהוא היי הגאון לוקח. לפיכך כי נאנס בידו – חייב. אפי' שוה בשוה'
דהגאון לוקח היא. נאנסו בחליבה חייב (מפני שהוא כנושא שכר) בהדיא הגאון דרמי'
ליה משערו להדליבו לבית תמני – גמר ומקני

נפשיה. בחורה פסורה. דלית ליה הגאון. שלא'
נתקבלו. ספסידיא מי שילוקח בחמה עמי'
למחרת לאלתר. בחורה פסורה. והי' כי אתנס'
בחורה אתנס לפסור. מי לא מוכין ליה. ובחוייה'
נמי כנושא שכר הוי. מרתנ' ואמור במבלי'
אומות העולם. ובכלל ערלים הן. ערלי. ישראל.
בכלל מולים הן, כגון שמתו אחיו מחמת'
המילה. שהיא דוחה שבת המורת, דכתיב' זביוס'
13 והוא פסולה שבטת. שכל'
14 וזביתו של משע לא יפדו לו. שבעה שנתשלש'
15 מן המילה. שאמאי זבויי בדרך גמולו ופגשוהו'
16 ה' ויבקש המיתר (שמות ד). שדוחה את הנענים.
17 דכתיב' זביוס השמטני ימולו – ואע"פ שיש שם'
18 ברת – ויקוי. דכתיב התהלך לפני וזה הרים'
19 ובתיב ברתיה וזאתה ברתיה בני ובנות. גמ'
20 מפני

העולם. שאין הערלה קרובה אף לא לשם אומות העולם. שאין'
ישראל ערלי לב' ואומר והיה הפלשתי הערל הנה' ואומר' שן המשכנה גנות פלשתיים שן'
העלונה גנות הערלים'. רבי אלעזר שן עוריה אומר: מאוסה היא הערלה שנתגנו בה'
ישעים, שאין' כי כל הגוים ערלים'. רבי שמעון אומר: גדולה מיתה שנקברו עליה שלש'
עשרה בירות. רבי יוסי אומר: גדולה מיתה שדווחה את השבת חמורה. רבי יהושע שן'
קרחה אומר: גדולה מיתה שלא נתנה לו קמשה הצדיק עליה מלא שעה. רבי נחמיה'
אומר: גדולה מיתה שדווחה את הנענים. רבי אומר: גדולה מיתה, ששלו המצות שעשה'
אברהם אבינו לא יקרא שלום עד שקמה' שנגמרו' ההתהלך לפני וזה המים'. דבר אחר:'
גדולה מיתה שאלקמה היא לא ברא הקב"ה את עולמו. אלא אמר ה' אם לא'
בריתי יום וילך הקולות שמים ויבין לא שמת'. גמ' תנאי, ר' יהושע שן קרחה אומר:
גדולה מיתה, ששלו זביות עשהו משה רבינו לא עמדו לו בשנתרש"ל מן המילה, שנגמרו'
הקנששו ה' ויבקש המות'. אומר רבי: ח"ו שמעשה רבינו נתרשע מן המילה, אף אף קד'
אמר: אמול ואצא – סכנה היא, שנגמרו' והיי' כיום השלישי בחיובם פאכים' וגו'. אמול'
ואשחא שלשה ימים – הקב"ה אמר לי' קד' שב מערים'. אף אף מפני מה ענש משה –
מפני

הגאון שכן. כלומר, לפי מה שנדעתינו במה שדיוקן לי טובה בשוק רואים שאני מחור לשגור להם כלים. נאנס'
פסור משוה שהוא כנושא שכר. ותשא שכר פסור על דאונסין. ומיהו, בגבנה ואברה חייב כנושא שכר. דהא אסיקנא בפרק' דאומנין' שכל שואל לארזר שכלו מי שאלתו נעשה שומר שכר,
דרבנן דרדואל מתנה. – מנהגה. מוכח כל היתך מתוך ברייתא. דבין דבחליבה היה שואל. בחורה מיהא נרו ליה וזו שואל – שומר שכר הוי. והוא'
לשאתן סטרונין וזה ליקח בדמיה בדמים קצובים. והיו מתנים עם העבדים שאם לא ימצאו לוקחין שחיווריה להם. והיו מוכרי בהדיא בפרק' דאומנין' בהא עובדא עופיה. דמיתיה לה חם'
בלשונא אורינא. חזרה' ספסידיא בחליבה היא. כלומר, בחליבה ומשער לבית תמני דמי. דרבא נמי בחורה, היא משכר לבוגי – מוכן לה. מרתנ' שאני נתנה ליה שאן'
הערל קרויה אלא לשם אומות העולם – ודבולא, אפילו מולים מקיח ערלים, דכתיב' כי כל הנכרים ערלים, אע"ג דאתי בהו מולים. ואמרי' וזה הפלשתי הערל כלומר, דאי מקרא'
קא איבא לדחייה דכי קאמר' כל הנכרים ערלים' – ערלי לב קאמר, והיינו דקאמר סיפיה וקרא דכל בית ישראל ערלי לב כמותם – משה אמר. ואומר' וזה הפלשתי הערל הוה' דקא'
קרי ליה דוד' ערל'. אע"ג דלא ידע אי נולד בשחאו מולד, וכי' נולד בשחאו מולד לא שכחאו – ואומר' שן העלונה גנות הערלים. ואי אפשר ליה לשם גרול שלא יהיו חים במה אנשים שנולדו'
עשרה מולים, אפילו אבי הבר' נתנה הערלים. ששלש' עשרה בירות בבתר ערלים. ששלש עשרה בירות נכנסו בפרשת מילה. גדולה' מילה שהיא דוחה שבת המורה. דכתיב' זביוס'
השמטני ימול' כיום – אפילו שבטת. מלא' שעה. אלא מיד שנתשלש בקש ומאלך לחורו. שהיא' דוחה את הנענים. בחובי' דכתיב' ימול בשך שלחו – ואפילו יש שם ברת ויקוי. לא' נקרא'
שלם עד שגלו. ובישעודו על המילה א"ל הקב"ה והיה לך שומר. שהיא' שקולה כנגד כל המצות שבתורה. שאמאי' זבנה דם הברית'. ואע"ג דהא דם ולא דם מילה הוא אלא'
קרין, כיון מיד דבחורה כולה ברתיה. ובמילה נמי כתיב ברת – מצותה שקולה כנגד כל המצות. גמ' אמול ואצא סכנה היא. אם ילך בדרך חוץ ג' ימים, דכל ג' ימים כאוב ליה.
דכתיב' יהי ביום השלישי בחיובם טובאים. ולא למימרא דביום השלישי כאוב עליה טפי מיומא קמא. אלא לכך תרומתו שמעון על ידו עי' השלישי – כרי שידו הלחשין ביתר. שנכאבו

י' גימ' היכי מוכח בפי' ר' ירמיהו (נכס קהל).

מפני שנתעסק במלון תחלה ואח"כ במילה, והיה לו להתעסק במילה תחלה. ואותו מלון סמוך למצרים, ולא היה כבודו, ואותו התעסק לא היה באותה שעה אלא בן שמונה ימים. לחרוק, לאותן של מלאכים. ונראה דהימיה חיל שלו, אבל איזה נופיה נדרג. שהיא שקולה כנגד כל המצות שבתורה. ודכתיב (שמות כד) 'זהו הדבר אשר ברת ה' עמכם על כל הדברים האלה, וכתוב במילה (בראשית ז) 'אזנתה בריתי וגו' 'כתיבי בריתי' וגו', וכתוב להלן (שם) 'אזנתה בריתי, מה להלן ברת - אף אף כן ברת, אם לא בריתי יוספ ליליה. מה להלן תורה - אף כאן תורה. היינו פלוגא, הדבא מניק לה להאי קרא במילה, והתם מניק לה בתורה. שמי נמצא בי דבר מנעה. (עד) נעשיה, שלא אמר לו 'והיה תמים' עד עכשיו. כל המתמים. מנעם עמו. כל המתים, כלומר, שדוקא אחרי המנעשים. לו נחש אחריי הודפן נחשתי, דכל רקפדי - קפוי בהדיה. כלמ"ד א"ל"ה, ושמעתי דאן הודפן אחריי. מיה כנגד מרה. דבמרה. שארם מודד - בה מודדין לו, ולא נפיק מקרא. מנעם עמו. כל נחש. כל זמן שאינו מנעו, מה כותב בתרה - 'כעת נאמר לעיניך, כלומר' עדין היו אותו עת דמלאכי השרת היו שואלין אותו שאינו מנעו' מהו פלג אלי, לפי שהוא נכנס למקום שאין מלאכי השרת יכולין ליכנס. שיהיו על מרתיה. והגדיל לישאל על מרתיה של הקב"ה, שאמר 'כעת אדע'. תן לי הנפש וחרבוש קח. קח. ולא היה לו לעשות כן, שהיה לו בארם שטורק כנגדו כל הון כלי ה' כן הוא לימון תורה. שחוריקן. לשון צדוק, שאי (תהלים סח) 'זאבותיה בירקק דרדקי - שנתן להם דוד הרבה. אליעזר. היה שקול כנגד כולו. אליעזר הוא שושבתי. דאליעזר בגימטריא שמונה עשר ושלש מאות, שלא היה עמו אלא אליעזר אחד. מאה וסבעים ותרתי, דהכי משמע: 'עקב' כנגד עקב שנים. 'שמע אברהם בקולי', וכל שנותיו היה קעה - אלאמן בו שלש שנים הכיר את בראי.

מפני שנתעסק במלון תחלה, ושנאמר 'ויהי בדרך במלון', רשב"ג אומר: לא קמושה רבינו בקוש שמן כהרוג אלא פארו תינוק, שנאמר 'כי חתן דמיים אהיה לי', צא וראה מי קרוי חתן הוי אומר זה התינוק, דרש רבי יהודה בר בוןא: בישעה שנתרשף משה רבינו מן המוקה באו אף ותימיה ובעקרוה ולא שיירי ממונה אלא רגליו, מיד 'ותקח צפרה צד ותכת את ערלת נחש', מיד 'וירף ממונה'. באותה שעה ביקש משה רבינו דורוקן, שנאמר 'הרף מאף ועובד קמו'. ויש אומרים: 'חתימה הרגו, שנא' 'המה אין לי'. והכתוב 'כי יגתיי מופני האף והחמה! הרי חתימה הוה, ואיכפית אומא: גונדא דחתימה. תנאי, רבי אומר: גודקה מילה, שאין דף מי שנתעסק במצות פאברהם איבני, ולא יקרא תמים אלא על שם מילה, שנאמר 'התהלך לפני היות תמים' וכתוב 'ואתנה בריתי בני ובניך'. ר"א: גודקה מילה, ששקולה כנגד כל המצות שבתורה, שנאמר 'כי על פי הדיברים האלה' וגו'. דבר אחר: גודקה מילה, שאילמלא מילה לא נתקיימו שמנים וארין, שנאמר 'אם לא בריתי יוספ ור' אלה' וגו'. ופליגא דר' אליעזר, דאמר ר' אליעזר: ואיך הוה תורה, שאילמלא תורה לא נתקיימה שמנים וארין, שנאמר 'אם לא בריתי יוספ ור' אלה' וגו'. אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שאמר לו הקב"ה לאברהם איבני 'התהלך לפני היות תמים' אחותו רגדה, אמר: שמאי וש בי דבר מנונה. בין שאמר לו 'ואתנה בריתי בני ובניך' נתקדשה דעתו. 'ויצא אתו הויצא' אמר

לפניו: רשב"ג הסתפלתו במנהל שתי (ואין לי אלא בן אחד). אמר לו: צא מאיצטנינות שדך, אין מנהל ישירא! אמר רבי יצחק: כל המתמים עצמו - הקב"ה מתמים עמו, שנאמר 'עם חסיד תתחשד עם גבור תתחם'. א"ר הושעיא: כל המתמים עצמו - שעה עומדת לו, שגא 'התהלך לפני היות תמים' וכתוב 'והיית ראב תמון גוים'. אמר רבי: כל המתנש - כל נחש, שנאמר 'כי לא נחש בעקבך'. והא פלמו"ד א"ף כתיב: אלא משום מדה כנגד מדה. תני אהבה בריה דרבי ורא: כל אדם שאינו מנחש - מכניסין אותו במחיצה שאפי' מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה, שנאמר 'כי לא נחש בעקב ולא קסם בישראל' וגו'. אמר רבי אבהו אמר רבי אליעזר: מפני מה עניש אברהם איבני ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים - מפני שעשה אנגריא בת"ש שנאמר 'ורק את חניכיו ילדי ביתו'. ושמאל אמר: מפני שהפיו על מותו של הקב"ה שנא' 'כמה ארע כי אירשעה'. ורבי יוחנן אמר: שהפירש בני אדם מתקבנם תחת כנפי השכיבה, שנאמר 'מן הי הנפש ורבה קח דך'. 'ורק את חניכיו ילדי ביתו'. רב אמר: שהוריקן בתורה ושמאל אמר: שהוריקן בקבה. 'שמנה עשר ושלש מאות' א"ר אמי בר אבא: אלא אמר רב אבא: בן ג' שנים הכיר אברהם את בראי, עקב אשר שמע אברהם בקל - חושבניה מאה ואשבעין ותרין. ואמר רבי בר אבא: 'השטן'

שנתעסק במלון תחלה. שנאמר 'בדרך במלון' רשב"ג אומר: לא קמושה רבינו בקוש שמן כהרוג אלא פארו תינוק, שנאמר 'כי חתן דמיים אהיה לי', צא וראה מי קרוי חתן הוי אומר זה התינוק, דרש רבי יהודה בר בוןא: בישעה שנתרשף משה רבינו מן המוקה באו אף ותימיה ובעקרוה ולא שיירי ממונה אלא רגליו, מיד 'ותקח צפרה צד ותכת את ערלת נחש', מיד 'וירף ממונה'. באותה שעה ביקש משה רבינו דורוקן, שנאמר 'הרף מאף ועובד קמו'. ויש אומרים: 'חתימה הרגו, שנא' 'המה אין לי'. והכתוב 'כי יגתיי מופני האף והחמה! הרי חתימה הוה, ואיכפית אומא: גונדא דחתימה. תנאי, רבי אומר: גודקה מילה, שאין דף מי שנתעסק במצות פאברהם איבני, ולא יקרא תמים אלא על שם מילה, שנאמר 'התהלך לפני היות תמים' וכתוב 'ואתנה בריתי בני ובניך'. ר"א: גודקה מילה, ששקולה כנגד כל המצות שבתורה, שנאמר 'כי על פי הדיברים האלה' וגו'. דבר אחר: גודקה מילה, שאילמלא מילה לא נתקיימו שמנים וארין, שנאמר 'אם לא בריתי יוספ ור' אלה' וגו'. ופליגא דר' אליעזר, דאמר ר' אליעזר: ואיך הוה תורה, שאילמלא תורה לא נתקיימה שמנים וארין, שנאמר 'אם לא בריתי יוספ ור' אלה' וגו'. אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שאמר לו הקב"ה לאברהם איבני 'התהלך לפני היות תמים' אחותו רגדה, אמר: שמאי וש בי דבר מנונה. בין שאמר לו 'ואתנה בריתי בני ובניך' נתקדשה דעתו. 'ויצא אתו הויצא' אמר

לפניו: רשב"ג הסתפלתו במנהל שתי (ואין לי אלא בן אחד). אמר לו: צא מאיצטנינות שדך, אין מנהל ישירא! אמר רבי יצחק: כל המתמים עצמו - הקב"ה מתמים עמו, שנאמר 'עם חסיד תתחשד עם גבור תתחם'. א"ר הושעיא: כל המתמים עצמו - שעה עומדת לו, שגא 'התהלך לפני היות תמים' וכתוב 'והיית ראב תמון גוים'. אמר רבי: כל המתנש - כל נחש, שנאמר 'כי לא נחש בעקבך'. והא פלמו"ד א"ף כתיב: אלא משום מדה כנגד מדה. תני אהבה בריה דרבי ורא: כל אדם שאינו מנחש - מכניסין אותו במחיצה שאפי' מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה, שנאמר 'כי לא נחש בעקב ולא קסם בישראל' וגו'. אמר רבי אבהו אמר רבי אליעזר: מפני מה עניש אברהם איבני ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים - מפני שעשה אנגריא בת"ש שנאמר 'ורק את חניכיו ילדי ביתו'. ושמאל אמר: מפני שהפיו על מותו של הקב"ה שנא' 'כמה ארע כי אירשעה'. ורבי יוחנן אמר: שהפירש בני אדם מתקבנם תחת כנפי השכיבה, שנאמר 'מן הי הנפש ורבה קח דך'. 'ורק את חניכיו ילדי ביתו'. רב אמר: שהוריקן בתורה ושמאל אמר: שהוריקן בקבה. 'שמנה עשר ושלש מאות' א"ר אמי בר אבא: אלא אמר רב אבא: בן ג' שנים הכיר אברהם את בראי, עקב אשר שמע אברהם בקל - חושבניה מאה ואשבעין ותרין. ואמר רבי בר אבא: 'השטן'

לפניו: רשב"ג הסתפלתו במנהל שתי (ואין לי אלא בן אחד). אמר לו: צא מאיצטנינות שדך, אין מנהל ישירא! אמר רבי יצחק: כל המתמים עצמו - הקב"ה מתמים עמו, שנאמר 'עם חסיד תתחשד עם גבור תתחם'. א"ר הושעיא: כל המתמים עצמו - שעה עומדת לו, שגא 'התהלך לפני היות תמים' וכתוב 'והיית ראב תמון גוים'. אמר רבי: כל המתנש - כל נחש, שנאמר 'כי לא נחש בעקבך'. והא פלמו"ד א"ף כתיב: אלא משום מדה כנגד מדה. תני אהבה בריה דרבי ורא: כל אדם שאינו מנחש - מכניסין אותו במחיצה שאפי' מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה, שנאמר 'כי לא נחש בעקב ולא קסם בישראל' וגו'. אמר רבי אבהו אמר רבי אליעזר: מפני מה עניש אברהם איבני ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים - מפני שעשה אנגריא בת"ש שנאמר 'ורק את חניכיו ילדי ביתו'. ושמאל אמר: מפני שהפיו על מותו של הקב"ה שנא' 'כמה ארע כי אירשעה'. ורבי יוחנן אמר: שהפירש בני אדם מתקבנם תחת כנפי השכיבה, שנאמר 'מן הי הנפש ורבה קח דך'. 'ורק את חניכיו ילדי ביתו'. רב אמר: שהוריקן בתורה ושמאל אמר: שהוריקן בקבה. 'שמנה עשר ושלש מאות' א"ר אמי בר אבא: אלא אמר רב אבא: בן ג' שנים הכיר אברהם את בראי, עקב אשר שמע אברהם בקל - חושבניה מאה ואשבעין ותרין. ואמר רבי בר אבא: 'השטן'

שש זכיר את בראי. השטן

1 שפ"ד ימים אית ליה וכו' וזמני השנה שסיה ימים. המליכו. השליטו. אלו הן שתי עינים.
 2 לדאור שמל היה שלם בכלי אברו. ראש הגוייה. הוא אבר. מעשרה שלישים. שכן מועליץ
 3 לנפן וזתר מעשרה שליטים, ואלו הן כו'. הוציאה. לכתובה. על חיבורו של מלכי צדק.
 4 נעלה ממנו בכהונה.

הדרן עלך ארבעה נדרים

1 **אין** בין המודר הנאה מחבירו. שחבירו הידור
 2 שלא ידנה ממנו בשום ענין. למודר ממנו
 3 מאכל. שלא הידור אלא הנאה מאכל. אלא
 4 דחינו הנאה, שמקצר דרכו, ולהשתמש בכליו.
 5 ולהשתמש בכלים של מדר שאין עושין בהם
 6 מאכל, המודר הנאה אסור בדרית הרגל -
 7 דחינו הנאה, שמקצר דרכו, ולהשתמש בכליו.
 8 אבל מודר ממנו מאכל - מותר בשתיקה, לפי
 9 שזה לא הידור ממנו אלא מאכל. **גמ'** מאן תנא.
 10 המודר הנאה אסור בדרית הרגל וכלים וכו'.
 11 אפי' דלא תיחוי הנאה. רבי אליעזר היא דאפי'
 12 אפילו ויתור כו'. ויתור זהו כגון שלקח מדה של
 13 תפוחים בפרטה, ולאור שמדר לו המדה מוסיק
 14 לו שתים או שלשה. וזהו דרך של תחונין
 15 להוסיף על המדות משלקו, והוא ובלא תנאי
 16 נותן לו - לא תיחוי במקח אלא ממנה. ואליאב
 17 דרבי אליעזר אסור המודר באותו היתור של
 18 מדידת פירות. הכא נמי, אף על גב דדרית
 19 הרגל לא היא הנאה המודר - אסור.
 20 והא

1 **שנאמר** 'והוא כהן לאל עיזון'. פיון שהקדים ברפת אברהם לברפת המקום - הוציאה
 2 מאברהם. **שנאמר** 'ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עיזון קנה שמנים וארץ ברוך אל עיזון'
 3 - אבר זו אברהם: וכי מקדימין ברפת עבד לברפת קונאו מיד נתנה לאברהם, שנאמר 'וזה
 4 ה' לארצי שב לימיני עד אשית איבדו הרים לרגליו' ובריתיה פתיב 'לשבע ה' ולא ינחם
 5 אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק' על חיבורו של מלכי צדק. והיינו דכתיב 'והוא כהן
 6 לאל עיזון' - הוא כהן, ואין ורעו כהן.

הדרן עלך ארבעה נדרים

1 **אין** בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל, וכלים שאין
 2 עושין בהם איכף נפש המודר מאכל מחבירו לא ישאלנו נפה וקברה וריחים
 3 ותנור, אכל משאיה זו חלוק ומבעת ומלית ונזמים. **גמ'** מאן תנא? אבר רב אדא בר
 4 ר' אילעזר אומר: אפי' ויתור אסור במודר הנאה. 'המודר מאכל מחבירו לא ישאלנו' כו'.
 5 והא

1 **השמן** בחושבא חלת נאה וארבע דווי ושות המזה שסיה. איכ איכא חד ומא
 2 דליה ליה רשותא למשקו, דחינו ויהיב. **שתי** עינים ושתי אונים. שבתחלה המליכו הקבה
 3 על אבריו שהם ברשותו ליתור מעבדה. אבל עינו ואוניו של אדם אינם ברשותו. שדרי על
 4 כרדו יראה בעיניו ובאוניו ישמנו ולכסנו בשמנו המליכו הקבה אפי' על אלו, שלא יסתכל
 5 ולא ישמע כי אם דבר ממה. **ראש** הגוייה.
 6 **מעשרה** שלישים. שולטים בארם.
 7 שרוב מעשר הארם נעשין על ידיהם. **ומלכי**
 8 צדק. הוא שם בן נח. לפיכך הוציאה מאברהם.
 9 ואפי' שאברהם מוריש של שם - לא זכה בכהונה
 10 מחמת שם, אלא מחמת עצמו. דחינו דרמיון
 11 הוא כהן ואין ורעו כהן, כלומר שלא זכה ורעו
 12 בכהונה מחמתו - משה נעלה מכל שאר רוע של
 13 שם נתנה לאברהם. **נאם** ה' לאוני. הוא דוד
 14 דקאמר דנאם ה' היה לאוני דחינו אברהם.
 15 'שב לימיני' - שהביטו במלחמת ארבעה מלכים
 16 ששב לימין השמש, כלומר שיחא בעורו לשית
 17 אויבו הדום רגלו, וכתיב בהוא ממור 'אתה
 18 כהן לעולם'.

הדרן עלך ארבעה נדרים

1 **אין** בין המודר הנאה וכו' אלא דריסת הרגל
 2 שמודר הנאה אסור לעבור דרך חצרו
 3 ומדר ממנו מאכל שרי. **וכלים** שאין עושין
 4 בהן אוכל נפש. דשרו במודר מאכל כל שאין
 5 משכירין כיתרא בהם. כדמפרש ואויל. ובמודר
 6 הנאה אסור. **לא** ישאלנו נפה וכברה רוחם
 7 ותנור. אינטיקן למינתו הנח, כי היכי דלא תסיק
 8 ארעתין אבר דמי רבליים שששין בהם אוכל נפש
 9 אסירי נמי במודר מאכל - דימי קרדה שמבשלין
 10 בה, א"נ שפוד שזולין בו בשר. אבל וני - גורת
 11 דגורם נינהו, ולשירו במודר מאכל. **קביל**
 12 משאלו חלוק תולית נזמים וטבעות. כגמי שקלי
 13 תנא אסור במודר הנאה. ואפי' דהוי יבינא דרמי
 14 על אפיה. הלכך, דריסת הרגל אסור אפי' דלא
 15 קפדי בה
 16 אינטי

17 **אתה**: רבי אליעזר היא. דתנאי,
 18

[דף ו' ע"ב]

יצא, כי משכימין היו.

פיסקא. מעשה שבאו בניו וכו'. ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא פוותיה? והא רבי מאיר פליג על רבנן ולא עבד עובדא פוותיה! והא רבי עקיבא פליג על רבנן ולא עבד עובדא פוותיה! והן אשכחנן דרבי מאיר פליג על רבנן ולא עבד עובדא פוותיה? דתני: סכין אלוונתית לחולה בשבת. אימת? בזמן שטרפו ביין ושמן מערב שבת, אבל אם לא טרפו ביין ושמן מערב שבת – אסור.

תני: אמר רבי שמעון בן אלעזר: מתיר היה רבי מאיר לטרופ יין ושמן ולסוף לחולה בשבת. וכבר חלה, ובקשנו לעשות לו בן, ולא הניח לנו. ואמרנו לו, רבי, דבריד מבטל בתייד! ואמר לו: אף על פי שאני מיקל לאחרים, מהמיר אני על עצמי, דהא פליגי עלי חברי!

והן אשכחנן דרבי עקיבא פליג על רבנן ולא עבד עובדא פוותיה? פיי דתנינן תפוז: השדרה והגולגולת משני מתים, רביעית דם משני מתים. ורובע עצמות משני מתים, אכר מן המת משני מתים, אכר מן החי משני אנשים – רבי עקיבא מטמא, והכמים מטמין.

תני: מעשה שהביאו קופה מליאה עצמות מכפר טבי, והניחה באויר הכנסת בלוד. ונכנס תודרום הרופא ונכנסו כל הרופאים עמו. אמר תודרום הרופא: אין כאן שדרה ממת אחד, ולא גולגולת ממת אחד. אמרו: הואיל ויש כאן מטמין ויש כאן מטמאין – נעמוד על המניין. התחילו מרבי עקיבא, וטיהר! אמרו לו: הואיל והיית מטמא וטיהרת – מהור!

והן אשכחנן דרבי שמעון פליג על רבנן ולא עבד עובדא פוותיה? פיי דתנינן תפוז: רבי שמעון אמר: כל הספחין מותרין, הוין מספחין פרוב שאין פיוצא בהן בירקות שדה. והכמים אומרים: כל הספחין אסורין.

רבי שמעון בן יוחי עבד עובדא בשמיטתא, המא חד מלקט ספחין שביעית. אמר ליה: ולית אסור? ולאו ספחין אינו? אמרו ליה: ולא אתה הוא שאת מתיר? אמר ליה: ואין חבירי חולקין עלי? וקרי עלוי (קהלת ט) ופרץ גדר ישבנו נחש. וכן הות ליה.

ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא פוותיה? שנייא הכא שהיא לשינון.

מעשה, אף משיעלה עמוד השחר! ואית

[דף ז' ע"א]

דבעי מימר: תפוז, היו יכולין לקיים דברי חכמים. ברם הכא, כבר עבר הצות ולא היו יכולין לקיים דברי חכמים. אמר לון: עובדין עובדא פוותיה.

פיסקא. ולא זו בלבד וכו'. הקטר חלבים ואיכרים, ואכילת פסחים, מצותן עד שיעלה עמוד השחר.

אנן תנינן אכילת פסחים. אית דלא תני אכילת פסחים. מאן תנא אכילת פסחים? רבנן. ומאן דלא תנא אכילת פסחים, רבי אליעזר.

ומאי טעמא דרבי אליעזר? נאמר כאן (שמות יב): לילה, ונאמר להלן (סם): לילה. מה לילה שנאמר להלן – חצות, אף כאן – חצות. אמר רבי חונתה: ולית בן אכילת פסחים אפילו ברבנן. דתנינן: הפסח אחר חצות – מטמא את הידים.

פיסקא. **כל הנאכלין ליום אחד וכו'.** **כל הנאכלין ליום אחד** – קדשים קלים. **ואם בן למה אמרו חכמים וכו'.** אם אתה הוא אומר עד שיעלה עמוד השחר, הוא סבור שלא עלה עמוד השחר, נמצא אוכל ומתחייב. מתוך שאתה אומר לו עד חצות, אפילו הוא אוכל אחר חצות, אינו מתחייב.

הלכה ב'

מתני' מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיביר בין תכלת ללגן. רבי אליעזר אומר: בין תכלת לפרתו.

עד הגין החמה. ורבי יהושע אומר: עד שלש שעות, שכן דרף בני מלכים לעמוד בשלש שעות.

הקורא מכאן ואילך – לא הפסיד פאדם שהוא קורא בתורה.

גמרא ביני מתניתא: בין תכלת שבה ללגן שבה.

[דרף ז' ע"ב]

ומה טעמו דרבנן? (במדבר טו) **וראייתם אתו** – מן הסמוך לו. ומאי טעמא דרבי אליעזר? **וראייתם אתו** – כדי שיהא ניכר בין הצבועים.

תני בשם רבי מאיר: וראיתם אותה אין בתיב כאן, אלא **וראייתם אתו**, מוגיד שכל המקיים מצות ציצית – כאלו מקבל פני שכינה.

מוגיד: שהתכלת דומה לים, והים דומה לעשבים, ועשבים דומין לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד, והכסא דומה לספיר, דכתיב (יחזקאל ט'): **ואראה והנה אל הרקיע אשר על ראש הכרובים כאבן ספיר כמראה דמות כסא.**

אחרים אומרים: **וראייתם אתו** – כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומפירו. רב הסדא אמר: כהדא דאחרים מה אנן קיימין? אם ברגיל – אפילו רחוק כמות, חכים ליה! ואם בשאינו רגיל – אפילו קרוב ליה, לא חכים ליה! אלא פי אנן קיימין: ברגיל ושאינו רגיל, כההוא דאזיל ליה לאבסגיא ואתא לקיצי.

אית תני תני: בין זאב ללבלב. בין חמור לערוה. ואית תני תני: כדי שיהא רחוק מחבירו ארבע אמות ומפירו.

הוא געי מימר: מן דמר בין זאב ללבלב, בין חמור לערוה – כמון דמר בין תכלת לפרתו. ומן דמר כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומפירו – כמון דמר בין תכלת ללגן.

אָבֵל אָמְרוּ: מִצְוַתָּהּ עִם הַנֶּזֶץ הַחֲמוּהָ, כְּדֵי שְׂיִסְמוּדָּךְ גְּאוּלָּה לְתַפִּילָה וְנִמְצָא מוֹתַפְלָל בַּיּוֹם. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: וְאַנְּנָא אִמְרִית טַעֲמָא, (תהלים עב, ה) **יִירְאוּךָ עִם שְׁמִשׁ**. אָמַר מַר עֲוֹקְבָא: הִוְתִּיקִין הָיוּ מִשְׁפִּימִין וְקוֹרִין אוֹתָהּ, כְּדֵי שְׂיִסְמְכוּ לָהּ תַּפְלָתָן עִם הַנֶּזֶץ הַחֲמוּהָ.

תַּנִּי: אָמַר רַבִּי יוֹדָה, מַעֲשֵׂה שְׁהִייתִי מִהַלְף בְּדַרְף אַחֲרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְאַחֲרֵי רַבִּי עֲקִיבָה וְהָיוּ עֲסוּקִים בְּמִצְוֹת, וְהִגִּיעַ עֹנֶת קְרִית שְׁמַע, וְהִייתִי סְבוּר שְׂמָא נְתִיבֵאֲשׁוּ מְקִרִית שְׁמַע, וְקְרִיתִי וְשָׁנִיתִי. וְאַחַר כֵּן הִתְחִילוּ הֵם, וְכִבֵּר הִוְתָה הַחֲמוּהָ עַל רְאִשֵׁי הָהָרִים!

עַד הַנֶּזֶץ הַחֲמוּהָ. רַבִּי זְבֻדְיָה בְּרִיה דְּרַבִּי יַעֲקֹב בַּר זְבֵדִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָה: כְּדֵי שְׂתַּהֲא הַחֲמוּהָ מִטַּפְּסַפְּטָה עַל רְאִשֵׁי הָהָרִים.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אִמְרַי: עַד שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת. רַבִּי אִידִי, וְרַב הַמְּנַנְיָא, וְרַב אֶדָא בַּר אֶחָא בְּשֵׁם רַב: הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּשׁוֹכְחָ.

רַבִּי הוֹנָא אָמַר: תַּרְוִין אֲמוּרָאִין, חַד אָמַר: בְּשׁוֹכְחָ אָגִיב לִיה חֲבֵרִיהּ. וְכִי יֵשׁ הִלְכָה בְּשׁוֹכְחָ? כֵּן הוּא הִלְכָה! וְלָמָּה אָמְרוּ בְּשׁוֹכְחָ? כְּדֵי שְׂיִהָא אָדָם מוֹרֵוּ בְּעֲצָמוֹ לְקוֹרְתָהּ בְּעוֹנָתָהּ.

[דף ח' ע"א]

תַּמָּן תַּנִּנְנִין: מִפְּסִיקִין לְקְרִית שְׁמַע, וְאִין מִפְּסִיקִין לְתַפִּילָה. אָמַר רַבִּי אֶחָא: קְרִית שְׁמַע – דְּכַר תּוֹרָה, וְתַפִּילָה – אֵינָה דְּכַר תּוֹרָה. אָמַר רַבִּי בָּא: קְרִיאַת שְׁמַע – זְמַנָּה קְבוּעָה. וְתַפִּילָה – אִין זְמַנָּה קְבוּעָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קְרִיאַת שְׁמַע – אֵינָה צְרִיכָה בְּוֹנָה. וְתַפִּילָה צְרִיכָה בְּוֹנָה.

אָמַר רַבִּי מְנָא: קְשִׁייתָה קוּמִי רַבִּי יוֹסִי, וְאַפִּילוּ תִימַר קְרִית שְׁמַע – אֵינָה צְרִיכָה בְּוֹנָה, שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים הִרְאוּשׁוּנִים – צְרִיכִין בְּוֹנָה! מִן גּוּ דְּאִינָן צְבַחָה, מִיכּוּוֹן.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: כְּגוֹן אָנוּ שְׁעוּסְקִים בְּתַלְמוּד תּוֹרָה – אֲפִילוּ לְקְרִית שְׁמַע אִין אָנוּ מִפְּסִיקִין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמְרָה עַל גְּרַמְיָה: כְּגוֹן אָנוּ שְׂאִין אָנוּ עֲסוּקִים בְּתַלְמוּד תּוֹרָה – אֲפִילוּ לְתַפִּילָה אָנוּ מִפְּסִיקִין.

דִּין כְּדַעֲתִיָּה, וְדִין כְּדַעֲתִיָּה. רַבִּי יוֹחָנָן כְּדַעֲתִיָּה, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְלוֹאִי שְׂיִתְפַּלֵּל אָדָם כָּל הַיּוֹם. לָמָּה? שְׂאִין תַּפִּילָה מִפְּסַדְתָּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי כְּדַעֲתִיָּה, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אָמַר: אֵלֹו הוֹינָא קְאִים עַל טוֹרָא דְּסִינִי בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְיְהִיבַת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הוֹינָא מִתְבַּעֵי קוּמִי רְחֻמְנָא דִּיתְבַּרִי לְכַר נְשָׂא תַרְוִין פּוּמִין, חַד – דְּתַוִּי לְעִי בְּאוּרִיתָא, וְחַד – דְּעַבַד לִיה כָּל צוּרְכִיָּה.

חֹזֵר וּמַר: וּמָה אִין חַד הוּא – לִית עֲלֵמָא יְכִיל קְאִים בֵּיה מִן דִּילְטוּרִיא דִּילִיָּה. אֵילוּ הוּוּ תַרְוִין – עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי קוּמִי רַבִּי יְרֻמְיָה: אֲתִיא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי הַנִּנְיָא בֶּן עַקְבָּיא. דְּתַנִּי: כּוֹתְבֵי סְפָרִים תַּפִּילִין וּמְזוּזוֹת, מִפְּסִיקִין לְקְרִיאַת שְׁמַע וְאִין מִפְּסִיקִין לְתַפִּילָה.

רבי חנינא בן עקביא אומר: בשם שמופסיקין לקריאת שמע – בך מפסיקין לתפילה, ולתפיליו, ולשאר כל מצותיה של תורה.

ולא מודה רבי שמעון בן יוחי שמופסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב? ולית ליה לרבי שמעון בן יוחי הלמד על מנת לעשות, ולא הלמד שלא לעשות! שהלמד שלא לעשות – נוח לו שלא נברא! ואמר רבי יוחנן: הלמד שלא לעשות – נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם! טעמיה דרבי שמעון בן יוחי,

[דף ה' ע"ב]

זה שינון וזה שינון, ואין מבטל שינון מפני שינון, והא תנינן: הקורא מכאן ואילך – לא הפסיד, פאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה, חביבה מדברי תורה! היא היא.

אמר רבי יודן: רבי שמעון בן יוחי על ידי שהיה תדיר בדברי תורה – לפיכך אינה חביבה יותר מדברי תורה.

אמר רבי אבא מרי: לא תנינן אלא פאדם שהוא קורא בתורה, הא בעונתה פמשנה היא. רבי שמעון בן יוחי פדעתיה דרבי שמעון בן יוחי אומר: העוסק במקרא – מידה ואינה מידה, ורבנן עבדי מקרא פמשנה.

הלכה ג'

מתני' בית שמאי אומרים: בערב כל אדם וישו ויקרא, ובבקר יעמוד, שנאמר (דברים ו, ז): **ובשכבך ובקומך**. ובית הלל אומרים: כל אדם קורא בדרבו, שנאמר (שם) **ובלכתך בדרךך**. אם בן למה נאמר **ובשכבך ובקומך**? בשעה שבני אדם שוכבין, ובשעה שבני אדם עומדים.

גמרא הא דבית הלל מקיימים תרין קריין, מה מקיימין דבית שמאי **בשבתך בביתך** **ובלכתך בדרךך**? **בשבתך בביתך** – פרט לעוסקים במצות. **ובלכתך בדרךך** – פרט לחתן.

ותני: מעשה ברבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל שהיו שרויין במקום אחד, ותיה רבי אלעזר בן עזריה מוטה, ורבי ישמעאל זקוף. הגיע זמן קריאת שמע, נזקף רבי אלעזר בן עזריה והטה רבי ישמעאל.

אמר רבי אלעזר בן עזריה לרבי ישמעאל: אומר לאחד מן השוק מה לך זקנך מגודל, והוא אומר: יהיה כנגד הפשוהיתים! אני שהייתי מוטה – נזקפתי, ואתה שהיית זקוף – הפיית!

אמר ליה: אתה נזקפת בדברי בית שמאי, ואני הפייתי בדברי בית הלל. דבר אחר: שלא יראוני התלמידים ויעשו הלכה קבע בדברי בית שמאי.

הלכה ד'

מתני' אומר רבי טרפון: אני הייתי בא בדרך והפייתי לקרות בדברי בית שמאי, וספנתי בעצמי מפני הלסטים.

אמרו לו: פדי הית לוחב בעצמך שעברת על דברי בית הלל.

גמרא חכרייא בשם רבי יוחנן: דודים דברי סופרים לדברי תורה, וחכיבים כדברי תורה. (שיר השירים)
 ח כהן כהן הטוב.

שמעון בר וזה בשם רבי יוחנן: דודים דברי סופרים לדברי תורה, וחכיבים יותר מדברי תורה. (שם)
 כי טובים דידך מיין.

רבי בא בר כהן בשם רבי יודה בן פוי: תדע לך שחכיבים דברי סופרים מדברי תורה. שהרי רבי טרפזן אלו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה, ועל ידי שעבר על דברי בית הלל נתחייב מיתה! על שם (קהלת י) **ופרץ גדר ישכנו נחש**.

תני רבי ישמעאל: דברי תורה יש בהן איסור ויש בהן היתר. יש בהן קולין ויש בהן חומרים. אבל דברי סופרים, כולן חמורין הן!

תדע לך שהוא כן, דתנינן תמן: האומר אין תפילין, לעבור על דברי תורה – פטור. המש מוטפות, להוסיף על דברי סופרים – חייב.

רבי חנניה בריה דרב אדא בשם רבי תנחום בי רבי הויה: חמורים דברי זקנים מדברי נביאים,

[דף ט' ע"א]

דכתיב (מכה ב) **אל תטפו יטיפון, לא יטפו לאלה, לא יסג בלמות**. וכתיב (שם) **אטיף לך לזין ולשכר**.

נביא וזקן למי הן דומין? למלך ששולח ב' פלמטרין שלו למדינה. על אחד מהן כתב: אם אינו מראה לכם הוותם שלי וסמנטירין שלי, אל תאמינו לו. ועל אחד מהן כתב, אף על פי שאינו מראה לכם הוותם שלי, האמינוהו בלא הוותם ובלא סמנטירין. כך בנביא כתיב: **ונתן אליך אות או מופת**. ברם הקא על פי התורה אשר יורוד.

הדא דתימא, משיצאת בת קול. אבל עד שלא יצאת בת קול – כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי בית שמאי וכהומרי בית הלל – על זה נאמר (קהלת ב) **הכסיל בחשך הולך**.

כקולי אילו ואילו – נקרא רשע. אלא אי כקולי דין וכהומרי דין, אי כקולי דין וכהומרי דין.

הדא דתימא, עד שלא יצאת בת קול. אבל משיצאת בת קול לעולם – הלכה כדברי בית הלל. וכל העובר על דברי בית הלל – חייב מיתה.

תני: יצאת בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים, אבל הלכה כדברי בית הלל.

איכן יצאה בת קול? רבי ביבי אמר בשם רבי יוחנן: ביבנה יצאה בת קול.

הלכה ה'

מתני' בשחר – מכרד שתים לפניה, ואחת לאחריה. וכערב – מכרד שתים לפניה ושתיים לאחריה. אחת ארבה, ואחת קצרה.

מקום שאמרו להאריר – אינו רשאי לקצר. לקצר – אינו רשאי להאריר. להתם – אינו רשאי שלא להתם. שלא להתם – אינו רשאי להתם.

גמרא רבי סימון בשם רבי שמואל בר נחמן: על שם (יהושע א) **והגית בו יומם ולילה** – שתהא הגיות היום והלילה שוין.

רבי יומי בר אבין בשם רבי יהושע בן לוי: על שם (תהלים קיט) **שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך**. רבי נחמן בשם רבי מנא: כל המקיים **שבע ביום הללתיך** – כאלו קיים **והגית בו יומם ולילה**.

מפני מה קורין שתי פרשיות הללו בכל יום? רבי לוי ורבי סימון. רבי סימון אמר: מפני שכתוב בהן שכיבה וקומה. רבי לוי אמר: מפני שעשרת הדברות כלולין בהן.

אנכי ה' אלהיך – שמע ישראל ה' אלהינו.

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני – ה' אחד.

לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא – ואהבת את ה' אלהיך. מאן דרחים מלכא – לא משתבע בשמיה ומשקר.

זכור את יום השבת לקדשו – למען תזכרו. רבי אומר: זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצוותיה של תורה, דכתיב **למען תזכרו**.

רבי אומר: זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצוותיה של תורה, דכתיב: (נחמיה ט, יד) **ואת שבת קדשך הודעת להם ומצוות וחקים ותורה צוית להם ביד משה עבדך – להודיעך שהיא שקולה כנגד מצוותיה של תורה.**

כבד את אביך ואת אמך – למען ירבו ימיכם וימי בניכם.

לא תרצח – ואבדתם מהרה. מאן דקטיל – מתקטיל.

לא תנאף – לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. אמר רבי לוי: ליבא ועינא תרין סרסורין דקטאת, דכתיב (משלי כג): **תנא**

[דף ט' ע"ב]

בני לבד לי ועיניך דרכי תצרנה. אמר תקדוש ברוך הוא: אי יתבת לי לבד ועיניך – אנא ידע דאת לי.

לא תגנב – ואספת דגנך, ולא דגנו של חבירך.

לא תענה ברעך עד שקר – אני ה' אלהיכם, וכתיב (ירמיה י) וה' אלהים אמת. מהו אמת? אמר רבי אבון: שהוא אלהים חיים ומלך עולם.

אמר רבי לוי: אמר תקדוש ברוך הוא, אם העדת לחבירך עדות שקר – מעלה אני עליך כאלו העדת עלי שלא בראתי שמים וארץ.

לא תחמד בית רעך – וכתבתם על מזוזות ביתך, ביתך – ולא בית הכיורך.

תמן תנינן: אמר להם הממונה, ברכו ברכה אחת, והוּן ברכו. מה ברכו? רב מתנא אמר בשם שמואל: זו ברכת תורה. וקראו עשרת הדברים, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר.

רבי אמי בשם ריש לקיש: זאת אומרת: שאין הפרכות מעקבות.

אמר רבי בא: אין מן הדא, לית את שמע מינה כלום, שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע! דרב מתנא ורבי שמואל בר נחמן תרווייהון אמרי: בדין היה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום, ומפני מה אין קורין אותן? מפני טענות המינין, שלא יהו אומרים: אלו לבדן נתנו לו למשה בסנין!

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יהודה בר יבדא: בדין היה שיהיו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום, ומפני מה אין קורין אותן? שלא להטריח את הצבור.

רבי הונא אמר: מפני שכתוב בה שכיבה וקומה. רבי יוסי בי רבי בון אמר: מפני שכתוב בהן יציאת מצרים ומלכות. אמר רבי אלעזר: מפני שכתובה בתורה, ובגביאים, ובכתובים.

אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והוּן ברכו. מה ברכו? מר רב מתנא בשם שמואל: זו ברכת התורה. והלא לא ברכו יוצר המאורות? רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה: עדיין לא יצאו המאורות, ותימר יוצר המאורות!

ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא. מהו ברכה? אמר רבי חלבא: זו היא: "השוכן בפית הזה יטע ביניכם אהנה ואהבה ושלום ורעיות".

שמואל אמר: השפים לשנות קודם קריאת שמע – צריך לברך. לאחר קריאת שמע – אין צריך לברך. אמר רבי בא: והוא ששנה על אתר.

רבי הונא אמר: נראים הדברים, מדרש – צריך לברך. הלכות – אין צריך לברך.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: בין מדרש בין הלכות – צריך לברך.

אמר רבי הניא בר אשי: נהגין הוינין יתבין קומי רב, ובין מדרש בין הלכות – וקיינין למיברכה.

תני: הקורא עם אנשי מעמד – לא יצא,

[דף י' ע"א]

פי מאחרים היו.

רבי זעירא בשם רבי אמי: ביומי דרבי יוחנן הוינין נפקין לתעניתא וקרוי שמע בתר תלת שעין ולא הוה קמחי בידן.

² פעם אחת ספר רבנו זכרוננו לברכה לפני בדרך קבלנא על גדל היסורים שיש לו, שאמר שהוא מקרח לחשב במחשבתו בכל יום את בלעם בתוך תפלתו, ולא ספר יותר. והמוכן מדרביו בפשיטות, שהוא צריך בכל יום בשעת התפלה להכניע את בלעם הרשע לבשל טמאתו מן העולם (ספר חיי מוהר"ן – סימן רמד).

רבי יוסי אָהא נפקין לתעניתא, אָתוּ ציבורא ומקרי שמע בְּתַר תְּלַת שְׁעוּי, בעא רב אָהא מחוויי בְּדִין, אָמַר ליה רבי יוסי: וְהֵלֵא כְּבַר קְרָאוּ אוֹתָהּ בְּעוֹנָתָהּ! כְּלוּם קורין אוֹתָהּ אֵלָא כְּדִי לְעֻמוּד בְּתַפִּילָה מִתּוּף דְּכַרִּי תוֹרָה. אָמַר ליה: מִפְּנֵי הַתְּדִיּוּמִתּוֹ שְׁלֵא יְהוּ אוֹמְרִים: בְּעוֹנָתָהּ הֵן קורין אוֹתָהּ. אֵלּוּ בְּרָכוֹת שְׁמַאֲרִיכִין בְּהֵן: בְּרָכוֹת רֵאשׁ הַשְּׁנָה וְיוֹם הַכַּפּוּרִים, וּבְרָכוֹת תַּעֲנִית צִיבוּר.

ומבְּרָכוֹתָיו שְׁל אָדָם – נִיכַר אִם תְּלַמִּיד חָכֵם הוּא, אִם בּוּר הוּא.

אֵלּוּ בְּרָכוֹת שְׁמַקְצִין בְּהֵם: הַמְּכַרְךָ עַל הַמְּצוֹתָ, וְעַל הַפִּירוֹת, וּבְרַכַת הַזַּיִמוּן, וּבְרַכַה אַחֲרוֹנָה שְׁל בְּרַכַת הַמּוּזוֹן אַחַר הַמּוּזוֹן. הָא כֹּל שְׂאָר בְּרָכוֹת – אָדָם מַאֲרִיךְ.

אָמַר הַזְּקֵינָה: מִן מַה דְּתַנִּי: הַמַּאֲרִיךְ – תְּרִי זֶה מְגוֹנָה, וְהַמְּקַצֵּר – תְּרִי זֶה מְשׁוּבָּח! הֲדָא אָמְרָה: שְׂאִין זֶה כֹּלָל.

תַּנִּי: צְרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בְּגוֹאֵל יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִית. הָא בְּשֵׁשׁ שְׁהוּא מוּסִיף – אִינּוּ מַאֲרִיךְ? אָמַר רבי יוֹסֵה: שְׁלֵא תֵאמַר: הוֹאִיל וְהוּא מְעִין י"ח, לֹא יֵאֲרִיךְ בְּהוּ! לְפָנִים בְּן צְרִיךְ מִימַר: צְרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בְּגוֹאֵל יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִית.

אֵלּוּ בְּרָכוֹת שְׁשׁוּחִין בְּהֵן: בְּרֵאשׁוֹנָה – תְּחִילָה וְסוּף. וּבְמוֹדִים – תְּחִילָה וְסוּף. הַשְּׁוֹחֵה עַל כָּל בְּרַכַה וּבְרַכַה – מְלַמְּדִין אוֹתוֹ שְׁלֵא יִשְׁתַּחֲוֶה.

רבי יצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רבי יְהוֹשֻׁעַ בְּן לױ: כְּהֵן גְּדוּל – שׁוֹחֵה עַל סוּף כָּל בְּרַכַה וּבְרַכַה. הַמְּלַךְ – רֵאשׁ כָּל בְּרַכַה וּבְרַכַה, וְסוּף כָּל בְּרַכַה וּבְרַכַה.

רבי סימוֹן בְּשֵׁם רבי יְהוֹשֻׁעַ בְּן לױ: הַמְּלַךְ מִשְׁהוּא כּוֹרַע – אִינּוּ נִזְקַף עַד שְׁהוּא מְשָׁלִים כָּל תְּפִילָתוֹ. מֵאִי מְעַמָּא? (מלכים א, ח) וְיֵהִי בְּכָלוֹת שְׁלֵמָה לְהַתְּפַלֵּל אֵל ה' אֵת כָּל הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת, קָם מִלְּפָנֵי מִזְבַּח ה' מְבַרְעַ עַל בְּרַכּוֹ.

אִי זו כְּרִיעָה וְאִי זו בְּרִיכָה? רבי הוּיָא רַבָּא הֲרָאָה בְּרִיכָה לְפָנֵי רבי, וְנִפְסַח, וְנִתְרַפָּא. רבי לױ בַּר מיִסִּי הֲרָאָה כְּרִיעָה לְפָנֵי רבי, וְנִפְסַח, וְלֹא נִתְרַפָּא.

וּכְפִיו פְּרוּשׁוֹת הַשְּׂמִים (שם). אָמַר רבי אִיבּוֹ: כְּגוֹן הַדִּין נְקִדִים³ הִיָּה עוֹמֵד. אָמַר רבי אֶלְעָזָר בַּר אֲבִינָא: כַּכְּפִים הִלְלוּ שְׁלֵא חֲטָפוּ מִבְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כְּלוּם.

תְּנָא רבי חֵלְפָתָא בְּן שְׂאוּל: כֹּפֵל שׁוּחִין עִם שְׁלִיחַ צִבוּר בְּהוֹדָאָה. רבי זְעִירָא אָמַר: וּבְלֵכַד בְּמוֹדִים.

[דף י' ע"ב]

רבי זְעִירָא סָבַר לְקְרוּבָה כְּדִי לְשׁוּחַ עִמּוֹ תַחֲלָה וְסוּף.

רבי יוֹסֵא כַּד סָלִיק לְהֵבָא, חֲמַתוֹן גְּחִינִין וּמְלַחְשִׁין.

³ פירוש: כעין המנוקד ומצויר על הכותל בלי שום תנועה.

אמר לון: מהו דין לחישה? ולא שמיע דמר רבי הלבו, רבי שמעון בשם רבי יוחנן בשם רבי ירמיה: רבי חנינא בשם רבי מיישא, רבי היא בשם רבי סימאי, ואית דאמרין ליה: חכרייא בשם רבי סימאי: מודים אנחנו לך אדון כל תפירות אלוהי התושבחות, צור עולמים, חי העולם, יוצר בראשית, מחיה מתים, שהחייטנו וקיימתנו וזכיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך, ברוך אתה ה' אל ההודאות.

רבי בא בר זבדא בשם רב: מודים אנחנו לך שאנו תיבין להודות לשמך תרננה שפתי בי אומרה לך ונפשי אשר פדית, ברוך אתה ה' אל ההודאות.

רבי שמואל בר מינא בשם רבי אחא: הודייה ושבח לשמך, לך גדולה, לך גבורה, לך תפארת, יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שתסמכנו מנפילתינו, ותזקפנו מכפיפתינו, כי אתה סומך נופלים וזוקף כפופים ומלא רחמים, ואין עוד מלבדך, ברוך אתה ה' אל ההודאות.

בר קפרא אמר: לך פריעה, לך פפיפה, לך השתחויה, לך פריכה, כי לך תכרע כל ברוך תשבע כל לשון. לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההודו כי כל בשמים ובארץ, לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש, והעושר והכבוד מלפניך, ואתה מושל בכל, ובנדך בח וגבורה, ובנדך לגדל ולחוק לכל.

ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך בכל לב ובכל נפש משתחוים. כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך, מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגדלו, ברוך אתה ה' אל ההודאות. אמר רבי יודן: נהגין רבנן אמרין פולחון. ואית דאמרי או הדא או הדא.

תני: ובלבד שלא ישוה יותר מדאי. אמר רבי ירמיה: ובלחוד דלא יעביד כהדין חרדונא, אלא כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך!

מילתא דחנן בר בא פליגא! דחנן בר בא אמר לחכרייא, נימר לכון מילתא טבא דחמית לרב עביד ואמרייתה קמיה דשמואל וקם ונשק על פומי! ברוך אתה – שוחה. בא להזכיר את השם – זוקף.

שמואל אמר: אנא אמרית טעמא, ה' זוקף כפופים (תהלים קמו, ח).

אמר רבי אמי: לא מסתברא, אלא מפני שמי נחת הוא (מלאכי ב, ה).

אמר רבי אבין: אילו תוה פתיב בשמי נחת הוא – יאות. לית פתיב אלא מפני שמי נחת הוא, קודם עד שלא הזכיר את השם, כבר נחת הוא.

רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינא: מעשה באחד ששחה יותר מדאי, והעבירו רבי רבי אמי אמר: רבי יוחנן תוה מעביר. אמר ליה רבי חייא בר בא: לא תוה מעבירו, אלא גער ביה. אלו ברכות שפותחין בהן בברוך. כל הברכות פותחין בהן בברוך. ואם היתה ברכה כמוכה לחברתה בגון קריאת שמע ותפילה – אין פותחין בהן בברוך.

התיב רבי ירמיה: הרי גאולה! שנייא היא, דמר רבי יוחנן: הלל אם שמעיה בבית הפנסת – יצא.
התיב רבי אלעזר בי רבי יוסה קומי רבי יוסה: והא סופה! אמר ליה: שתים הנה, אחת לפא, ואחת
[דף י"א ע"א]
לשעבר.

התיבון: הרי הבדלה! שנייא היא, דמר רבי בא בר זבדא: רבי היה מפורן וחוזר ופולקן על הפוס!
רבי הייא רבה היה מכנסן!
התיבון: הרי נכרד! שנייא היא, שאם היו שנים יושבים ואוכלים – שאינן אומרים נכרד.
הרי הון את הכל! קשיא.

הרי הטוב והמטיב! שנייא היא, דמר רב הונא: משניתנו הרוגי ביתר לקבורה – נקבעה הטוב
והמטיב. הטוב – שלא הכריחו, והמטיב – שניתנו לקבורה.
הא קדושה! שנייא היא, שאם היה יושב ושותה מבעוד יום וקדש עליו היום – שאינו אומר בורא
פרי הקפון.

והא סופה! אמר רבי מנא: טופס ברכות כך הוא. אמר רבי יודן: מטבע קצר – פותח בהן בכרוד,
ואינו חותם בהן בכרוד. מטבע ארוך – פותח בהן בכרוד וחותם בכרוד.
כל הברכות – אחר היתומיהן. אין אומרים ברכה פסוק.

התיב רבי יצחק ברבי אלעזר קומי רבי יוסה: מפיו דתימר אחר היתומיהן אין אומרים ברכה
פסוק? אמרין: תימי תדין מלייא! דהוא סבר: מהו אחר היתומיהן? שאם היה עומד בשחרית ושכח
והזכיר את של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית – יצא.
אמר רבי אחא, כל הברכות – בעין חותמותיהן. ואילין דאמרין צהלי ורוגי יושבת ציון וגו' –
אין בו משום ברכה פסוק.

הלכה ו'

מתני' מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבועים שנה, ולא
זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא, שנאמר (דברים טו, א) **למען תזכר את**
יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך – הימים. כל ימי חייך – הלילות. והכמים
אומרים: ימי חייך – העולם הזה, כל ימי חייך – להביא את ימות המשיח.

גמרא אף על פי שנכנס לגדולה – האריף ימים. הדיא אמרה: שהגדולה – מקצרת ימים.

[דף י"א ע"ב]

תמן אמרין: לא יתחיל ויאמר. ואם התחיל – גומר. ורבנן דהכא אמרין: מתחיל ואינו גומר.

מתניתין פליגא על רבנן דהקא! מוזכרין יציאת מצרים פלילות! רבי בא רב יהודה בשם רב: מודים אנחנו לך שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים להודות לשמך.

מתניתא פליגא על רבנן דהקא! ויאמר – אינו נוהג אלא ביום! כל פרשת ויאמר – אינו נוהג אלא ביום.

רבי בא בר אבהו נחית לתמן חמיתון מתהילין וגומרין, ולא שמייע דתמן אמרין: לא יתחיל ויאמר, ואם התחיל – גומר. ורבנן דהקא אמרין: מתחיל ואינו גומר.

בעון קימוי רבי אחיאי ברבי זעירא: היד הוה אבוך נהוג? עביד ברבנן דהקא, או ברבנן דהתם? רבי חזקיה אמר: ברבנן דהקא. רבי יוסה אמר: ברבנן דהתם. אמר רבי חנינא: מסתברא דרבי יוסה דרבי זעירא מחמיר, ויגין מחמירין, והוא עבד נהיג דכוותהון.

תני: הקורא את שמע בבוקר – צריך להזכיר יציאת מצרים ב"אמת ויציב".

רבי אומר: צריך להזכיר בה מלכות.

אחרים אומרין: צריך להזכיר בה קריעת ים סוף, ומפת ככורים.

רבי יהושע בן לוי אומר: צריך להזכיר את כולן. וצריך לומר: "צור ישראל וגואלו".

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר: לא הזכיר תורה בארץ⁵ – מחזירין אותו. מה טעם? (תהלים קה) ויתן להם ארצות גוים. מפני מה? בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצרו.

רבי בא ברבי אבהו בשם רבי: אם לא הזכיר ברית בארץ, או שלא הזכיר כבוזה ירושלים מלכות בית דוד – מחזירין אותו. אמר רבי אילא: אם אמר מנחם ירושלים – יצא.

בר קפרא אמר: הקורא לאברהם אברהם – עובר בעשה. רבי לוי אמר: בעשה ולא תעשה, ולא יקרא עוד את שמך אברהם – הרי בלא תעשה. והיה שמך אברהם – הרי בעשה.

התיבון: הרי אנשי בנות קראו אותו אברהם, (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם! שנייא היא, שעד שהוא אברהם – בחרת בו.

ודכוותה, הקורא לשרה שרי – עובר בעשה? הוא נצטווה עליה.

ודכוותה, הקורא לישראל יעקב – עובר בעשה: שני – נתוסף לו, הראשון – לא נעקר ממנו.

ולמה נשתנה שמו של אברהם ושמו של יעקב, ושמו של יצחק לא נשתנה? אילו – אבותן קראו אותן בשמן, אבל יצחק – הקדוש ברוך הוא קראו יצחק, שנאמר: וקראת את שמו יצחק.

ארבעה נקראו עד שלא נולדו, ואילו הן: יצחק, וישמעאל, יאשיהו, ושלמה.

יצחק – (בראשית יז) וקראת את שמו יצחק.

וישמעאל – דכתיב (בראשית טז) וקראת שמו וישמעאל.

יאשיהו (מלכים א, יג) הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו.

שלמה - (דברי הימים א, כב) כי שלמה יהיה שמו.

עד גדון בצדיקים, אבל פרשעים - (תהלים נח) זרו רשעים מרחם.

בן זמא אומר: עתידין הן ישראל שלא להזכיר וציאת מצרים לעתיד לבוא. ומה טעם? (ירמיהו כג) לכן הנה ימים באים נאם ה', ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה.

אמרו לו: לא שיעקר וציאת מצרים, אלא מצרים מוסף על הפלכיות, מלכיות - עיקר, ומצרים - מפילה.

וכן הוא אומר (בראשית לה): לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. אמרו, לא שיעקר שם יעקב, אלא יעקב מוסף על ישראל, ישראל - עיקר, ויעקב - מפל.

וכן הוא אומר (ישעיה מג): אל תזכרו ראשונות - אילו המצרים. וקדמוניות אל תתבוננו - אילו הפלכיות. הנני עושה חדשה עתה תצמח - זו של גוג.

משלו, משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל מפגועו, התחיל מספר מעשה הזאב. ואחר כך פגע בו הארי וניצל מידו, שכח מעשה הזאב, התחיל מספר מעשה הארי. ואחר כך פגע בו נחש וניצל מידו, שכח מעשה שניהם והתחיל לספר מעשה הנחש.

כך היו ישראל, הצרות האחרונות משכחות את הראשונות.

הדרן עלך מאימתי

[דף י"ב ע"א]

פרק שני

הלכה א'

מתני' היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא, אם פיון לבו - יצא. ואם לאו - לא יצא.

ובפרקים - שואל מפני הכבוד, ומשיב. ובאמצע - שואל מפני היראה, ומשיב; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר: באמצע - שואל מפני היראה, ומשיב מפני הכבוד. ובפרקים - שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם.

גמרא אמר רבי בא: זאת אומרת: שאין הפרכות מעכבות. אמר רבי יוסה: אם אומר את שהוא צריך לברך, בירך - צריך שיכוין את לבו בכלן?

התיבון: ואינו מפסיק? ולא תנינתה, והכא אף על גב דלא תנינתה - צריך לברך! זאת אומרת: צריך לכוין את לבו בכלן?

נישמעניה מן הדא: רבי אחי אמר משום רבי יהודה: אם כיון לבו בפרק ראשון, אף על פי שלא כיון לבו בפרק שני – יצא.

מה בין פרק ראשון ומה בין פרק שני? אמר רבי חנינא: כל

[דף י"ב ע"ב]

מה שכתוב בזה כתוב בזה.

מעתה לא יקרא אלא אחד! אמר רבי עילאי: הראשון – ליהיד. והשני – לציבור. והראשון – לתלמוד, והשני – למעשה.

בר קפרא אמר: אין לך צריך פנונה אלא ג' פסוקים הראשונים בלבד. ותני כן: **ושננתם**, עד כאן – לפנונה, מיכן ואילך – לשינון.

רבי חוננה, רבי אחרי, רבי יוסף, רב יהודה בשם שמואל: צריך לקבל עליו מלכות שמים מעומד. מה, אם היה יושב, עומד? לא! אם היה מהלך – עומד.

תני: צריך להאריך ב**אחד**. רב נחמן ברבי יעקב אמר: ובלבד גד'.

מומכסם בר יוסף אמר: כל המאריך ב**אחד**. – מאריכין לו ימיו ושנותיו במוטב.

רבי ירמיה הוה מאריך סגין. אמר ליה רבי זעירא: לית את צריך כל הכין, אלא כדי שתמליכהו בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם.

רב שאיל לרבי חיאי רבא: ולינא חמי לרבי מקבל עליו עול מלכות שמים! אמר ליה: בד תחמיניה יתיב ידיה על אפוהי – הוא מקבל עליו עול מלכות שמים. ואמר ליה: ואינו צריך להזכיר וציאת מצרים? אמר ליה: לית איפשר דלא יטי מילה.

רבי טביומי שאל לרבי חזקיה: לית הדא אמרה: שאין לך צריך פנונה אלא פסוק הראשון בלבד! אמר ליה: אדא יתנה עד **ושננתם**.

רבי מני אמר משום רבי יודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי: אם הפסיק בה כדי לקרות את כולה – לא יצא ידי חובתו. רבי בא רבי ירמיה בשם רב: הלכה ברבי מינא שאמר משום רבי יהודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידא: אף בהלל ובקריאת המגילה – כן.

אבא בר רב הונא ורב חסדא הוו יתבין, אמרין: אף בתקיעות כן. סלקון לבית רב, ושמעון רב הונה בשם רב הונא: אפילו שמעון עד תשע שעות – יצא.

אמר רבי זעירא: עד דאנא תמן – צריכה לי. וכד סלקית להכא, שמעית רבי יסא בשם רבי יוחנן: אפילו שמעון כל היום – יצא! והוא – ששמעון על הפרד.

רבי יוסי בעי: הוה זה צריך פשוטה הראשונה, וזה צריך פשוטה האחרונה – תקיעה אחת מוציאה ידי שתיהן?

רבי אבון בר חייה בעי: קריאת שמע וברכותיה? היא ולא ברכותיה, ברכותיה ולא היא?
הפסיק שלישה, והזר והפסיק שלישה, פקורא משערין, או בכל אדם משערין? אמר רבי מתנאי:
מסתברא פקורא.

רבי אבהו שאל לרבי יוחנן: בגין דאנא קרי שמע, ועבר במבואות המטונפות ומפסק, נפיק אנא
ידי הובתי? אמר ליה: אבהו בגין אם מפסיק את גדי לקרות את פולח - לא יצאת ידי הובתך.

רבי אלעזר סליק מכקרא לרבי שמעון בר אבא. אמר ליה: בגין דאנא תשיש ואנא קרי שמע
ומתננמם, נפיק אנא ידי הובתי? אמר ליה: אין.

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא: בגין דרבי אלעזר ידע דרבי שמעון בר אבא

[דף י"ג ע"א]

מדקדק במצוותא סגין, הורי ליה, או בגין דהוא תשיש הורי ליה? אמר ליה: בפרוש פליגין. רבי
אלעזר אמר: יצא. רבי יוחנן אמר: לא יצא.

מה פליגינן? בקריאת שמע, מפני שהיא עשויה פרקים פרקים. אבל בהלל ובקריאת המגילה - אוף
רבי אלעזר מודי.

תני: השואל בשלום רבו. או כמו שהוא גדול ממנו בתורה - הרשות בידו. הדיא אמרה: שאדם
צריך לשאול כמו שהוא גדול ממנו בתורה.

ועוד מן הדיא, דתני: קרע וחוזה בו נשמה, אם על אתר - אינו צריך לקרוע. אם לאחר זמן -
צריך לקרוע. וכמה הוא על אתר? גדי דיבור. וכמה הוא גדי דיבור? רבי סימון בשם רבי יהושע
בן לוי: גדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן: גדי שאילת שלום
בין הרב לתלמיד, ויאמר לו: "שלום עליך רבי".

רבי יוחנן הוה מיסתמיה על רבי יעקב בר אידי, והיה רבי אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי. אמר:
הא תרתי מילין תדין בכליאי עביד בי. חדא - דלא שאל בשלומי. וחדא - דלא אמר שמועתא
משמי? אמר ליה: קף אינון נהגין גביהו, זעירא לא שאל בשלמיה דרבך, דאינון קנימין (אויב כט):
ראוני נערים ונחבאו.

מי מהלכין, חמי ליה חד בית המדרש. אמר ליה: הדיא הוה רבי מאיר יתיב דרש ואמר שמועתא
מן שמייה דרבי ישמעאל, ולא אמר שמועתא מן שמייה דרבי עקיבה. אמר ליה: פל עלמא ידעין
דרבי מאיר תלמידו דרבי עקיבא! אמר לו: פוליה עלמא ידעין דרבי אלעזר תלמידיה דרבי יוחנן.
מהו מיטמר קומי אהדורי צילמיה? אמר ליה, מה איתפליג ליה אקרא? אלא עבד קומי וסמי עיניה.
אמר ליה: רבי אלעזר יאות עבד דלא עבר קומיה. אמר: יעקב בר אידי, יודע את לפייס!

ורבי יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמייה? אף דוד ביקש עליה רחמים (תהלים סא) אגורה באהלך
עולמים. רבי פינחס ורבי ירמיה בשם רבי יוחנן: וכי גלת על לב דוד שהוא חי לעולם? אלא אמר
דוד: אזכה שיהו דברי נאמרין על שמי בבתי בגסיות ובבתי מדרשות.

מהנינא ליה? לוי בר גזירא אמר: כל האומר שמועה משם אומרה – שפתותיו רוחשות עמו בפגור.
מה טעם? (שיר השירים ו) **דובב שפתי ישינים**. ככומר הזה של ענבים שהוא זב מאיליו.

רבי חנינא בר פפאי ורבי סימון, חד אמר: פתדין דשתי קונדיטון. וחרגה אמר: פתדין דשתי חמר
עתיק, אף על גב דהוא שתי ליה – טעמיה בפומיה.

אין דור שאין בו ליצנים. מה היו פריצי הדור עושיין? היו הולכין אצל חלונותיו של דוד, ואומרים
לו: דוד, אימת יבנה בית המקדש? אימתי בית ה' נלך. והוא אומר: אף על פי שמתפוגגין להכעיסני,
יבא עלי שאני שמה בלבי **שמחתי באמרים לי בית ה' נלך** (תהלים קכב).

והיה בי ומלאו מייד (שמואל ב, ז). אמר רבי שמואל בר נחמני: אמר תקדוש ברוך הוא לדוד: דוד!
ימים מלאים אני מונח לך, איני מונח לך ימים חסירים. כלום שלמה בנה בונה בית המקדש, לא
להקריב בו קרבנות? הדין עלי משפט וצדקה שאתה עושה – יותר מן הקרבנות. ומה טעם? (משלי
כא) **עשה צדקה ומשפט, נבחר לה' מזבת**.

פיסקא. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. מפני מה הוא משיב? מפני היראה, או

[דף י"ג ע"ב]

מפני הכבוד? נשמעינא מן הדא: ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד, דברי רבי מאיר.
הא בקדמותא שואל מפני הכבוד ומשיב מפני הכבוד.

ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב, דברי רבי מאיר. מפני מה הוא משיב? מפני היראה או
מפני הכבוד? נשמעינא מן הדא. רבי יהודה אומר: באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד.
הא קדמיתא שואל מפני היראה ומשיב מפני היראה.

עד פדון באמצע הפרשה. ואפילו באמצע הפסוק? רבי ירמיה מדמי. רבי יונה משתעי. רבי הונא
רב יוסף, ודברת בם – מיכן שיש לך רשות לדבר בם.

הלכה ב'

מתני' ואלו הן בין הפרקים: בין ברכה ראשונה לשניה. בין שניה לשמע. ובין שמע לזהיה אם
שמע. בין והיה אם שמע לויאמר. בין ויאמר לאמת ויצוב. רבי יהודה אומר: בין ויאמר לאמת
ויציב לא יפסיק.

גמרא אמר רבי לוי, טעמיה דרבי יודה, אני ה' אלהיכם. וכתוב (ירמיה ט) **וה' אלהים אמת**.

הלכה ג'

מתני' אמר רבי יהושע בן קרחה: למה קדמה שמע לזהיה אם שמע? כדי שיקבל עליו מלכות
שמים תהילה ואחר כך יקבל עליו על מצות. **והיה אם שמע, לויאמר שוהיה אם שמע** – נוהג
ביום ובקולת, **ויאמר** – אינו נוהג אלא ביום.

גמרא רבי חייה בשם רבי יוחנן: מה טעם אמרו: אדם לובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל? כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה משלם. רב אמר: קורא את שמע ולובש את תפיליו ומתפלל. מתניתא רב פליגא עליו, הרי שהיה עסוק עם הפת בפקד והגיע עונת קריאת שמע – הרי זה פורש למקום טהרה ולובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל.

מתניתא מסייעא לרב! לא שאדם יקבל עליו מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עליו עול מצות! אמר רבי ינאי: תפילין – צריכין גוף נקי. מפני מה לא התחיקו בהן? מפני הרמאים. עובדא הוה בחד בר נש דאפקיד גבי חבריה ופפר ביה. אמר ליה: לא לך הימנית אלא

[דף י"ד ע"א]

לאילין דברישה הימנית.

רבי ינאי היה לובשן אחר חוליו ג' ימים, לומר, שתחילי ממרק. מה טעם? הסלח לכל עונכי הרפא לכל תחלוואיכי (תהלים קג).

רבן יוחנן בן זבאי, לא הוון תפילוי זעין מיניה לא בקייטא ולא בסיתא. וכך נהג רבי אליעזר תלמידו אחריו.

רבי יוחנן, בסיתא דהוה חזיק רישיה – הוה לביש תרויהון. ברם בקייטא דלא הוה חזיק רישיה – לא הוה לביש אלא דאדרעייה. ואינו אסור משום ערוה? אמר רבי חייה בר אבא: אפיקרסין הוה לובש מבפנים. כד הוה אויל מסחי, פיון שהיה מוגיע אצל האולגיריון, הוה חולצין. אמר רבי יצחק: עד יעקב תרמוסרה הוה לובשן, וכד הוה נפיק מסחי, הוה יתבין לה.

וכד הוה מיינתן ליה, הוה אמר דא מילתא: שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר, ארונו של חי העולמים, וארונו של יוסף. והיו אומות העולם אומרים: מה טיבן של שני ארונות הללו? והיו ישראל אומרים להן, זה ארונו של יוסף, עם ארונו של חי העולמים. והיו אומות העולם מניין את ישראל ואומרים, וכי אפשר לארון הפת להיות מהלך עם ארונו של חי העולמים? והיו ישראל אומרים, על ידי ששימר זה מה שכתב בזה.

ולמה הוא אמר דא מילתא? אמר רבי חנינא: בגין מימר מילא דאורייתא. אמר ליה רבי מנא: והכין לא הוי ליה מילא דאורייתא חורי למימר אלא דא? אלא קינתורין הוון לומר, יוסף לא זכה למלכות אלא על ידי ששימר מצותיו של הקדוש ברוך הוא ואנו לא זכינן לכל הכבוד הוה אלא על ידי ששמרנו מצותיו של הקדוש ברוך הוא, ואתון בעיי מבפלה מצוותא מינן?

באי זה צד הוא מברך עליהן? רבי זריקן בשם רבי יעקב בר אידי: בשהוא נותן על יד מהו אמר? ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין.

בשהוא נותן על הראש מהו אמר? ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות הנחת תפילין.

בשהוא חולצין מהו אמר? ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לשמור חוקיו.

מִסְכַּת רֵאשׁ הַשָּׁנָה פְּרָק רֵאשׁוֹן

א. ניסן - ראש השנה למלכים, ולרגלים, ולחדשים, ולעבורין, ולתרומת שקלים. ויש אומרים: אף לשכירות בתים. כיצד למלכים? מת באדר, ועמד אחר תחתיו באדר - מונין שנה לזה ולזה. מת בניסן, ועמד אחר תחתיו בניסן - מונין שנה לזה ולזה. מת באדר, ועמד אחר תחתיו בניסן - הראשונה נמנית לראשון, והשניה נמנית לשני.

ב. כיצד לרגלים? אחד הנודר, ואחד המעריף, ואחד המקדיש - אינו עובר משום "בל תאחר" עד שיעברו עליו רגלי השנה כלה. רבי שמעון אומר: שלש רגלים כסדרן, וחג המצות ראשון. וכן היה רבי שמעון אומר: פעמים שהן שלשה, ופעמים שהן ארבעה, פעמים שהן חמשה. כיצד? נדר לפני הפסח, עד שיעברו עליו: הפסח, ועצרת, והחג; נדר לפני עצרת, עד שיעברו עליו: עצרת, והחג, והפסח, והעצרת, והחג; נדר לפני החג, עד שיעברו עליו: החג, והפסח, ועצרת, והחג.

ג. כיצד לחדשים? זה שנאמר "בחדש הראשון, ובחדש השני", אין מתחילין למנות אלא מראשון, שנאמר (שמות יב): "החדש הזה לכם ראש חדשים". שלומב"ר

ד. כיצד לתרומת שקלים? כל קרבנות צבור קרבין באחד בניסן, אם בא חדש בזמנו - קרבין מן החדשה. ואם לאו - קרבין מן הישנה.

ה. כיצד לשכירות בתים? המשכיר בית לחברו לשנה - מונה שנים עשר חדש מיום ליום. אם אמר: 'לשנה זו', אפלו לא שכר ממנו אלא באחד באדר - אין לו אלא עד אחד בניסן.

ו. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי. אמר רבי שמעון בן עזאי: הואיל

ואלו אומרים באחד באלול, ואלו אומרים באחד בתשרי, יהא האלוליים מתעשרין לעצמן. כיצד? נולדו ה' באב, וה' באלול, ה' באלול, וה' בתשרי - אין מצטרפין. ה' בתשרי, וה' באב - הרי אלו מצטרפין.

ז. תשרי - ראש השנה לשנים, ולשמייטין, וליובלות, ולנטיעה, ולירקות, ולמעשרות, ולגדרים. כיצד לשנים ולשמייטין וליובלות? אין מתחילין למנות לשנים ולשמייטין וליובלות אלא מתשרי.

כיצד לנטיעה? אחד הנוטע, ואחד המבריק, ואחד המרכיב שלושים יום לפני ראש השנה - עלתה לו שנה, ומת לקימן בשביעית. פחות מכאן - לא עלתה לו שנה, ואסור לקימן בשביעית. ופרות נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט, אם ערלה - ערלה, אם רבעי - רבעי.

ח. כיצד לירקות? לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש, וחזר ולקט אחר משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שניה ונכנסת שלישית, הראשון מתעשר מעשר שני, והשני מתעשר מעשר עני. לקט אתרוג בערב ט"ו בשבט עד שלא בא השמש, וחזר ולקט אחר משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שלישית ונכנסה רביעית - הראשון מתעשר מעשר עני, והשני מתעשר מעשר שני.

ט. כיצד לגדרים? המודר הנאה מחברו לשנה - מונה שנים עשר חדש מיום ליום, אם אמר "לשנה זו" - אפלו לא נדר הימנו אלא באחד באלול - אין לו אלא עד א' בתשרי.

י. בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, שנאמר (תהלים לג): "היוצר יחד לבם" וגו'. ואומר (שם פא): "תקעו בחדש שופר", ואומר: "כי חק לישראל הוא" וגו'. קדשהו בית דין - הדין נכנס

רַאיתָ לְזַקֵּק לְךָ? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי שֶׁשָּׁמַעְתִּי שְׁבִיתוֹסִין מִבְּקָשִׁין לְהִטְעוֹת אֶת חַכְמִים, אָמַרְתִּי: "מוֹטֵב אֵלֶיךָ אֲנִי וְאוֹדִיעַ אֶת חַכְמִים".

טו. אִם אֵין מִכִּירִין אוֹתוֹ - מִשְׁלַחִין עֲדֵיו עִמוֹ, אֶפְלוּ בִּשְׁבֶת. מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי נְהוֹרָאִי, שָׁבָא עִם הַעֵד בִּשְׁבֶת לְאוֹשָׁא וְהַעֵיד בּוֹ. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשִׁיאִין מִשְׁוֹאוֹת בְּרֵאשֵׁי הָרִים הַגְּבוּהִים, בְּהַר הַמְּשֻׁחָה, בְּסַרְטְבָא, בְּגִדְפִינָא, בְּחַכְרוֹן, בְּבֵית בִּלְתִּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: אֵף חָרוּם, וְכִיָּר, וְגִדְר וְחִבְרוֹתֶיהָ.

טז מֵאִימְתִי מְשִׁיאִין עַל הַחֲדָשׁ? לְאוֹר עִבּוּרוֹ! כִּיצַד? חָל לְהֵיּוֹת עָרֵב שְׁבֶת וְשִׁבֶת, מְשִׁיאִין עֲלָיו לְמוֹצָאֵי שְׁבֶת, וְאִם בָּא בְּזַמְנוֹ - מְשִׁיאִין עֲלָיו, וְאִם לֹא - אֵין מְשִׁיאִין עֲלָיו. עַל כָּל רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים הָיוּ מְשִׁיאִין מִשְׁוֹאוֹת. אָמַר אֶחָד: לְפָנֶיהָ רֵאִיתִי - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְאַחֲרֶיהָ - דְּבָרָיו קִיְמִין. לְצַפּוֹנָה - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְדְרוֹמָה - דְּבָרָיו קִיְמִין. אֶחָד אָמַר: "רֵאִיתִי גְבוּהַ שְׁתֵּי מְרֻדְעוֹת", וְאֶחָד אָמַר: "שְׁלֹשָׁה" - עִירוֹתַן קִיְמַת. אֶחָד אָמַר: "שְׁלֹשָׁה", וְאֶחָד אָמַר: "חֲמִשָּׁה" - אֵין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה. אֲבָל מְצַטְרֵף הוּא עִם אַחֲרִים. אֶחָד אָמַר: "רֵאִיתִי מְטָה וְאֶחָד אָמַר רֵאִיתִי זִקּוּף" - אֵין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה, אֲבָל מְצַטְרֵף הוּא עִם אַחֲרִים. רֵאִיתִי חֲצִיו בְּעֵנָן לֹא אָמַר כְּלוּם חֲצִיו בְּעַשְׂשִׂישָׁה לֹא אָמַר כְּלוּם חֲצִיו בְּמִים לֹא אָמַר כְּלוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אָמַר: אִם לֹא נִרְאָה בְּזַמְנוֹ - אֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ, שְׁכָבֵר קֹדְשׁוֹהוּ שְׁמַיִם. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אָמַר: אֵין הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין לְסוּרְיָא, עַד שִׁישְׁמְעוּ מִפִּי בֵּית דִּין לְמַחֵר.

יז. לְמָה לֹא נִתְפָּרְשׁוּ שְׁמוֹתַן שֶׁל זְקֵנִים? שְׁלֹא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד אָמַר: 'הִרְיֵנִי בֹא לְהַקְשִׁי אֶת רַבִּי פְלוֹנִי לְאֶלְדָּד וּמִיָּדָה, וְאֶת רַבִּי פְלוֹנִי לְגַדְבַּ וְאֶבְיָהוּא'.

יח. הוּא אָמַר (שְׁמוּאֵל א יב): "ה' אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֶהֲרֹן", וְאוֹמַר (שָׁם):

לְפָנָיו, וְאִם לֹא - אֵין הַדִּין נִכְנָס לְפָנָיו. וְכֵן אֶתְּה מוֹצֵא בְּעַמְרָן שֶׁל מֶן, אִם בָּא חֲדָשׁ בְּזַמְנוֹ - הָיָה מִתְּעַכֵּב לְשִׁלְשָׁה יָמִים, וְאִם לֹא - הָיָה מִתְּעַכֵּב יוֹתֵר.

יא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: אֶמְרָה תּוֹרָה - הֵבֵא שְׁעוּרִין בְּפִסְחָא שְׁהוּא פֶּרֶק שְׁעוּרִין, כְּדֵי שֶׁתִּתְבָּרֵךְ לְכֶם תְּבוּאָה שְׁבִשְׁדוֹת. הֵבֵא חֲטִים וּבִכּוּרִים בְּעֶצְרַת שְׁהוּא פֶּרֶק אֵילָן, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ לְכֶם פְּרוֹת אֵילָן. נִסְכוּ לְפָנָי מִים בְּחָג כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ עֲלֵיכֶם מִי גִשְׁמִים, אָמַר רַבִּי לְפָנָי מְלָכִיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת, מְלָכִיּוֹת - כְּדֵי שֶׁתִּמְלִיכוּנִי עֲלֵיכֶם. זִכְרוֹנוֹת - כְּדֵי שֶׁיִּבְא זִכְרוֹנְכֶם לְפָנָי לְטוֹבָה, אָמַר רַבִּי לְפָנָי שׁוֹפְרוֹת - כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה תְּפִלַּתְכֶם בְּתוֹרְעָה לְפָנָי.

יב. הַכֹּל נִדּוּנִין בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְגִזְרֵי דִינִים נִחְתָּם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: הַכֹּל נִדּוּנִין בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְגִזְרֵי דִינֵי שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִחְתָּם בְּזַמְנוֹ. בְּפִסְחָא - עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרַת - עַל פְּרוֹת הָאֵילָן, בְּחָג - עַל הַמִּים; וְגִזְרֵי דִינֵי שֶׁל אָדָם נִחְתָּם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אָדָם נִדּוּן בְּכָל יוֹם, שְׁנַאֲמַר (אִיּוֹב ז): "וּתְפַקְדְּנוּ לְבָבָרִים". רַבִּי נֶתָן אָמַר: אָדָם נִדּוּן בְּכָל שָׁעָה, שְׁנַאֲמַר: "לְרַגְעִים תִּבְחַנְנוּ".

יג. עַל שֶׁשָּׂה חֲדָשִׁים הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין. רַבִּי הִתְקִין שִׁיְהוּ יוֹצְאִין אֵף עַל אֶדְר שְׁנֵי, מִפְּנֵי הַפּוּרִים.

יד. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחֲדָשׁ מִכָּל אָדָם. פְּעַם אַחַת שְׁכָרוּ בִּיתוֹסִין שְׁנֵי עֲדִים לְבֹא לְהִטְעוֹת אֶת הַחַכְמִים, לְפִי שְׂאִין הַבִּיתוֹסִין מוֹדִים שֶׁתְּהֵא עֶצְרַת אֵלָא אֶחָד בִּשְׁבֶת, בֹּא אֶחָד וְאָמַר עֲדוֹתוֹ וְהִלֵּךְ לוֹ, וְכֹא הַשְּׁנֵי וְאָמַר: עוֹלָה הֵייתִי בְּמַעֲלָה אֲדָמִים, וְרֵאִיתִי רְבוּץ בֵּין שְׁנֵי סִלְעִים, רֵאשׁוּ דוּמָה לְעַגְלָא, אֲזוּנֵי דוּמָה לְגִדְיָא, קֶרְנֵי דוּמָה לְצִבִּי, וְזָבְכוּ מִנְחַת בֵּין יְרֻכּוֹתֵינוּ, רֵאִיתִי וְנִרְתַּעְתִּי וְנִפְלַתִּי לְאַחֲוָרִי, וְהָרִי מְאֵתִים זֹזוּ צְרוּרִין לִי בְּפוּגְנָתִי. אָמַר רַבִּי לּוֹ: מְאֵתִים זֹזוּ נְתוּנִין לְךָ בְּמַתְנָה, וְהַשׁוֹכֵרְךָ יִמְתַּח עַל הָעַמּוּד; מָה

ואם לאו - כְּשֶׁר. נַתַּן שְׁנֵי שׁוֹפְרוֹת זֶה בְּתוֹךְ זֶה וְתַקַּע, אִם קוֹל הַפְּנִימִי שָׁמַע - יֵצֵא, אִם קוֹל הַחִיצוֹן שָׁמַע - לֹא יֵצֵא. כִּמְהָ הוּא שְׁעוֹר שׁוֹפֵר? כְּדִי שִׂיֵּאחֲזוּ בִּידוֹ אַחַת וְיִתַקַּע.

ד. הַכֹּל חִיבִין בְּתַקִּיעַת שׁוֹפֵר: כִּהְנִימִים, לוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, גֵּרִים, וְעִבְדִּים מִשְׁחָרְרִין, חֲלָלִים, נְתִינִים, מְזֻמָּוִים, חֲרָשׁ, שׁוֹטֵף וְקָטָן, סָרִיס אָדָם וְסָרִיס חֲמָה, פְּצוּעַ דְּכָה וְכִרוֹת שְׁפָכָה - כֻּלָּן חִיבִין, וּמוֹצִיאִין אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוּבְתָן. טוֹמְטוֹם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - חִיבִין, וְאִין מוֹצִיאִין אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוּבְתָן. אַנְדְּרוֹגִינוֹס - מוֹצִיא אֶת מִינוֹ, וְאִינוֹ מוֹצִיא אֶת שְׁאֵינוֹ מִינוֹ. טוֹמְטוֹם - אִינוֹ מוֹצִיא, לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שְׁאֵינוֹ מִינוֹ. וְכֵן מִי שִׁחְצִיו עֲבָד וְחִצְיוֹ בֶּן חוֹרִין - אִינוֹ מוֹצִיא לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שְׁאֵינוֹ מִינוֹ. נְשִׁים וְעִבְדִּים וְקַטְנִים - פְּטוּרִין, וְאִין מוֹצִיאִין אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוּבְתָן.

ה. הַתּוֹקַע וּמִתְעַסֵּק, וְהַתּוֹקַע וּמִתְלַמֵּד, וְהַמְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ, וְהַמְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידוֹ, אִם כֹּהֵן לְבוֹ - יֵצֵא, וְאִם לֹא - לֹא יֵצֵא. רוֹעֵה שְׁהַרְבִּין אֶת צֶאֱנוֹ אַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסֵת, וְכֵן חוֹלֵה שְׁהִיָּה מְטֹל אַחֲרֵי בֵּית הַכִּנְסֵת, וּמִי שְׁהִיָּה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לְבֵּית הַכִּנְסֵת, וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפֵר, אוֹ קוֹל מְגִלָּה, אִם כֹּהֵן לְבוֹ - יֵצֵא. וְאִם לֹא - לֹא יֵצֵא. אֲפִי עַל פִּי שִׁזָּה שָׁמַע וְזֶה שָׁמַע, זֶה כֹּהֵן לְבוֹ וְזֶה לֹא כֹּהֵן לְבוֹ. זֶה שִׁכּוֹן לְבוֹ - יֵצֵא, וְזֶה שְׁלֵא כֹּהֵן לְבוֹ - לֹא יֵצֵא, שְׁאִין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר כְּוִנַּת הַלֵּב, שְׁנֹאֲמַר (תְּהִלִּים י'): "תִּכְיֶן לְבָם תִּקְשִׁיב אָזְנוֹךָ, וְאוֹמַר (מִשְׁלֵי כג): "תִּנְהַ בְּנֵי לִבְךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְרִכֵּי תִצְרְנָה" וְגו'.

ו. וְעוֹד זֹאת הִיְתָה יְרוּשָׁלַיִם יִתְרָה עַל יִבְנָה, שְׁכַל עִיר שְׁרוּאָה וְשׁוֹמַעַת וְקָרוּבָה, וְיִכּוּלָה לְבֹא, שְׁלֵשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בְּתוֹכָהּ - תּוֹקַעִין בָּהּ. וְכִיבְנָה - לֹא הָיוּ תּוֹקַעִין אֶלָּא בְּבֵּית דִּין בְּלִבְדָּה.

ז. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צְדוֹק אוֹמַר: אִם לֹא נִרְאָה בְּזִמְנּוֹ - אִין מְקַדְשִׁין אוֹתוֹ, שְׁכַכְר קִדְשׁוֹהוּ שְׁמִימִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: אִם לֹא

"וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יְרֻבְעֵל וְאֶת בְּדָן וְאֶת יִפְתָּח וְאֶת שְׁמוּאֵל". "יְרֻבְעֵל" - זֶה גְדַעוֹן. "בְּדָן" - זֶה שְׁמַשׁוֹן. "יִפְתָּח" - כִּמְשַׁמְעוֹ. וְאוֹמַר (תְּהִלִּים צט): "מִשָּׁה וְאֶהְרֹן בְּכַהֲנֵיו" וְגו'; שְׁקַל הַכְּתוּב שְׁלֹשָׁה קָלִי עוֹלָם בֵּין שְׁלֹשָׁה גְדוּלֵי עוֹלָם, לְלַמֵּד, שְׁבֵּית דִּינוֹ שֶׁל יְרֻבְעֵל גְּדוֹל לְפָנֵי הַמְּקוֹם כְּבֵּית דִּינוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וּבֵּית דִּינוֹ שֶׁל יִפְתָּח גְּדוֹל לְפָנֵי הַמְּקוֹם כְּבֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל, לְהוֹדִיעַ שְׁכַל מִי שֶׁנִּתְמַנֶּה פְּרָנָס עַל הַצְּבוּר, אֶפְלוֹ קַל שְׁבַקְלִים, שְׁקוֹל כְּאִבִּיר שְׁבָאבִירִים! וְכֵן הוּא אוֹמַר (דְּבָרִים יז): "וּבָאתְ אַל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשׁוֹפֵט" - אִין לָךְ אֶלָּא שׁוֹפֵט שְׁבִדוּךָ; וְאוֹמַר (קִהְלֵת ז): "אֵל תֹּאמַר מֶה הִיָּה וְגו', שְׁהִימִים הֵרֵאשׁוּנִים הָיוּ טוֹבִים".

מִסְכַּת רֵאשׁ הַשְּׁנָה פְּרָק שְׁנִי

א. קִדְשׁוֹ אֶת הַחֹדֶשׁ בְּזִמְנּוֹ וְנִמְצָאוּ עֵדִים זוֹמְמִין - הָרִי זֶה מְקַדֵּשׁ. קִדְשׁוֹהוּ בְּלִילָה - אִינוֹ מְקַדֵּשׁ. קִדְשׁוֹהוּ אָנוּסִין, שׁוֹגְגִין, מְזִידִין וּמְטַעֲוִין - הָרִי זֶה מְקַדֵּשׁ. קִדְשׁוֹהוּ לְפָנֵי זִמְנּוֹ, אוֹ אַחַר עֲבוּרוֹ - פְּחוֹת מְשֻׁלָּשִׁים יוֹם אוֹ יוֹתֵר עַל שְׁלֹשִׁים, יְכוּל יֵהָא מְקַדֵּשׁ - תַּלְמוּד לומר (שְׁמוֹת יב): "חֹדֶשׁ" - אִין חֹדֶשׁ פְּחוֹת מְשֻׁלָּשִׁים יוֹם, לֹא נִרְאִית לְבַנְה לְשְׁנֵי יָמִים, יְכוּל יְקַדְשׁוֹהוּ אַחַר שְׁנֵי יָמִים? תַּלְמוּד לומר: "יוֹם" - אִין לוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד בְּלִבְדָּה.

ב. בְּחַעֲנִיּוֹת תּוֹקַעִין שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ, וּבְמִסְעוֹת שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ, עַל כָּל דְּגֵל וְדָגֵל; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שְׁלֵשׁ עַל כָּל מְטָה וּמְטָה. בְּמָה הֵן תּוֹקַעִין? בְּחֻצוֹצְרוֹת שְׁעֵשֶׂה מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה תּוֹקַעִין בְּשֵׁל זְכָרִים, וּבִיּוֹבֵל בְּשֵׁל יְעִלִים, וְנִתְנוּ חֻכְמִים אֶת הַמְּצוֹי לְמְצוֹי, וְאֶת שְׁאֵינוֹ מְצוֹי לְשְׁאֵינוֹ מְצוֹי.

ג. שׁוֹפֵר אֲרוֹךְ שְׁקָצְרוֹ - כְּשֶׁר. גֵּרָדוּ בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ - כְּשֶׁר. צָפְהוּ זָהָב, מִבְּפָנִים - פְּסוּל. מִבְּחוּץ - כְּשֶׁר. צָפְהוּ בְּמְקוֹם הַנְּחַת פִּיּוֹ, אוֹ שְׁהוֹסִיף עֲלוֹי כָּל שְׁהוּא - אֶפְלוֹ בְּמִינוֹ פְּסוּל. נִקָּב וְסִתְמוֹ - אֶפְלוֹ בְּמִינוֹ, אִם מְעַכֵּב אֶת הַתְּקִיעָה - פְּסוּל.

נראה בזמנו - אין מקדשין אותו, שכתב חדש שלפניו קדשו. שמעון בן הסגן אומר: אם באו עדים מן המנחה ולמעלה - תוקעין היו, אבל אין מוסיפין קרבן עד שיקדשו החדש. אמר רבי יהושע בן קרחה: דברים אלו התקינן רבן יוחנן בן זכאי משחרב בית המקדש, לכשיבנה הבית במהרה יחזרו דברים אלו ליושנם.

ח. רבי יהודה אומר, רבי אלעזר אומר: כתיב (ויקרא כג): "שבתון זכרון תרועה מקרא קדש"; "שבתון" - זו קדשת היום. "זכרון" - אלו זכרונות. "תרועה" - אלו שופרות. "מקרא קדש" - קדשהו בעשית מלאכה. אמר לו רבי עקיבה: מפני מה לא נאמר "שבתון" שבות! שבו פתח הכתוב תחלה?! אלא "שבתון" - קדשהו בעשית מלאכה. "זכרון" - אלו זכרונות. "תרועה" - אלו שופרות. "מקרא קדש" - זו קדשת היום.

ט. מקום שנהגו לומר כדברי רבי עקיבה אומר כדברי רבי עקיבה, כדברי רבי יוחנן בן גורי אומר כדברי רבי יוחנן. רבן שמעון בן גמליאל אומר: קדשת היום עם הזכרונות. אמר רבי שמעון בן גמליאל: מה מצינו בכל מקום אומרה באמצע, אף כאן אומרה באמצע. רבי אומר: מה מצינו בכל מקום אומרה ברביעית, אף כאן אומרה ברביעית. וקשקדשו את השנה באושא, ביום הראשון עבר רבי יוחנן בן ברוקא, ואמר כדברי רבי יוחנן בן גורי. אמר רבי שמעון בן גמליאל: לא היינו נוהגין כן ביבנה. ביום השני עבר רבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי, ואמר כדברי רבי עקיבה. ואמר רבי שמעון בן גמליאל: "כך היינו נוהגין ביבנה!"

י. אין פוחתין מעשרה מלכיות, ומעשרה זכרונות, ומעשרה שופרות. ואם אמר שלש שלש מכלם - יצא. אין מזכירין זכרון ומלכות ושופר של פרענות. מתחיל בתורה ומשלים בנביא. רבי יוסי אומר: אם היתה

פרענות של עובדי גלולים - מזכירין אותה בפני עצמה. המתחיל - מתחיל בשל תורה, ומסיים בשל תורה. אומר של נביאים ושל כתובים באמצע. אין אומרים מלכיות עם זכרונות, ולא זכרונות עם השופרות, ואם אמר - לא אמר כלום, וצריך לאומרה שניה.

יא. פקדונות זכרונות, שנאמר (בראשית כא): "וה' פקד את שרה" וגו'. ואומר (שמות ג): "פקד פקדתי אתכם" וגו'. רבי יוסי אומר: אומרן עם הזכרונות. רבי יהודה אומר: לא יאמרה עמה, זכרון שיש עמה תרועה, כגון (ויקרא כג): "זכרון תרועה מקרא קדש". רבי יוסי אומר: אומרן עם הזכרונות ועם השופרות. רבי יהודה אומר: לא היה אומרן אלא עם הזכרונות בלבד. תרועה שאין עמה ולא כלום, כגון (במדבר כט): "יום תרועה יהיה לכם". רבי יוסי אומר: אומרה עם השופרות. רבי יהודה אומר: אינו אומרה כל עקר. מלכות שיש עמה תרועה, כגון "תרועת מלך בוג". רבי יוסי אומר: אומרה עם המלכיות ועם השופרות. רבי יהודה אומר: לא היה אומרה אלא עם השופרות בלבד. (דברים ו): "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". (דברים ד): "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו', אתה הראת לדעת" וגו'. רבי יוסי אומר: אומרן עם המלכיות. רבי יהודה אומר: לא היה אומרן כל עקר. (תהלים מז): "זמרו לאלהים זמרו וגו', כי מלך כל הארץ אלהים" וגו'. רבי יוסי אומר: שתיים. רבי יהודה אומר: אחת. ושון ב' מלך על גוים אלהים ישב על כסא קדשו" שהוא אחת. (תהלים כד): "שאו שערים ראשיכם וגו', מי זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה". רבי יוסי אומר: ראשונים - שתיים. שניה - שלש. רבי יהודה אומר: ראשונה - אחת. שניה - שתיים. זכרונות האמורות בעניה ובקשה. רבי יוסי אומר: אומרן פלן כאחד. רבי יהודה אומר: ראשונים בפני עצמן, ושניים בפני עצמן. שופרות האמורות בענין גדעון ובענין

יהושע. רבי יוסי אומר: אומרן כל אחד ואחד בפני עצמו. רבי יהודה אומר: האומרין בשעת מעשה - לעצמן. בשעת פקידה - לעצמן.

יב. סדר תקיעות, שלש של שלש שלש, שעור תקיעה - כשלוש תרועות. שעור תרועה - כשלוש יבכות. שמע שש תקיעות ושש תרועות, אפלו בסרוגין, אפלו כל היום כלו - יצא. שמע תקיעה מזה ותקיעה מזה, ותרועה מזה, תקיעה מזה ותרועה מזה, אפלו בסרוגין, אפלו כל היום כלו - יצא. שמע תקיעות וברכות, בין שהקדים תקיעות לברכות, ובין שהקדים ברכות לתקיעות - יצא. תקע והריע, ותקע וחזר, והריע ותקע - אין בידו אלא אחת. תקע והריע, ותקע בנשימה אחת - לא יצא. מתלמדים לתקוע בשבת, ואין מעכבין את הנשים, ואת הקטנים מלתקע בשבת, ואפילו ביום-טוב.

יג. יום-טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת. בית שמאי אומרים: מתפלל עשר, ובית הלל אומרים: מתפלל תשע. יום-טוב שחל להיות בשבת, בית שמאי אומרים: מתפלל שמונה, ואומר של שבת בפני עצמה ושל יום-טוב בפני עצמה, ומתחיל בשל שבת. ובית הלל אומרים: מתפללים שבע, ומתחיל בשל שבת, ומסיים בשל שבת, ואומרים קדשת היום באמצע. אפרו בית הלל לבית שמאי: והלא במעמד כלכם, זקני בית שמאי, ירד חוני הקטן ואמר שבע, ואמרו לו כל העם: ענת רוח יהיה לך! אמרו להם בית שמאי: מפני שהיתה שעה ראויה לקצר. אמרו להם בית הלל: אילו היתה שעה ראויה לקצר - היה לו לקצר בכלם!

יד. רבן גמליאל אומר: שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן. וחכמים אומרים: כל אחד ואחד מוציא את עצמו. אמרו לו: אם כן, למה מתפללין כל אחד ואחד לעצמו? אמר להן: מפני ששליח צבור מתקן את עצמו. אמר להם: אם כן, למה מורידין אותו?

לפני התבה? אמרו לו: להוציא את מי שאינו יודע. אמר להם: כשם שהוא מוציא את מי שאינו יודע - כך הוא מוציא את מי שיודע.

מסכת תענית פרק ראשון

א. שואלין את הגשמים עד שיצא ניסן, שנאמר (יואל ב, כג): "וירד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: יורה במרחשון ומלקוש בראשון. אמר להם רבי מאיר: הואיל ואילן עושה פרות לשנים עשר, ותבואה לששה חדשים, מה מציינו באילן שנאמר בו (יחזקאל מז, יב): "לחדשיו יבכר", אף תבואה לחמשה עשר יום, הא למדת, שיורה ומלקוש בראשון.

ב. מאימתי שואלין את הגשמים? משהגיע זמנה של רביעה, אם היתה שנה חסרה - נותנין לה חסרונה, ואם לאו - הולכין אחר סדרן; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם הולכים אחר סדרן, אם היתה שנה מעברת - נותנין לה עבורה.

ג. איזו היא רביעה ראשונה? הבכירה בשלשה, בינונית בשבעה בו, אפלה בשבעה עשר בו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בשבעה, ובשבעה עשר, ובשבעה עשרים ושלשה. רבי יוסי אומר: בשבעה עשר, ובשבעה עשרים ושלשה, ובראש חדש כסליו. וכן היה רבי יוסי אומר: אין היחידים מתעניין עד שיגיע ראש חדש כסליו.

ד. איזו היא רביעה שניה? משהגיע זמנה של רביעה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: משתרד רביעה. רבי יוסי אומר: כל התלוי ברביעה - משתגיע זמנה של רביעה, וכל שאין תלוי ברביעה - משתרד רביעה שניה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: גשמים שירדו שבעה ימים זה אחר זה - אתה מונה בהן רביעה ראשונה. שניה ושלישית ולא פסקו - יש בהן כדי רביעה שניה. כמה גשמים יורדין, ויהא בהן כדי

רביעיה? מלא כלי של שלשה טפחים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: ראשונה – טפח. שנייה – טפחים. ורביעה – שלשה טפחים. אמר רבי שמעון בן אלעזר: אין לך כל טפח וטפח שיורד מלמעלה, שאין הארץ פולטת כנגדו טפחים. וכן הוא אמר (תהלים מב, ח): "תהום אל תהום קורא וגו', למה נקרא רביעה? שרובעת את הארץ."

ה. כשאמרו 'אסור במלאכה', לא אמרו אלא בעיר, אבל בדרך מותר, כיצד? יוצא לדרך – נועל, נכנס לעיר – חולץ. וכשאמרו: 'אסור ברחיצה' לא אמרו אלא כל גופו, אבל פניו ידיו ורגליו – מותר. וכן אתה מוצא במגדה ואבל. כל שאמרו 'אוכלין ושותין מבעוד יום' – אסורין במלאכה, ברחיצה, ובסיכה, בנעילת הסנדל, בתשימש המטה, היום אסור במלאכה, והלילה מותר. מניין שהיום הולך אחר הלילה? שנאמר (אסתר ד, טז): "לך כנוס את כל היהודים" וגו', כל אלו שאמרו 'אוכלין ושותין משחשכה' – מתרין במלאכה, ברחיצה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, בתשימש המטה, אוכלין ושותין עד שיצלה עמוד השחר; דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: עד קרות הגבר. ישן ועמד – אסור מיד. כל אלו שאמרו: 'אסורין בנעילת הסנדל' – יצא מן הכרף – נועל. הגיע לכרף – חולץ. וכן אתה אומר במגדה ובאבל.

ו. איזהו יחיד? רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד – עושה, עצמו תלמיד חכם – עושה, אלא כל שמנוהו בית דין פרנס על כף, שארע להם צער ונוקק להם. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים? בדבר של שבח, אבל בדרך

של צער – עושה, וזכור לטוב, שאין שבח הוא לו אלא צער הוא לו.

ז. רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר, וכן היה רבי דוסא אומר כדבריו: חצי תשרי, מרחשון, וחצי כסלו – זרע. חצי כסלו, וטבת, ושבט – חרף. חצי שבט, ואדר, וחצי ניסן – קר. חצי ניסן, איר, וחצי סיון – קציר. חצי סיון, תמוז, וחצי אב – קיץ. חצי אב, אלול, וחצי תשרי – חם. רבי יהודה היה מונה ממרחשון. רבי שמעון מונה מתשרי.

ח. סדר תעניות כיצד? מוציאים את התבה לרחוקה של עיר, ונותנין עליה אפר מקלה, ולא היו מתעלפין עליה, אלא אחד יושב ומשמרה כל היום. וכן שבהם אומר לפנייהם דברי כבושין: בני! יתביש אדם מחברו ואל יתביש אדם ממעשיו, מוטב יתביש אדם מחברו וממעשיו, ואל יהא הוא ובניו נעצבין ברעב, וכן הוא אומר (ישעיה נח, ג): "למה צמנו ולא ראית, ענינו נפשנו ולא תדע"; מה הוא משיבו? – "הן ביום צמכם" וגו'. אדם שיש בידו עברה ומתודה, ואינו חוזר בה, למה הדבר דומה? לאדם שתופש שרץ בידו וטובל, שאפילו טובל בכל מימות שבעולם – לא עלתה לו טבילה. ורקו מידו, כיון שטבל בארבעים סאה – מיד עלתה לו טבילה, שנאמר (משלי כח, יג): "ומודה ועזב ירחם", ואומר (איכה ג, מא): "נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים".

ט. אומר לפנייהם עשרים וארבע ברכות, שמונה עשרה שבכל יום, ושש היו מוסיפין. על השביעית הוא אומר: "ברוך מרחם על הארץ". משום סומכוס אמרו: "ברוך משפיל הרמים", ואותן שש היכן אמרן? בין גואל ישראל לירופא חולים. ומאריך

¹ ושם כתוב: "וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום" – משמע שהלילה בא לפני היום.

בגאולה, והן עונין אחריו. עונין 'אמן' על כל ברכה וברכה, וכך היו נוהגין בגבולין, אבל במקדש היו אומרים: "ברוך אתה ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך גואל ישראל", ולא היו עונין אחריו 'אמן', וכל כך למה? לפי שאין עונין אמן במקדש! מנין שאין עונין אמן במקדש? שגאמר (נחמיה ט, ה): "קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם, ויברכו את שם כבודך ומרום על כל ברכה ותהלה" - 'על כל ברכה וברכה תן לו תהלה'.

י. על הראשונות הוא אומר: "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם, ברוך גואל ישראל", והן עונין אחריו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". וחזן הכנסת אומר להם: "תקעו הפהנים, תקעו!" וחוזר ואומר להם: "מי שענה את אברהם בהר המוריה, הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה". והן תוקעין ומריעין ותוקעין. ועל השניה הוא אומר: "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך זוכר הנשפחות". והן עונין אחריו: "ברוך שם כבוד מלכותו". וחזן הכנסת אומר להם: "הריעו בני אהרן, הריעו!", וחוזר ואומר להם: "מי שענה את אבותינו על ים סוף, הוא יענה אתכם, וישמע קול צעקתכם ביום הזה". תוקעין ומריעין ותוקעין אחת. וכן בכל ברכה וברכה, באחת אומר: 'תקעו', ובאחת אומר: 'הריעו', עד שיגמר את הברכות בלן. וכך הנהיג רבי חלפתא בצפורי, ורבי חנינא בן תרדיון בסכני, וכשבא הדבר אצל חכמים, אמרו: לא היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח ובהר הבית בלבד.

מסכת תענית פרק שני

א. ארבעה משמרות עלו מן הגולה: ידעיה, חרום, פשחור ואימר. עמדו נביאים שבירושלים, וחלקום והעמידום עשרים וארבעה משמרות, ובבלום, והטילום לתוך הקלפי, ובא ידעיה ונטל חמש והוא - הרי

כאן שש. בא חרום ונטל חמש והוא - הרי שש. בא פשחור ונטל חמש והוא - הרי שש. בא אימר ונטל חמש והוא - הרי כאן שש. וכך התנו עמהם הנביאים, שאפילו והויריב ראש משמרות עולה מן הגולה - לא ידחה ידעיה ממקומו, אלא ידעיה עקר והויריב טפל לו. עמדו ראשי משמרות, וקבעו את עצמן בבתי אבות.

ב. כל משמר שיש בו ארבעה, חמשה, ששה, שבעה, שמונה, תשעה. משמר שיש בו ארבעה - שלשה מקריבין שני ימים, ואחד מקריב יום אחד. משמר שיש בו חמשה - שלשה מקריבין שני ימים, ושנים מקריבין יום אחד. משמר שיש בו ששה - חמשה מקריבין חמשה ימים, ואחד מקריב שני ימים. משמר שיש בו שבעה - כל אחד מקריב יומו. משמר שיש בו שמונה - ששה מקריבין ששה ימים, ושנים מקריבין יום אחד. משמר שיש בו תשעה - חמשה מקריבין חמשה ימים, וארבעה מקריבין שני ימים. יש מהן שקבעו עצמן לעולם: הבא בשבת - בא בשבת לעולם. לאחר השבת - לאחר השבת לעולם. יש מהן שמגדילין פעם אחת בחדש, יש מהן שמגדילין פעם אחת בשבת, יש מהן שמגדילין פעם אחת בשבוע, ויש מהם שמגדילין בכל שבוע ושבוע.

ג. כל שמכיר את משמרתו ואת בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין - אין אסור אלא אותו יום בלבד. כל שמכיר את משמרתו ואין מכיר את בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין - אסור כל אותה שבת. כל שאין מכיר, לא את משמרתו, ולא את בית אב שלו, והוא מבתי אבות קבועין - אסור כל חדש. רבי אומר: אומר אני, שיהא זה אסור לעולם, אלא שתקנתו קלקלתו.

ד. מפני מה אמרו אנשי משמר מתרין לשתות יין בלילות, אבל לא בימים? שמא תכבד העבודה על אנשי בית אב, ויבאו ויסיעו להן. ומפני מה אמרו אנשי בית אב

יוֹחֲנָן בֶּן נוּרִי עַל רִגְלָיו, וְאָמַר: 'יְחִי אָנָּה, בְּתֵר רִישָׁא גּוֹפָא אֲזִיל, כֹּל זְמַן שְׁהִיה רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל קָיָם - הֵיטָה הִלְכָה נוֹהֶגֶת כְּדַבְּרֵינוּ, עַכְשָׁו שְׁמַת, אַתָּם מִבְּקָשִׁים לְבַטֵּל אֶת דְּבָרֵינוּ?' אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: 'אָנוּ שׁוֹמְעִין לְךָ!' וְנִקְבְּעָה הִלְכָה כְּדַבְּרֵי רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל, וְלֹא עָרַעַר אָדָם עַל דְּבָרֵינוּ.

ז. הַיָּמִים הָאֵלֶּה הִפְתּוּכֵינן בְּמַגְלַת תַּעֲנִית, לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם אֲסוּרִין. בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים - הֵם אֲסוּרִין, לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם מִתְּרִין. וּמָה הִפְרָשׁ בֵּין זֶה לְזֶה? הִלְלוּ דְבָרֵי תוֹרָה, וְדְבָרֵי תוֹרָה אֵין צְרִיכִים חֲזוּק. וְהִלְלוּ דְבָרֵי סוֹפְרִין, וְדְבָרֵי סוֹפְרִין צְרִיכִין חֲזוּק! אַבָּא יוֹסִי בֶּן דּוֹסָא אָמַר מִשֶּׁם רַבִּי יוֹסִי הַגִּילִיל: נִשְׁבַּע שְׂיִתְעַנֶּה בְּעֶרֶב שִׁבְתָּ - הֲרִי זֶה שְׁבוּעַת שְׁקָר.

ח. וְתַשְׁעָה בָּאֵב שְׁחָל לְהֵיוֹת בְּעֶרֶב שִׁבְתָּ, אוֹכַל אָדָם כְּפִיצָה וְשׁוֹתָה אָדָם כְּפִיצָה, כְּדִי שְׁלֹא יִכְנַס לָהּ כִּשְׁהוּא מְעַנָּה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: הֲרִי זֶה מִתְעַנֶּה וּמִשְׁלִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: אֵי אַתָּה מוֹדֶה בְּתַשְׁעָה בָּאֵב שְׁחָל לְהֵיוֹת אַחַר הַשִּׁבְתָּ, שְׁאוּכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְּעוֹד יוֹם, מָה לִּי נִכְנַס לָהּ מְעַנָּה, מָה לִּי יוֹצֵא הֵימָנָה מְעַנָּה? אָמַר לוֹ: לֹא! אִם אִמְרַתְּ בְּזָה, שְׁאוּכְלִין וְשׁוֹתִין כֹּל הַיּוֹם, תֵּאמַר בְּזָה, שְׁאֵין אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין אֲלָא מִשְׁחֻשְׁכָּה?

ט. כִּשְׁם שְׁמִתְרִיעִין עַל הַגְּשָׁמִים בְּשָׂר שְׁנֵי שְׁבוּעָה - כִּף מִתְרִיעִין עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְעֵית מִפְּנֵי פְּרֻסַת אַחֲרִים. מִתְרִיעִין עַל הָאֵילָנוֹת בְּפֻרְס הַפֶּסַח, עַל הַבּוֹרוֹת וְעַל הַשִּׁיחִין וְעַל הַמְּעֻרוֹת, אֶפִּילוֹ בְּפֻרְס הַחֵג. וְעַל כֵּלָּן, אִם אֵין לָהֶם מַיִם לְשִׁתוֹת - מִתְרִיעִין עֲלֵיהֶן מִיָּד, וְאִיזְהוּ מִיָּד שְׁלֶהֶן? יוֹם שְׁנֵי וְחִמְשֵׁי וְשֵׁנִי. וְעַל כֵּלָּן, אֵין מִתְרִיעִין עֲלֵיהֶן אֲלָא בַּאֲפֻרְכֵיָא שְׁלֶהֶן.

י. אֲסַכְרָה, בְּזִמְן שֵׁישׁ בַּהּ מִיתָה - מִתְרִיעִין עֲלֶיהָ, בְּזִמְן שְׁאֵין בַּהּ מִיתָה - אֵין מִתְרִיעִין עֲלֶיהָ, מִתְרִיעִין עַל הַגּוֹבָאֵי בְּכָל שְׁהוּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֶעָזָר אָמַר: אֵף עַל הַחֲגָב. חֲרַב רַבִּי

לֹא בְיוֹם וְלֹא בְלַיְלָה? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲסוּקִין תְּמִיד בְּעִבּוּדָה. מִכָּאֵן אָמְרוּ: כֹּל כְּהֵן שְׁמִכִּיר מִשְׁמֶרְתוֹ, וּמִשְׁמֶרֶת בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְיוֹדַע שְׁבִתֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אֲסוּר לְשִׁתוֹת יֵין כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. מִכִּיר מִשְׁמֶרְתוֹ, וְאֵינוּ מִכִּיר מִשְׁמֶרֶת בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְיוֹדַע שְׁבִתֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אֲסוּר לְשִׁתוֹת יֵין כֹּל אוֹתָהּ שְׁבִתָּה. אֵין מִכִּיר מִשְׁמֶרְתוֹ, וְאֵין מִכִּיר מִשְׁמֶרֶת בֵּית אָב שְׁלוֹ, וְיוֹדַע שְׁבִתֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אֲסוּר לְשִׁתוֹת יֵין כֹּל הַשָּׁנָה. רַבִּי אָמַר: אָמַר אֲנִי, אֲסוּר לְשִׁתוֹת יֵין לְעוֹלָם, אֲבָל מָה אַעֲשֶׂה? שְׁתַּקְנַתוֹ קִלְקַלְתּוֹ.

ה. אֲנִשֵׁי מִשְׁמֶר וְאֲנִשֵׁי מַעֲמַד - אֲסוּרִין לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס, בֵּין מִשְׁחָרֵב הַבַּיִת וּבֵין עַד שְׁלֹא חָרַב הַבַּיִת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מִשְׁחָרֵב הַבַּיִת מִתְרִין, מִפְּנֵי שְׁאֵבֵל הוּא לָהֶם! יוֹם שְׁנֵי וְחִמְשֵׁי הוֹחֲדוּ לְתַעֲנִית צְבוּר, וּבִהֵן בִּתְּי וַיִּנָּסוּ יוֹשְׁבֵינן בְּעִירוֹת, וּבִהֵן נִכְנְסִין לְבִתֵי כְּנַסְיוֹת וְקוֹרִין, וּבִהֵן מִקְדִּימִין לְמַקְרָא מַגְלָה.

ו. מָה בֵּין תַּעֲנִית צְבוּר לְתַעֲנִית יַחֲדִיד? תַּעֲנִית צְבוּר - אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְּעוֹד יוֹם, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדִיד. תַּעֲנִית צְבוּר - אֲסוּרִין בְּמַלְאָכָה, בְּרַחֲצָה וּבִסְיָכָה, וּבִנְעִילַת הַסַּנְדֵּל וּבְתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדִיד. תַּעֲנִית צְבוּר - נִכְנְסִין לְבִתֵי כְּנַסְיוֹת, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדִיד. תַּעֲנִית צְבוּר - מוֹצִיאִין אֶת הַתְּכָה לְרַחוּבָה שֶׁל עִיר, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדִיד. תַּעֲנִית צְבוּר - מִתְּפַלְלִין עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע בְּרֻכּוֹת, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדִיד. תַּעֲנִית צְבוּר - כֹּהֲנִים נוֹשָׂאִים כְּפִיהֶם, אַרְבַּע פְּעָמִים בְּיוֹם, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדִיד. תַּעֲנִית צְבוּר - אֵין מִפְּסִיקִין לַיָּמִים טוֹבִים הַכְּתוּבִים בְּמַגְלָה, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יַחֲדִיד. מַעֲשֶׂה וְגִזְרוֹת תַּעֲנִית בְּחֻנְפָה בְּלוֹד, וְיַרְד רַבִּי אֲלֵעָזָר וְרַחֲוִי, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְסַפֵּר. וְאָמַר לָהֶם: 'צִאוּ וְהִתְעַנּוּ עַל מָה שֶׁהִתְעַנִּיתֶם.' כֹּל זְמַן שְׁהִיה רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל קָיָם - הֵיטָה הִלְכָה נוֹהֶגֶת כְּדַבְּרֵינוּ, לְאַחַר מִיתַתוֹ שֶׁל רַבֵּן גְּמַלְיָאֵל - בְּקֶשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְבַטֵּל אֶת דְּבָרֵינוּ. עֲמַד רַבִּי

בְּשׁוּר - אֵין מְבִיא, אָבֵל מְבוּל שֶׁל יְחִידִים יֵשׁ.
כִּפְצָד? נִפְל לֵיִם, טְבַעָה סְפִינְתוֹ בֵּיִם, וּמַת -
הָרִי הוּא מְבוּלוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מְבוּל שֶׁל
מִים - אֵין מְבִיא, אָבֵל מְבוּל שֶׁל דְּבַר לְעוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ יֵשׁ, שְׁנֶאֱמַר (זְכַרְיָה
יא, י'): "וְאָקַח אֶת מִקְלֵי אֶת נְעֵם" וְגו'. מֵהוּ
אוֹמֵר? - "וְתַפֵּר בֵּינֵם הֵהוּא."

יב. הַעֲבֹרוֹת וְהַמִּינִיקוֹת מִתְעַנִּים בְּתַשְׁעָה
בָּאָב, וּבַיּוֹם הַכַּפּוּרִים וּבְשִׁלֹּשׁ תַּעֲנִיּוֹת שֶׁל
צַבוּר, וּשְׂאָר תַּעֲנִיּוֹת - לֹא הֵיוּ מִתְעַנּוֹת, וְלֹא
שִׁיעֲנָגוּ אֶת עַצְמָן בְּתַפְנוּקִין, אֲלֵא שְׂאוּכְלוֹת
וְשׁוֹתוֹת כְּדֵי קִיּוֹם הַיּוֹלֵד. מִי שֶׁהִיָּה מִתְעַנֶּה
עַל הַצָּרָה וְעַבְרָה, עַל הַחֹלָה וְנִתְרַפָּא - הָרִי
זֶה מִתְעַנֶּה וּמְשַׁלֵּם. הַהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שְׂאֵין
מִתְעַנֵּין לְמָקוֹם שֶׁמִּתְעַנֵּין - הָרִי זֶה מִתְעַנֶּה
עִמָּהֶם. מִמָּקוֹם שֶׁמִּתְעַנֵּין לְמָקוֹם שְׂאֵין
מִתְעַנֵּין - הָרִי זֶה מִתְעַנֶּה וּמְשַׁלֵּם. שִׂכַח
וְאָכַל - אַל יִתְרָאֵה בְּפִנֵי הַצַּבוּר, וְאֵל יִנְהַג
עֲדוּנִין בְּעַצְמוֹ, שְׁנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מֵב, א):
"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ", אָמַר
לָהֶם יַעֲקֹב לְבָנָיו: 'אַל תִּתְרָאוּ עִצְמַכֶּם
כְּשִׂאתֶם שְׂבַעֵי בְּפִנֵי יִשְׁמַעֵאל, כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִתְקַנְאוּ בְּכֶם. אֵיזְהוּ הַלֵּל הַגְּדוֹל? (תְּהִלִּים
קלד, ב): "הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הַאֱלֹהִים, הוֹדוּ
לְאֹדְנֵי הָאֲדוֹנִים" וְגו'.

מִסְכַּת תַּעֲנִיּוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בְּשִׁלְשָׁה פְּרָקִים בְּשֵׁנָה כְּהִנִּים נוֹשְׂאֵין
כְּפִיָּהֶן, אַרְבַּע פְּעֻמִּים בַּיּוֹם: בְּשַׁחֲרִית,
בְּחֻצוֹת, בְּמִנְחָה, בְּנֶעִילָה; וּדְבָרֵי רַבִּי מְאִיר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בְּמִנְחָה וּבְנֶעִילָה לֹא הִיָּה
שֵׁם נְשִׂיאַת כְּפִים, שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִים יח, ה):
"לְעֹמֵד לְשֶׁרֶת בְּשֵׁם ה' הוּא וּבָנָיו", מְקִישׁ
בָּנָיו לִ'לוֹ', מֵה הוּא - מְעַמֵּד וּנְשִׂאוֹת כְּפִים
בְּבִקְרָה, אָף בָּנָיו - מְעַמֵּד וּנְשִׂאוֹת כְּפִים
בְּבִקְרָה.

ב. שְׁמוֹנֶה מִשְׁמֵרוֹת תִּקֵּן מֹשֶׁה לְכַהֲנָה,
וּשְׁמוֹנֶה לְלוֹוִים, מִשְׁעַמֵּד דָּוִד וּשְׁמוֹאֵל
הַרְּאָה - עֲשׂאוּם עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמֵרוֹת
כְּהוֹנָה, וְעֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמֵרוֹת לְלוֹוִים,
שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א ט, כב): "הִמָּה יִסַּד

שְׁאֵמְרוֹ, אֵין צָרִיךְ לוֹמַר חֶרֶב שְׂאֵינוּ שֶׁל
שְׁלוֹם, אֲלֵא אֶפִּילוֹ חֶרֶב שֶׁל שְׁלוֹם, שְׂאֵין לָךְ
חֶרֶב שֶׁל שְׁלוֹם יוֹתֵר מִפְּרַעְיָה נְכָה, וְאָף עַל פִּי
כֵּן נִכְשַׁל בְּהַ הַמְּלָךְ יֹאשִׁיָּהוּ, שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרֵי
הַיָּמִים-ב לז, כא): "וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מְלָאָכִים
לֵאמֹר, מֵה לִּי וְלָךְ מֶלֶךְ יִהְיֶה, לֹא עֲלֶיךָ
אֲתָה הַיּוֹם כִּי אֵל בֵּית מַלְחָמָתִי, וְאֵלֹהִים
אָמַר לְבַהֲלָנִי, חֲדַל לָךְ מֵאֱלֹהִים אֲשֶׁר עִמִּי
וְאֵל יִשְׁחִיתֶךָ, וְלֹא הִסֵּב יֹאשִׁיָּהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ
כִּי הִלְחָס בּוֹ הַתַּחַפֵּשׁ וְגו'. וַיְרוּ הַיָּרִים
לְמֶלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ וְגו', הֵיוּ מִתְאַבְּלִין עַל
יֹאשִׁיָּהוּ וְגו', וַיִּקְוֶנּוּ יִרְמְיָהוּ עַל יֹאשִׁיָּהוּ,
הֵיכֵן פְּרוּשׁוֹ שֶׁל דְּבַר? (אֵיכָה ד, כ): "רוּחַ
אֶפִּינוּ מְשִׁיחַ ה'" וְגו'. וְעַל כֵּלָם, אֵין
מִתְרַעֲוֵין עֲלֵיהֶן אֲלֵא בְּאוֹתָהּ הַפְּרֻכִּיא בְּלִבָּד,
הִיָּה בְּסוּרִיא - אֵין מִתְרַעֲוֵין עֲלֵיהֶן.

יא. עִיר שֶׁהַקִּיפּוּהָ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אוֹ נִהַר,
וְאֶחָד סְפִינָה הַמְּטַרְפֵּת בֵּיִם, וְאֶחָד יְחִיד
שְׁנַרְדָּף מְפָנֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, אוֹ מְפָנֵי לְסֻטִים
וְרוּחַ רַעָה, עַל כֵּלָן - יְחִיד רִשְׁאֵי לְסַגֵּף עַצְמוֹ
בְּתַעֲנִיּוֹת - שֶׁלֹּא לְשַׁבֵּר אֶת כַּחֲזוֹ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין הַיְחִיד רִשְׁאֵי לְסַגֵּף אֶת עַצְמוֹ
בְּתַעֲנִיּוֹת וַיִּצְטַרֵּף לְבִרְיוֹת, וְאֵין הַבְּרִיּוֹת
מְרַחֲמוֹת עֲלָיו. שְׂאֵלוֹ אֶת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: עַד
הֵיכֵן גִּשְׁמִים יוֹרְדִין, וַיִּתְפַּלְלוּ שֶׁלֹּא יִרְדּוּ?
אָמַר לָהֶם: כְּדֵי שִׁיעַמֵּד אָדָם בְּקֶרֶן אֶפֶל
וַיִּשְׁכַּשֵּׁף רִגְלוֹ בְּמִים. מַעֲשֵׂה וְאֵמְרוֹ לְחֻסִיד
אֶחָד: 'הַתְּפַלֵּל וַיִּרְדּוּ גִשְׁמִים! הַתְּפַלֵּל וַיִּרְדּוּ
גִשְׁמִים. אֵמְרוּ לוֹ: 'כִּשְׁם שֶׁהַתְּפַלֵּלֶת שִׁירְדוּ
גִשְׁמִים, כֵּךְ הַתְּפַלֵּל שִׁילְכוּ לָהֶם'. אָמַר לָהֶם:
'צְאוּ וַרְאוּ, אִם עוֹמֵד אָדָם בְּקֶרֶן אֶפֶל
וַיִּשְׁכַּשֵּׁף רִגְלוֹ בְּמִים'. אָנוּ מִתְפַּלְלִין שֶׁלֹּא
יִרְדּוּ גִשְׁמִים, אָבֵל בְּטוֹחִים אָנוּ שְׂאֵין הַמָּקוֹם
מְבִיא מְבוּל לְעוֹלָם, שְׁנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט,
טו): "וְלֹא יִהְיֶה עוֹד הַיָּמִים לְמְבוּל" וְגו'.
(יִשְׁעִיָּה נד, ט): "כִּי מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתִּי" וְגו'. רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: מְבוּל שֶׁל
מִים אֵין מְבִיא - אָבֵל מְבוּל שֶׁל אֵשׁ וְשֶׁל
גְּפָרִית יֵשׁ, כְּדָרָךְ שֶׁהִבִּיא עַל הַסְּדוּמִיִּים
שְׁנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יט, כז): "וְהָהִמְטִיר עַל
סְדוּם" וְגו'. רַבִּי יִהוּדָה אוֹמֵר: מְבוּל שֶׁל כָּל

בתורה", ואומר (עזרא ז, י): "כי עזרא הכין לכבו" וגו'.

ו. אותן ימים אסורים בהספד ותענית, בין עד שלא חרב בית המקדש בין משחרב הבית. רבי יוסי אומר: משחרב הבית - מתרין, מפני שאכל הוא להם. אומר רבי אלעזר בר צדוק: אני הייתי מבני בניו של סנאב בן בנימין, וחל תשעה באב להיות בשבת, ודחינהו לאחר השבת, והיינו מתעניין ולא משלימים, מפני שיום-טוב שלנו הוא.

ז. מה היה בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות? אָמְרוּ: פֶּעַם אַחַת גָּזְרוּ גִזְרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עֲצִים לְמַעַרְכָּה, וְשֶׁלֹּא יָבִיאוּ בַּכּוּרִים לִירוּשָׁלַיִם, וְהוֹשִׁיבוּ פְרוּזְדָּאוֹת עַל הַדְּרָכִים, כְּדָרָךְ שֶׁהוֹשִׁיב יָרֵבֶעַם בֶּן נֶבֶט - שֶׁלֹּא יַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל לְרַגְלָהּ. מֵה עָשׂוּ לְשָׂרִין שֶׁבָּאוּתוֹ הַדּוֹר וַיְרִאֵי הַחֲטָא? הִבִּיאוּ סִלֵּי בַּכּוּרִים וְחַפּוּם בְּקִצְיֵעוֹת, וְנִטְלוּם, וְעָלוּ עַל כַּתְפֵיהֶם, וְכִיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ אֶצֶל פְּרוּזְדָּאוֹת. אָמְרוּ לָהֶם: לְהִיכֵן אַתֶּם הוֹלְכִים? אֹמְרִים לָהֶם: לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי עֲגוּלֵי דְבִלָּה בְּמַכְתֶּשֶׁת שֶׁלְּפָנֵינוּ, וּבְעֵלֵי שְׁעַל כַּתְּפוֹנוּ, כִּיּוֹן שֶׁעָבְרוּ מֵהֶם - עֲטְרוּם בְּסִלִּים וְהִבִּיאוּם לִירוּשָׁלַיִם.

ח. מה הן בני סלמאי הנטופתי? אָמְרוּ, פֶּעַם אַחַת גָּזְרוּ גִזְרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עֲצִים לְמַעַרְכָּה, וְהוֹשִׁיבוּ פְרוּזְדָּאוֹת עַל הַדְּרָכִים, כְּדָרָךְ שֶׁהוֹשִׁיב יָרֵבֶעַם בֶּן נֶבֶט - שֶׁלֹּא יַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל לְרַגְלָהּ. מֵה עָשׂוּ וַיְרִאֵי חֲטָא שֶׁבָּאוּתוֹ הַדּוֹר? הִבִּיאוּ גִזְרֵיהֶן וְעָשׂוּ סוּלְמוֹת וְהִנִּיחוּ עַל כַּתְפֵיהֶן וְהִלְכוּ לָהֶן. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ אֶצֶל, אָמְרוּ לָהֶן: לְהִיכֵן אַתֶּם הוֹלְכִין? אָמְרוּ לָהֶן: לְהִבִּיא גוֹזְלוֹת מִשׁוּבְךָ שֶׁלְּפָנֵינוּ וּבְסִלְמוֹת שְׁעַל כַּתְּפֵינוּ, כִּיּוֹן שֶׁעָבְרוּ מֵהֶם - פָּרְקוּן וְהִבִּיאוּם וְהַעֲלוּם לִירוּשָׁלַיִם. וּלְפִי שֶׁמָּסְרוּ עֲצָמָן עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַמִּצְוֹת, לְפִיכֵךְ נִמְצָא לָהֶם שֵׁם טוֹב וְזָכַר טוֹב בְּעוֹלָם, וְעֲלִיָּהֶם נֹאמַר (משלי י,

יָוִיד וְשִׁמוּאֵל הָרוּאָה בְּאִמּוֹנָתָם" - אֵלוּ מִשְׁמֵרוֹת כְּהוֹנָה וְלוֹיָהּ, עָמְדוּ נְבִיאִים שֶׁבִירוּשָׁלַיִם וְקָבְעוּ שֵׁם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה מִעֲמֻדוֹת, כִּנְגַד עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע מִשְׁמֵרוֹת כְּהוֹנָה וְלוֹיָהּ, שֶׁנֹּאמַר (במדבר כח, ב): "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי", אי אֶפְשָׁר לוֹמַר 'כָּל יִשְׂרָאֵל', אֶלֹא מִלְּמַד שֶׁשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ.

ג. הגיע זמן המשמר, כִּהְנִיִם וְלוֹיִם עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאוּתוֹ מִשְׁמֵר, שְׂאִין יְכוּלִים לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם, מִתְּכַנְסִים לְעִרְיָהוּ, וְקוֹרִין בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וּבְטִלִים מִן הַמְּלֹאכָה כָּל אוֹתָהּ שִׁבְתָּהּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אֹמֵר: כִּהְנִיִם וְלוֹיִם, וְכָלִי הַשִּׁיר - מַעֲכִיבִין אֶת הַקֶּרֶבֶן. בְּאַחַד בְּנִיִסָן אֵין בּוֹ מִנְחָה וְנִעֲלָה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קֶרֶבֶן מוֹסָף וְקֶרֶבֶן עֲצִים.

ד. פְּרָשָׁה גְדוֹלָה קוֹרִין אוֹתָהּ בִּשְׁנַיִם, וְקִטְנָה בְּיָחִיד, בְּשַׁחֲרִית וּבְמוֹסָף; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻקִּמָּם אֹמְרִים: כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוֹסָף - קוֹרִין בּוֹ מוֹסָף. וְכָל שֶׁאֵין בּוֹ מוֹסָף - אֵין קוֹרִין בּוֹ מוֹסָף. בְּשַׁחֲרִית וּבְמוֹסָף נִכְנָסִין לְבֵית הַכִּנְסֵת, וְקוֹרִין כְּדָרָךְ שֶׁקוֹרִין כָּל הַשָּׁנָה, וּבְמִנְחָה - יָחִיד קוֹרֵא אוֹתָהּ עַל פֶּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְכִי יָחִיד יְכוּל לְקַרְוֹת דְּבָרֵי תּוֹרָה עַל פֶּה בְּצַבּוֹר? אֶלֹא כִּלְן נִכְנָסִין וְקוֹרִין אוֹתָהּ עַל פֶּה כְּקוֹרִין אֶת שִׁמְעָה.

ה. מֵה רָאוּ זְמַן עֲצֵי כִהְנִיִם וְהַעֵם לְמִנּוֹת? אָמְרוּ: כִּשְׁעָלוּ בְנֵי הַגּוֹלָה, לֹא מִצָּאוּ עֲצִים בְּלִשְׁכָּה, עָמְדוּ אֵלוֹ וְהִתְנַדְּבוּ עֲצִים מִשָּׁל עֲצָמָן וּמָסְרוּ לְצַבּוֹר, וְכֵן הִתְנַו עִמָּהֶן הַנְּבִיאִים, שֶׁאֶפְלוּ לִשְׁכָּה מְלֵאָה עֲצִים, וְאֶפְלוּ עֲצִים מִשָּׁל צַבּוֹר, וְעָמְדוּ אֵלוֹ וְהִתְנַדְּבוּ עֲצִים מִשָּׁל עֲצָמָן - לֹא יְהֵא קֶרֶבֶן מִתְּקָרֵב אֶלֹא מִשְׁלָהֶם תַּחֲלָה! שֶׁנֹּאמַר (נחמיה י, לה): "וְהַגּוֹרְלוֹת הִפְלֵנוּ עַל קֶרֶבֶן עֲצִים כִּהְנִיִם וְהַלּוֹיִם וְהַעֵם, לְהִבִּיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אַבּוֹתֵינוּ לְעֵתִים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְּשָׁנָה, לְבַעַר עַל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֵינוּ כְּפִתּוֹב

ז): "זכר צדיק לברכה", ועל ירבעם בן נבט וחבריו נאמר (שם): "ושם רשעים ירקב".

ט. רבי יוסי אומר: מגלגלין זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב. אמרו: כשחרב הבית בראשונה, אותו היום ערב תשעה באב היה, ומוצאי שבת היה, ומוצאי שביעית היה, ומשמרתו של יהויריב היתה. היו אומרים שירה ועומדים על דוכנם. ומה שירה היו אומרים? (תהלים צד, כג): "וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם", ולא הספיקו לומר: "יצמיתם ה' אלקינו", עד שבאו עובדי כוכבים וכבשו, למחר כשיבנה הבית, מה הוא אומר? (תהלים קו, מח): "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם", "וברוך ה' אלקים אלקי ישראל עשה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו וגו' (תהלים עב, יח-ט).

י. בתשעה באב חרב הבית בראשונה, דכתיב (מלכים ב-כה, ח): "ובחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה למלך נבוכדנצר מלך בבל בא בירושלים וגו'. אי אפשר לומר 'בשבעה', שהרי כבר נאמר 'בעשור', ואי אפשר לומר 'בעשור' שהרי כבר נאמר 'בשבעה'. הא כיצד? בשבעה נכנסו עובדי כוכבים להיכל, ונטלו את העמודים ואת הים ואת המכונות, ואכלו, וקלקלו בו: שביעי, שמיני, ותשיעי סמוך לחשכה. וכן הוא אומר (ירמיהו, ד): "אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב; לעתותי ערב הציתו בו את האור, ונשרף עם שקיעת החמה בעשור לחדש.

יא. כל שהוא משום תשעה באב - אסור לאכל בשר ולשתות יין, ואסור לאכל שני תבשילים, ואסור לרחץ. כל שאינו משום תשעה באב - מתר לשתות יין ולאכל בשר, ואסור לרחץ ולסוך. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו: כל שעה שמתר לאכל בשר - מתר לרחץ פניו וידיו ורגליו, ואין שאלת שלום לחברים בתשעה באב.

להדיוט - בשפה רפה. מתקנין בתשעה באב למוצאי תשעה באב. עבר תשעה באב - מתר בכלם.

יב. תשעה באב שחל להיות בשבת, וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת - אוכל אדם כל צרכו ושותה כל צרכו, ומעלה על שלחנו כסעדת שלמה בשעתו, ואין מונע מעצמו כלום. ואסור לספור ולכבס מראש החדש ועד התענית; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כל החדש פלו אסור. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו אסור אלא אותו שבת בלבד.

יג. אותן ימים עתידין להיות ימים טובים לישראל, שנאמר (זכריה ח, יט): "כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וגו'. וכל המתאבלים עליה בעולם הזה - שמחים הם עמה לעולם הבא, שנאמר (ישעיהו סו, י): "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה" וגו'.

מסכת מגלה פרק ראשון

א. כרפיין המקפין מימות יהושע בן נון - קורין בחמשה עשר. רבי יהושע בן קרחה אומר: כרפיין המקפין חומה מימות אחשורוש - קורין בחמשה עשר. אמר רבי יוסי ברבי יהודה: היכן מציינו לשושן הבירה שהיא מקפת חומה מימות יהושע בן נון? אלא (אסתר ט, כח): "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר"; הסמוכין לכרף והנראין עמו - נדון ככרף.

ב. היוצאין בשירות, ומפרשין בספינה - קורין בארבעה עשר. חל להיות בערב שבת - מקפין מקדימין ליום הכניסה. ועירות גדולות קורין בו ביום. רבי יוסי אומר: אין מקפין קודמין לעירות, אלא אלו ואלו קוראין בו ביום. חל להיות בשבת - כפרים מקדימין ליום הכניסה ועירות גדולות קורין בערב שבת, ומקפות חומה למחר. רבי אומר: אומר אני, הואיל ונדחו עירות גדולות ממקומן - ידחו ליום הכניסה.

ג. אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שהשנים כתקונן וישראל שרויין על אדמתן. אבל בזמן הזה, הואיל ומסתכלין בה - אין קורין אותה אלא בזמנה.

ד. מקרא מגלה, ותרומת שקלים - מקדימין ולא מאחרין. סעדת פורים וראש חודש, ספק מילה וזמן עצי כהנים, תשעה באב חגיגה והקהל - מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין, גובין בו ביום, וגובין ומחלקין בו ביום, שאין עיניהם של עניים נשואות אלא ליום מקרא מגלה, שנאמר (אסתר ט, כח): "והימים האלה נזכרים ונעשים"; אבל לקים את השמחה בזמנה.

ה. מגבת פורים - לפורים, ומגבת העיר - לאותה העיר. אין מדקדקין במגבת פורים, אבל לוקחים את העגלים ושוחטין ואוכלין אותן. והמותר - אל יפל לכיס של צדקה. רבי אליעזר אומר: מגבת פורים - לפורים, ואין העני רשאי לקח מהן רצועה לסנדלו, אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר; דברי רבי יעקב שאמר משום רבי מאיר, ורפן שמעון בן גמליאל מקל.

ו. רבי מאיר אומר: הנותן דינר לעני לקח בהן פרות - אל יקח בהן כלים. כלים - אל יקח בהן פרות, שמעביר על דעתו של בעל הבית. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הנותן דינר לעני לקח בהן חלוק - אל יקח בהן טלית. טלית - אל יקח בהן חלוק, מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית.

ז. קראו את המגלה באדר הראשון, ונתעברה השנה, קורין אותה באדר השני, שכל מצות שנוהגות בשני - נוהגות בראשון, חוץ ממקרא מגלה. רבי אליעזר בן רבי יוסי אומר משום רבי זכריה בן הקצב: אין קורין אותה באדר השני, שכל מצוות שנוהגות בשני - נוהגות בראשון. רפן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יוסי: אף קורין אותה באדר השני, שכל מצוות

שנוהגות בשני - אין נוהגות בראשון. ושׁוין בהספד ותענית שאסורים בזה ובזה.

אח, אין בין יום טוב לשבת אלא אכל נפש בלבד. רבי יהודה מתיר אף מכשירי אכל נפש. רבי נחוניא בן הקנה היה עושה שבת כיום הכפורים לתשלומין; מה שבת מתחייב בנפשו - פטור מן התשלומין, אף יום הכפורים מתחייב בנפשו, ופטור מן התשלומין. אין בין שלשה תעניות שניות לשבע אחרונות, אלא תרועה ונעילת חניות בלבד. אין בין מודר הנאה מחברו סתם למודר הימנו מאכל, אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אכל נפש.

ט. אין בין נזיר סתם לנזיר שלשים יום, שהנזיר סתם מגלח ליום אחד ושלשים, ואם גלח ביום שלשים - לא יצא. נזיר שלשים - מגלח ליום שלשים ואחד. ואם גלח ביום שלשים - לא יצא. וזה וזה מצותן לגלח ביום שלשים ואחד. אין בין דם המת לדם תפיסה, אלא שדם המת נזיר מגלח עליו, וחיבין על טמאת מקדש וקדשיו. דם תפיסה - אין נזיר מגלח עליו, ואין חיבין על טמאת מקדש וקדשיו.

י. אין בין כזית מן המת למת, אלא שכזית מן המת פתחו בטפח. והמת פתחו בארבעה טפחים. אין בין כזית מן המת לעצם כשעורה אלא טמאת אהל בלבד. אין בין אבר מן המת לאבר מן החי, אלא שאבר מן המת - בשר הפורש ממנו טמא. ואבר מן החי - בשר הפורש ממנו טהור.

יא. אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן. אין בין זב לזבה, אלא שהזב טעון ביאת מים חיים, זבה אין טעונה ביאת מים חיים. אין בין זבה לנדה אלא קרבן. אין בין קרבן זבה ליולדת אלא הבאת קרבן. אין בין נדה לשומרת יום כנגד יום, אלא ספירת שבועה בלבד.

יב. אין בין בית מסגר לבית המחלט, אלא שהבית המסגר מטמא מתוכו, והמחלט

מתוכו ומאחוריו, זה וזה מטמא בביאה. אבנים שיש בהן נגע - מטמאות מאחוריהן. אין בין נדרים לנדבות אלא שהמקדיש נדרים לבדק הפית ואבדו - חייב באחרייתו. וזה וזה מטמאין בביאה. נדבות - אין משלם אלא טובת הנאתו בלבד.

יג. אין בין במות יחיד לבמות צבור, אלא כל שגדר ונדב קרב בבמות יחיד, וכל שאין נדר ונדב קרב בבמת צבור. אין בין שילה לירושלים, אלא שבשילה בגין אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה.

יד. אין בין כהן המשוח המשמש לכהן משוח שעבר, אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה. אין בין מרבה בבגדים משמש למרבה בגדים שעבר, אלא פר הבא על כל המצות. אין בין כהן משוח שעבר למרבה בבגדים שעבר, אלא פר הבא על כל המצות. אין בין כהן מרבה בבגדים משמש לכהן משוח שעבר, אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה. אין בין כהן משוח משמש לכהן מרבה בבגדים שעבר, אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה, ופר הבא על כל המצות.

מסכת מגלה פרק שני

א. הקורא את המגלה למפרע - לא יצא. וכן בהלל, וכן בקריאת שמע ובתפלה. הקורא את המגלה, וטעה, והשמיט בה פסוק אחד - לא יחזור ויקרא אותו הפסוק בפני עצמו, אלא מתחיל מאותו הפסוק, וגומר עד סוף. וכן בהלל, וכן בקריאת שמע ובתפלה. נכנס לבית הכנסת ומצאן שקראו חציה, וגמר עמהן - לא יחזור ויקרא מראשה ועד אותו מקום, אלא מתחיל מראשה וגומר עד סוף. וכן בהלל וכן בקריאת שמע ובתפלה.

ב. קראה בלילה - לא יצא ידי חובתו. אמר רבי יוסי: מעשה בן רבי יוחנן בן נורי שקרא בצפורי בלילה. אמר לו: אין שעת הסכנה ראיה. קראה על פה - לא יצא ידי חובתו. אמר רבי שמעון בן לקיש: מעשה

בן רבי מאיר שהלך לאסיא לעבר את השנה בעסיא, ולא היה שם מגלה כתובה עברית, וכתבה מלבו, וקרא מתוכה. קראה - בין עומד בין יושב בין מטה, בין שהעמיד לה מתרגמן וכתבה מלבו, בין שברך לפניו ולא לאחריה, לאחריה ולא ברך לפניו, לא ברך לפניו ולא לאחריה - יצא. אמר רבי שמעון: מעשה ברבי מאיר שקראה בבית הכנסת בטבעין מישב, והיו בני הכנסת יושבין, כיון שגמרה מקצתה - נתנה לאחר וברך עליה.

ג. קראה בלעז - הלעזות יוצאין ידי חובתן. קראה אשורית - שומעין ושאין שומעין יוצאין ידי חובתן. לעולם אין יוצאין ידי חובתן, עד שתהא כתובה אשורית, בלשון עברי על הספר, ובדיו.

ד. הכל חייבין בקריאת המגלה, כהנים לויים וישראלים, עבדים משחררין, חללים, נתינין, ממזרים, סריס אדם וסריס חמה, פצוע דכא וכרות שפכה - כלן חייבין. ומוציאין את הרבים ידי חובתן. אנדרוגינוס - מוציא את מינו ולא את שאינו מינו. טומטום - אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו. מי שחציו עבר וחציו בן חורין - אין מוציא, לא את מינו ולא את שאינו מינו. נשים ועבדים וקטנים - פטורין, ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן. אמר רבי יהודה: קטן הייתי, וקריתיה למעלה מרבי טרפון וזקנים בלוד, וקלסני. אמר לו: אין מביאין ראיה מן הקטן. אמר רבי: קטן הייתי, וקריתיה למעלה מרבי יהודה באושא, והיו שם זקנים ולא אמר אחד מהן דבר. אמרו לו: אין מביאין ראיה מן המתיר, מכאן ואילך הנהיגו, שיהו קטנים קורין אותה לרבים.

ה. מצות מגלה - מתחלתה ועד סופה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מ"איש יהודי". רבי יוסי אומר: מ"אחר הדברים האלה". רבי שמעון בן יוחי אומר:

מ"בלילה ההוא", אבל הכל מודים מצותה שתהא כתובה בלה.

ו. כל יום הגף אסור בחדש, כל יום השביעי חייב בסכה, וכל יום השביעי כשר ללולב, כל יום השמיני כשר למילה, וכל הלילה כשר לקצירת העמר, ולהקטיר חלבים ואיברים. זה הכלל: דבר שמצותו ביום - כשר כל היום. ודבר שמצותו בלילה - כשר כל הלילה, ואין חייבין עליהן משום נותר, ואין מחשבה פוסלת בהן משום פגול, עד שיצלה עמוד השחר.

ז. רבי מנחם בן רבי יוסי אומר: בני העיר שמכרו רחובה של עיר - לוקחין בדמיו בית הכנסת. וחכמים אומרים: הרחוב, אין בו משום קדשה. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שלא התנו עמהן פרנסי אותה העיר, אבל אם התנו עמהן פרנסי אותה העיר - רשאים לשנותה לכל דבר שירצו. אמר רבי יהודה: בית הכנסת של טרסיים שהיה בירושלים, שמכרה לרבי אליעזר, ועשה בה כל צרכיו.

ח. העושה תבה ומטפחות לספר, עד שלא נשתמש בהן גבוה - רשאי לשתמש בהן הדיוט, ומשנשתמש בהן גבוה - אין רשאי לשתמש בהן הדיוט. וכלים שנשתמש גבוה - אל ישתמש בהן הדיוט. אבל משאיל אדם מטפחתו לספר, וחוזר ולוקחה ממנו. מטפחת ספרים - משניין אותם מספרים לספרים, אבל לא לדברים אחרים.

ט. העושה מנורה ונר לבית הכנסת, עד שלא נשתקע שם הבעלים מהן - רשאים לשנותן לדבר אחר. משנשתקע שם הבעלים מהן - אין רשאי לשנותן לדבר אחר. בני העיר שהלכו לעיר אחרת, ופסקו עליהן צדקה - נותנין לעניי אותה העיר. וכשהן באין - מביאין אותה עמהן. ויחיד שפסק צדקה בעיר אחרת - תנתן לעניי אותה העיר. הפוסק צדקה - עד שלא זכו בה הפרנסין - רשאי לשנותה לדבר אחר. משזכו בה

הפרנסין - אין רשאי לשנותה לדבר אחר אלא מדעתן.

י. נכרי שהקדיש קורה לבית הכנסת וכתוב עליה "לשם" - בודקין אותו. אם אמר "לשם הקדש נדרתי" - גונזין אותו. ואם אמר: "לשם בית הכנסת נדרתי" - גורדין מקום השם, וגונזין אותו ומשתמשים במותר. כלי גבוה - עד שלא נשתמש בהן גבוה - רשאי לשתמש בהן הדיוט. משנשתמש בהן גבוה - אין רשאי לשתמש בהן הדיוט. וכלים שנעשו מתחלתן להדיוט - אין עושין אותן לגבוה. אבנים וקורות שחצבן מתחלה להדיוט - אין בונין אותן בהר הבית. אבני היכל ועזרות שנפגמו - אין להם פדיון, וטעונין גניזה. אמר רבי יהודה: מעשה ברבי אלעזר ברבי צדוק שלקח בית הכנסת של אלכסנדריא שהיתה בירושלים, והיה עושה בה כל חפצו, לא אסרו אלא בזמן שם הראשון קרוי עליו.

יא. בתי כנסיות - אין נוהגין בהן קלות ראש, לא יכנס להן: לא בחמה מפני החמה, ובצינה מפני הצנה, ובגשמים מפני הגשמים, ואין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין ישנין בהן, ואין מטילין בהן, ואין נאותין בהן, אבל קורין ושונין ודורשין בהן. בהספד של רבים - מספיד בהן. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בישובן, אבל בחרבנן - מניחין אותן, ומגדלין בהן עשבים מפני עגמת נפש.

בשורה טובה ומשמחת!

שוין יעצט
דא צו באקומען
אפגעשיקט יעדע וואך

צו אייער טיר

אויף די פאסט

די שטארק אויפגעכאפטע
וועכנטליכע קונטרסים

עצתו אמונה

הערליכע בריוו, שאלות

ותשובות אין אלע אקטועלע

נושאים אין טאג טעגליכן לעבן.

געשריבן דורכן ראש ישיבה
הרה"ג ר'

יואל רוטה

שליט"א

רופט אדער טעקסט

718•387•2691

קח
הכל
הקודש

אדער שיקט א אימעיל צו subscribe@kerenhadfusa.org

<p>20</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כו 26</p>	<p>עלות השחר _____ 6:49 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 4:34 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:47 בבלי: נדרים נו • ירושלמי: ברכות ז • תוספתא: ראש השנה א נ"ך: ישעיה סא-ס • רמב"ם: שכירות ג</p>
<p>21</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כז 27</p>	<p>עלות השחר _____ 6:50 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 4:33 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:46 בבלי: נדרים כז • ירושלמי: ברכות ח • תוספתא: ראש השנה ב נ"ך: ישעיה סב-סג • רמב"ם: שכירות ד</p>
<p>22</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כח 28</p>	<p>עלות השחר _____ 6:51 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 4:32 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:45 בבלי: נדרים כח • ירושלמי: ברכות ט • תוספתא: תענית א נ"ך: ישעיה סד-סה • רמב"ם: שכירות ה</p>
<p>23</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כט 29</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר _____ 6:52 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:32 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:45 בבלי: נדרים כט • ירושלמי: ברכות י • תוספתא: תענית ב נ"ך: ישעיה סו - ירמיה א • רמב"ם: שכירות ו</p>
<p>24</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ל 30</p>	<p>א' ראש חודש כסלו Rosh Chodesh Kislev עלות השחר _____ 6:53 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:44 בבלי: נדרים ל • ירושלמי: ברכות יא • תוספתא: תענית ג נ"ך: ירמיה ב-ג • רמב"ם: שכירות ז</p>
<p>25</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>א 1</p>	<p>ב' ראש חודש כסלו Rosh Chodesh Kislev עלות השחר _____ 6:54 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 4:31 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:44 בבלי: נדרים לא • ירושלמי: ברכות יב • תוספתא: מגילה א נ"ך: ירמיה ד-ה • רמב"ם: שכירות ח</p>
<p>26</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ב 2</p>	<p>תולדות עלות השחר _____ 6:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:06 שקיעה _____ 4:30 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 5:43 בבלי: נדרים לב • ירושלמי: ברכות יג • תוספתא: מגילה ב נ"ך: ירמיה ו-ז • רמב"ם: שכירות ט</p>

Candle Lighting 4:13 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 5:43 זמן מוצש"ק

מָעַן קָעַן דְּעָרְקֵעֵנֶען וְזַאָם דְּעַר מְעַנְטֶשׁ אִיז, וְזַעַן מָעַן קוֹקֵט צוֹ וְזַעֲמָעַן דְּעַר מְעַנְטֶשׁ אִיז מְקוֹרֵב.

(ספר המדות אות צדיק סימן צ"ח)